БРОЈ 1444

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

8 динара

31.8.1979. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН СТРИП

МАНДРАК

Ripley

Верovали или не!

ВИЛИЈЕМ С. ПОРТЕР

(1862 - 1910)

ЧУВЕНИ АМЕРИЧКИ ПРИПОВЕДАЧ КОЈИ ЈЕ ПИСАО ПОД ПСЕУДОНИМОМ **О'ХЕНРИ**

ПОЗАЈМИО ЈЕ СВОЈЕ КЊИЖЕВНО ИМЕ ОД ЗАПОВЕДНИКА СТРАЖЕ У ЗАТВОРУ У КОЈЕМ ЈЕ **ИЗДРЖАВАО ПЕТОГОДИШЊУ КАЗНУ ЗБОГ ПРЕВАРЕ.**

ЗМИЈИНА МАХОВИНА

ЈЕДНА ЈЕ ОД ПРВИХ БИЉАКА КОЈА СЕ ПОЈАВИЛА НА СВЕТУ: ПРЕ 600 МИЛИОНА ГОДИНА. ТАДА ЈЕ ОВА БИЉКА БИЛА ВИСОКА НЕКОЛИКО МЕТАРА, А ДАНАС РАСТЕ ПРИ ЗЕМЉИ.

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved 6-3

НАПУШТЕНЕ КУЋЕ ЗА СТАНОВАЊЕ

У СИРОМАШНИМ ПРЕДГРАЂИМА ЊУЈОРКА КАМУФЛИРАНЕ СУ НА ТАЈ НАЧИН ШТО СУ ИМ ПРОЧЕЉА ЗАМАЛТЕРИСАНА А ОНДА СУ НА ЊИМА **НАЦРТАНА ВРАТА И ПРОЗОРИ УКРАШЕНИ ЦВЕЋЕМ.**

ЈЕДАН РОБОТ

У ХАРВЕЛУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, СНАБДЕВЕН АПАРАТОМ ЗА БРИЈАЊЕ ЈЕ, ДОК ЈЕ ЊИМ УПРАВЉАНО С ДАЉИНЕ, ОБРИЈАО ЈЕДНОГ НАУЧНИКА БЕЗ И **НАЈМАЊЕ** ОГРЕБОТИНЕ.

МЛАДЕ ЗВЕЧАРКЕ

НЕ МОГУ ДА ЗВЕЧЕ ЈЕР НА КРАЈУ РЕПА ИМАЈУ **САМО ЈЕДАН РОЖНАТИ ПРСТЕН.**

СЕДАМДЕСЕТ ЧЕТВОРОГОДИШЊА АРДАТ ЕВИТ

ИЗ ПЕРИСА (САД), ПОШТО ЈЕ ВИДЕЛА КАКО ЈЕ ЊЕН УНУК СКОЧИО ПАДОБРАНОМ, И САМА ЈЕ ИЗВЕЛА, ПРВИ ПУТ У ЖИВОТУ, СКОК С ВИСИНЕ ОД 1000 МЕТАРА.

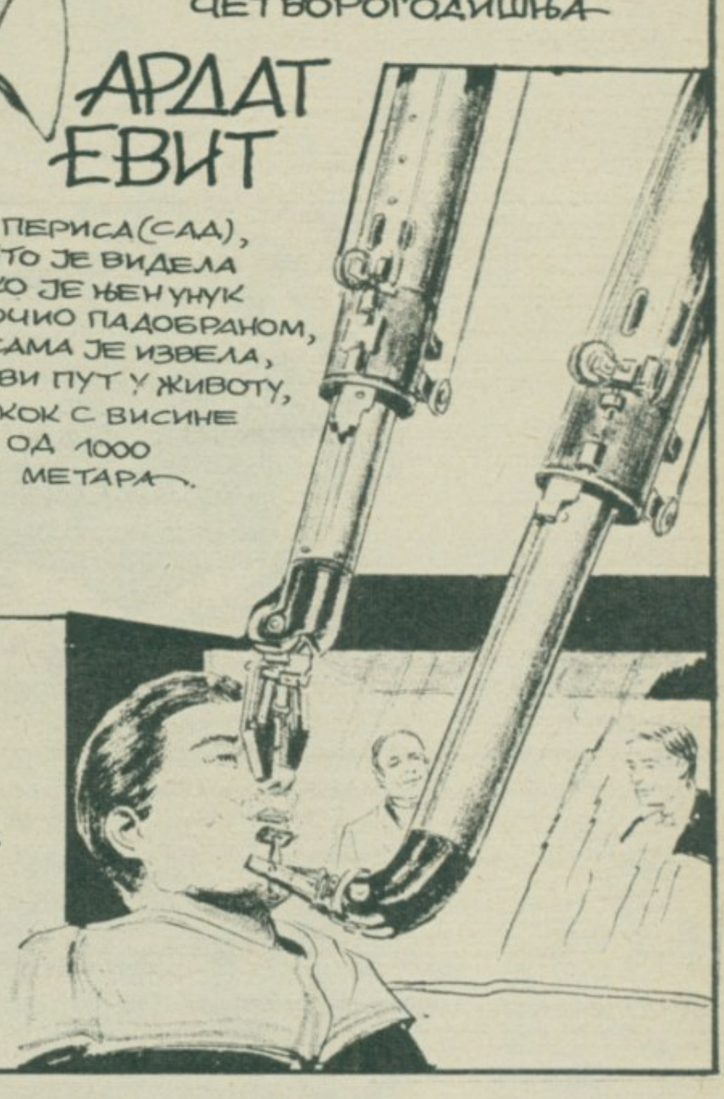

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● стандардну таблицу помоћу које лекари проверавају вид пацијената може у потпуности да замени телевизор са плавим екраном. По специјално састављеном програму, пред пацијентом пролазе црне и беле пруге, у почетку широке, затим све уже и уже. Док пацијент још добро види, он при појави сваке

пруге инстиктивно трепне. Изостанак ове природне реакције ока бележи специјални апарат. По мишљењу стручњака, овакав метод провере вида искључује могућност сваке грешке. Апарат је израђен у омладинском конструкторском центру у Харкову.

● израчунато је да мушкарац дневно просечно бријачем пређе око 340 квадратних сантиметара, што годишње износи око дванаест квадратних метара.

● сматра се да делфини у нашем мору поједу годишње исту количину рибе коју рибари уловe.

● реч инка код старих Перуанаца значила је краљ, владар. Последњи инка био је Атахуалпа кога су освајачи обесили у Кахамарки 29. августа 1533. године.

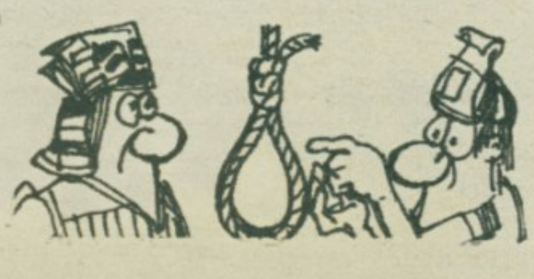

● женка вук-паука носи са собом торбу са јајима. Када се излегу, мали пауци се пењу на мајчина леђа и ту остају извесно време, све док се не осамостале.

● још само пре седамнаест година становници Киквита у Централном Конгу нису пили кравље млеко. До тада су га обично нудили само странцима најчешће као знак не баш пријатељског дочека.

● рачуна се да на свету постоји око 1200 слика великог фламанског сликара Петра Паула Рубенса (1577—1640).

● познати енглески аутомобил „ролс-ројс" добио је име по Чарлсу Ролсу, трговцу аутомобила и Хенрију Ројсу, инжењеру. Они су сарађивали у изради овог возила.

● франкфуртске кобасице први је почео да производи Немац Јохан Лахнер, пореклом из Франкфурта, који се настанио у Бечу 1798. године. Године 1805. он је отворио малу радњу и Бечлијама је први пут понудио своје кобасице које су одмах освојиле све оне који су их пробали, те су се убрзо нашле и на краљевским трпезама.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

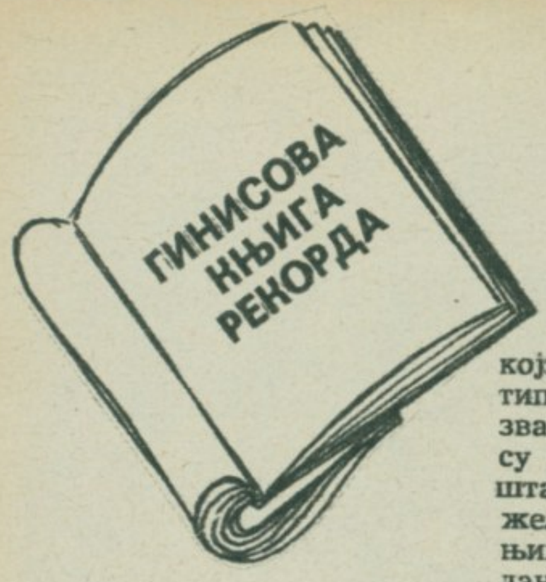

СВЕ НАЈ, НАЈ...

ЈЕДНА ОД НАЈПОПУЛАРНИЈИХ КЊИГА НА СВЕТУ НАСТАЛА ЈЕ ЗАТО ШТО ЈЕ ДИРЕКТОР ГИНИСОВЕ ПИВАРЕ У ЛОВУ ПРОМАШИО ЗЛАТНУ ЗВИЖДОВКУ.

Најјаче и најскупље пиво на свету је ЕКУ Кулминатор. Производи га једна пивара у Кулмбаху, СР Немачка, продаје се по цени од 55 динара по литру и садржи 13,2 процента алкохола. Најслабије пиво које се у овом веку појавило на тржишту било је, што се количине алкохола у њему тиче, тридесетак пута слабије од најслабијих врста које се данас пију.

Између брига о најбољем и најлошијем пиву Хју Бивер, директор фирме „Гинис", познатог британског концерна за производњу овог пића, налазио је понекад времена да се препусти својој најмилијој забави — лову. Али, непогрешивом стрелцу, ловцу над ловцима, каквим је себе сматрао, догодило се једног дана да у лову у Ирској промаши златну звиждовку. Како му се такви промашаји обично нису догађали, пожурио је да преиста енциклопедију не би и сазнао којом брзином лети ова птица. Узалуд је Бивер копао по енциклопедији и свим књигама о птицама до којих је дошао — прочитао је у њима тушта и тма о звиждовкама, али податак који га је интересовао нигде није нашао. Онда је покушао на другој страни.

Знао је добро браћу Мекквиртер, Роса и Нориса, познате новинаре и спортсите. Првом приликом када се нашао с њима, пожалио им се на свезнајућу „Британску енциклопедију". И тако су дошли на идеју да се, с армијом сарадника, баце на прикупљање података о свему што је најбоље, најлуђе, најбрже, најстарије...

ПРИРУЧНИК ЗА КЛАЂЕЊЕ

Не баш једноставн посао окончан је на свеопште задовољство и изненађење. Када се 1956. године појавило прво издање ове књиге у којој је било сакупљено све што је нај, нај, посетиоци стотина „пабова", типичних енглеских крчми, који су боловали од такође типичне неглеске болке зване клађење, прихватили су је с одушевљењем. Ништа боље нису могли да пожеле — књига је постала њихов приручник број један. Названа је Гинисова јер је ова пивара држала највећи број пабова, а и као знак признања њеном идејном оцу, директору Гиниса.

Прво издање Гинисове књиге рекорда плануло је за само неколико дана. Спретни уредници и сарадници предали су брже-боље у штампу следеће издање. И оно је одмах разграбљено. Појавило се, једно за другим, још неколико издања.

Тако је књига која читаоцима нуди неколико десетина хиљада рекорда постала светски бестселер. За 23 године, колико је протекло од њеног првог издања, продато је око 40 милиона примерака, што на енглеском, што на 14 других језика. Преведена је и на наш језик. Све тражења у свету, и сваки пут богатија новим рекордима, у последњем издању, на енглеском језику, штампана је у 850 хиљада примерака. Издање намењено америчком тржишту појавило се у три милиона примерака. Судећи по ранијем интересовању, све ће бити продато, јер књига није намењена одређеном кругу читалаца — купују је стари и млади, разних занимања и интересовања.

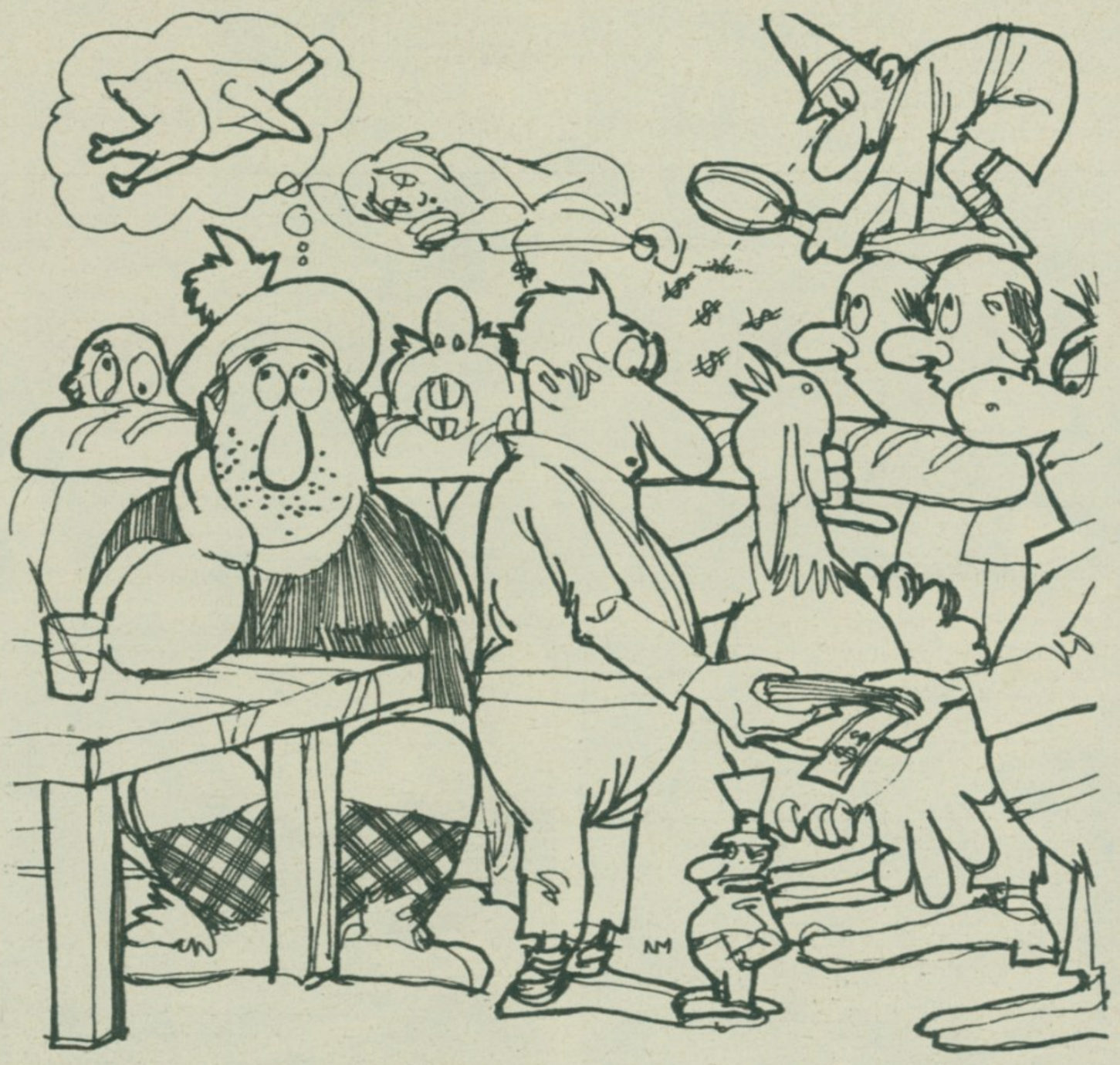

Шта је то чиме ова књига привлачи милионе људи широм света? У свим областима науке, технике, уметности, могу се стећи највише титуле, али има појединости, веома важних, које ниједан научник неће успети да сазна из гомиле књига коју је ишчитао.

Билька која најспорије цвета (Puya raimondii) откривена је 1870. године у Боливији — пише у Гинисовој књизи рекорда. **Цвета само једном и то тек после 150 година**, потом увене.

Од 6 хиљада врста **папрати највиша** расте на острву Норфолк исланд — достиже висину од **25 метара.**

Најмање семенке имају неке врсте орхидеја. Толико су ситне и лагане да их **у 1 граму има око милион.** Поређења ради, пелуд траве је шест пута тежа...

Ретко који биолог, макако учен био, може да наведе овакве „ситнице".

СВИ ПОДАЦИ ТАЧНИ

Све податке у овој књизи бележе, бирају и најстроже проверавају најпознатија имена Британског краљевског друштва (академије наука) или редакције најбољих листова из области из које се податак тражи. Књигу још увек уређује један од оснивача, Норис Мекквертер, док је старији брат Мекквиртер погинуо 1975. године као жртва политичког атентата.

Велика поглавља посвећена су спорту, животињском и биљном царству, свету механике. Рекорди забележени у овим областима без сумње су занимљиви, али читаоце ништа мање не привлаче они који говоре о човековој упрности и издржљивости, о почастима и одликовањима, богатству и сиромаштву, ноћним локалима, плажама, укрштеним речима...

Ево неких примера:

Фред Меџел из Чикага је светски шампион у једењу по разним ресторанима. Од 1928. године до 1. јуна 1974. он је, што ручао, што вечерао, у 37 200 ресторана у 60 држава.

Највећа сума новца исплаћена за једног ћурана износила је 990 долара. Ћуран је био тежак 15 килограма и продат је на лицитацији одржаној 3. децембра 1955. године у Арканзасу, у САД.

Без хране је најдуже издржао Шкотланђанин Ангус Барбиери. Од јуна 1965. до јула 1966. године, значи укупно 382 дана, живео је само од чаја, кафе, обичне и киселе воде и витамина. То време провео је у једној болници. Пре него што је почео са овом упорном дијетом имао је **214 килограма,** а после ње нешто више од **80 килограма.**

Најдуже трајање потпуне несвестице које је икад забележено у медицини **износи 32 године и 99 дана.** Толико је времена провела у коми Швеђанка Каролин Карлсон, рођена 1862. године.

Свако издање Гинисове књиге рекорда пропраћено је бројним критикама, али готово никада није се догодило да неко докаже да и један једини податак у њој, макако фантастично звучао, није тачан.

Н. С.

АЕРОДРОМ БУДУЋНОСТИ

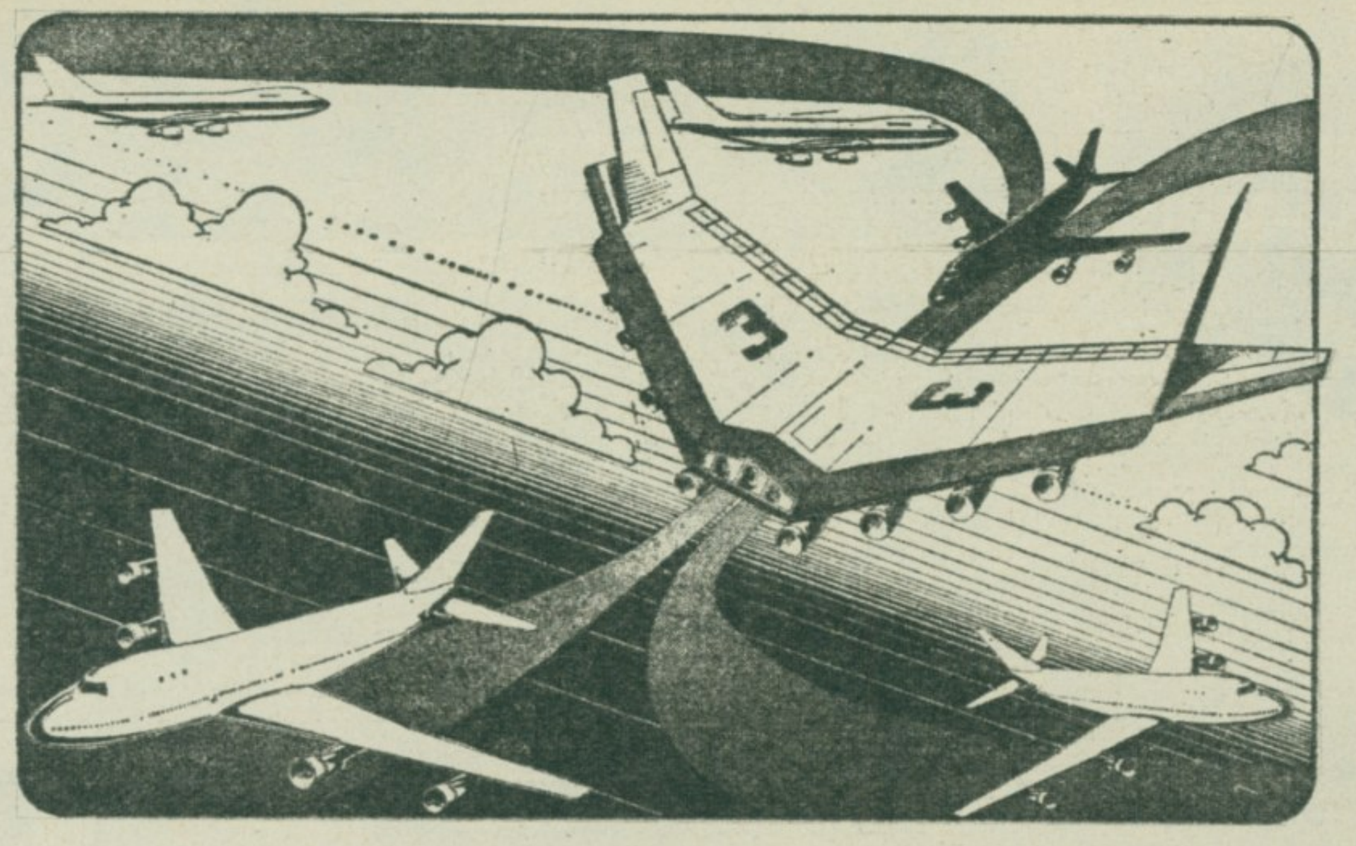

КАД НАФТА ПРЕСУШИ

Сасвим је могуће да ћемо у 21. веку, када кренемо на неко интерконтинентално путовање, уместо у авионима удобно седети у просторијама огромног летећег аеродрома.

Професор Симпсон, са Технолошког факултета у Масачусетсу, САД, изнео је делегатима **Шесте светске конференције о аеродромима,** одржане у Лондону јуна ове године, појединости о ваздушном превозу будућности.

Били би то у ствари летећи аеродроми, џиновске летелице које би се састојале само од крила, без правог трупа, и који би непрекидно кружили небом док би други „нормални" авиони слетали на њих и задржавали се само колико је потребно да утоваре или истоваре путнике, њихов пртљаг и робу.

Аеродром будућности би се ретко спуштао на Земљу. Замишљено је да га горивом снабдевају у ваздуху, а да слеће само у изузетним приликама, на пример, ради неке озбиљније оправке или контроле. За атерирање џина биле би изграђене специјалне писте и нарочити уређаји за придржавање. Ова места налазила би се далеко од људских насеља.

Читава замисао за сада се разматра само теоријски. Пре свега зато што би се летећи аеродроми кретали на нуклеарни погон, или би користили исто толико скуп метан или водоник. Услов је да цена нафте знатно порасте или да се њене резерве до те мере смање, па да замењивање овог традиционалног горива водоником, метаном или нуклеарним погоном, а самим тим и прављење летећих аеродрома, постане економски оправдано.

Авиони-аеродроми, каже се даље, биће око 4 пута већи од данашњих највећих путничких авиона. Предвиђа се да ће бити тешки неких хиљаду тона с распоном крила од око 152 метра.

Захваљујући њима све гушћи саобраћај знатно би се растеретио. Уместо на пренасељеној Земљи, преузимање путника, пртљага и робе вршило би се у ваздуху. Друга њихова значајна предност је што и поред великог пораста броја путника, број авиона не би морао битно да се повећа.

Јер, уместо да прелећу читаве континенте, авиони појединих компанија само би, према реду вожње, чекали да се над „њиховим" делом неба појави летећи аеродром. Затим би путнике одвозили до њега и одмах се враћали натраг. Путници би настављали пут на летећем аеродрому све док се овај не нађе над делом света куда су наумили. Ту би их преузимали други обични авиони и спуштали на земаљски аеродром. Просто и једноставно.

И помало фантастично, али — пројекти већ постоје.

ИЗ АНАЛА НАШЕ ЖЕЛЕЗНИЦЕ

РЕКОРД НА ПАРУ

ДОК СУ НОВИНАРИ РАЗМИШЉАЛИ КАКО ДА ОБАВЕСТЕ ЈАВНОСТ О ДОЖИВЉАЈИМА СА ДУГО ОЧЕКИВАНОГ ПУТОВАЊА, ЊИХОВ ВАГОН ТАКО СЕ ЗАТРЕСАО ДА СУ СВИ ПОПАДАЛИ СА СЕДИШТА.

За пробну вожњу „Летећег Београђанина", како је популарно названа парна локомотива која је ушла у историју нашег железничког саобраћаја, затражена је дозвола министра саобраћаја. У Југославији је 1937. године био на снази Закон о железницама јавног саобраћаја којим је свим возовима изричито забрањена брзина изнад сто километара на час.

Пробу је организовала генерална дирекција Југословенских државних железница да би утврдила највећу могућу брзину специјално конструисане локомотиве за дугачке релације.

Као да летимо

На локомотиви 01-101 извршена је реконструкција у загребачкој железничкој радионици. Идеју за преправку дао је инжењер Еуген Краус (касније Лазаревић, јер је у току рата променио презиме због прогона Јевреја). Посао је преузео инжењер Михајло Момчиловић са пословођом Ђорђем Марићем.

Специјални челични оклоп који је требало да смањи отпор ваздуха приликом кретања начињен је у београдској ложионици. Кад је посао приведен крају, затражено је одобрење за пробну вожњу коју су сви са нестрпљењем очекивали.

Ускоро је стигла дозвола од министра саобраћаја. Све је било спремно за почетак необичног путовања. Воз је најзад кренуо са београдске железничке станице. У кабини локомотиве налазили су се осим машиновође Милутина Ранђеловића и његовог помоћника чланови комисије генералне дирекције Југословенских државних железница.

Композицију воза сачињавали су, поред локомотиве од које се много очекивало, четири путничка вагона „пулман" добијена од Немачке на рачун репарација — одштете — из првог светског рата.

— Чинило нам се да ћемо полетети, таква је то брзина била — сећа се данас седамдесет петогодишњи Милутин Ранђеловић.

У једном од вагона, смишљајући како да што прикладније обавесте јавност у појединостима овог путовања, седели су новинари из десетак редакција. Уместо атрактивних детаља које су очекивали, доживели су нешто сасвим друго: неподесни и излужени вагон одједном се страховито затресао. Новинари су полетели с краја на крај отворених купеа ударајући из све снаге о дрвене клупе. Један од њих успео је некако да повуче кочницу за случај опасности. Воз је стао. Пробна вожња локомотиве 01-101 завршила је како то нико није очекивао.

Међутим, ускоро су почеле припреме за следећи покушај.

Проћи ћемо!

Када је Милутин Ранђеловић по други пут кренуо ка Загребу, сада са новим вагонима, суморно небо обећавало је летњи пљусак.

У једном тренутку, кроз измаглицу, машиновођа угледа на прузи извађен праг. Чудно, помислио је. Било је наређено да се на прузи ништа не ради док не прође његов драгоцени воз.

— До ђавола — викну машиновођа, више за себе, јер нико од присутних из управе железница и није могао да га чује од буке. Одлучио је да не смањује брзину.

— Проћи ћемо — рече ложачу.

Локомотива и вагони само лако поскочише као на узвишењу, без икаквих последица. Воз се и даље кретао несмањеном брзином. На делу пруге од Винковаца до Славонског Брода развијена је максимална брзина од 157 километара на час. Био је то својеврстан рекорд парних локомотива на нашим пругама.

До 31. марта 1973. године, када је последња парњача напустила перон београдске железничке станице, тај рекорд није оборен.

В. Марковић

УЛИЦА БЕЗ

ПРИЧЕ О НАШИМ ГРАДОВИМА

КОПАР

Град и лука на југоисточној обали Тршћанског залива у Словенији, Копар је насељен већ у римско доба (Егида, касније Капрес — отуда Копар). У 6. веку потпао је под власт Византије, а крајем 8. њиме владају Франци. Вековима се борио за независност од феудалаца и уз друге истарске градове суделовао 1145. у рату против Венеције под којом је био најдуже — од 1275. до 1797. године. Потом су у Копру Аустријанци, па Французи и Италијани. Крајем 18. вена, у време владавине Венеције, добио је самоуправу са потестатом и четири конзула.

М. Тодоровић

ВРАТА БЕЗ ВРАТА — Копар је настао и остао на острву све до краја прошлог и првих деценија овог века, када је засут морски канал који га је раздвајао од копна. У град се улазило преко насипа и покретног моста кроз врата Муда (на слици), популарно звана Мудина врата. Међутим, она никада нису ни имала врата! Постојао је само лук у који је увлачен покретни мост. Од 12, колико их је укупно било, Мудина врата једина су очувана. Подигао их је 1516. претор Себастијан Контарини. Ту је сада Прешернов трг.

ОПТИЧКА ВАРКА — Ретко се догађа да је кула средиште града. Копарска, звана Месна, управо је то. Не зна се када је сазидана, зна се да је рестаурисана између 1418. и 1480. Из тог времена је часовник на њој. Уграђен је новцем грађана. Заменио је звоно којим су житељи позивани на узбуну кад се појаве непријатељи. Кула је висока око 30 метара. Гледана из подножја, чини се двоструко вишом. У питању је оптичка варка јер се кула сужава од основе према врху.

УКРАС ЗА БРЧКАЊЕ — Муке је мучио Копар са водом. Извори су били оскудни па су редови жедних са пуним рукама судова били дугачки. Жупан Да Понте напојио је народ фонтаном (на слици), али ју је подигао новцем из градске касе. Како његово презиме на италијанском значи мост, подигнута је у облику моста. Тек да се зна! Иначе, фонтана се први пут помиње 1423. Данашњи изглед добила је после више од двеста година. У њој још има воде, украс је околине, а у води се брчкају деца. Чим наиђу лепи дани, ето њих...

ГОРЕ ВЛАСТ — ДОЛЕ ЗАТВОРЕНИЦИ — Преторска палата једна је од највећих у Копру. Некада су ту биле две зграде. У левој је било седиште представника војне власти — капетана, где је он испод трема делио правду, а у десној — аренго, скупштина грађана са великом салом за зборовања. Натпис на каменој плочи из 13. века казује да је капетан Марино Моросини повезао зграде нејаком ложом, више реда ради. Зупочасти забат имала је само његова зграда. Изградња две овакве палате била је разумљива, нарочито од 1238, када је Копар добио и управну власт у лику жупана. Спајање функција капетана и жупана у једну личност 1385. био је разлог да се прође радовима на повезивању грађевина-близнакиња. Радови су се отегли више од сто година. Омалтерисана је 1664. Наредних векова доживела је разна преуређења фасаде, мада то није битно изменило њен изглед. Била је и седиште префекта и преторија. И док се на спрату башкарила власт, у приземљу, испод ње, налазио се затвор и... коњушница!

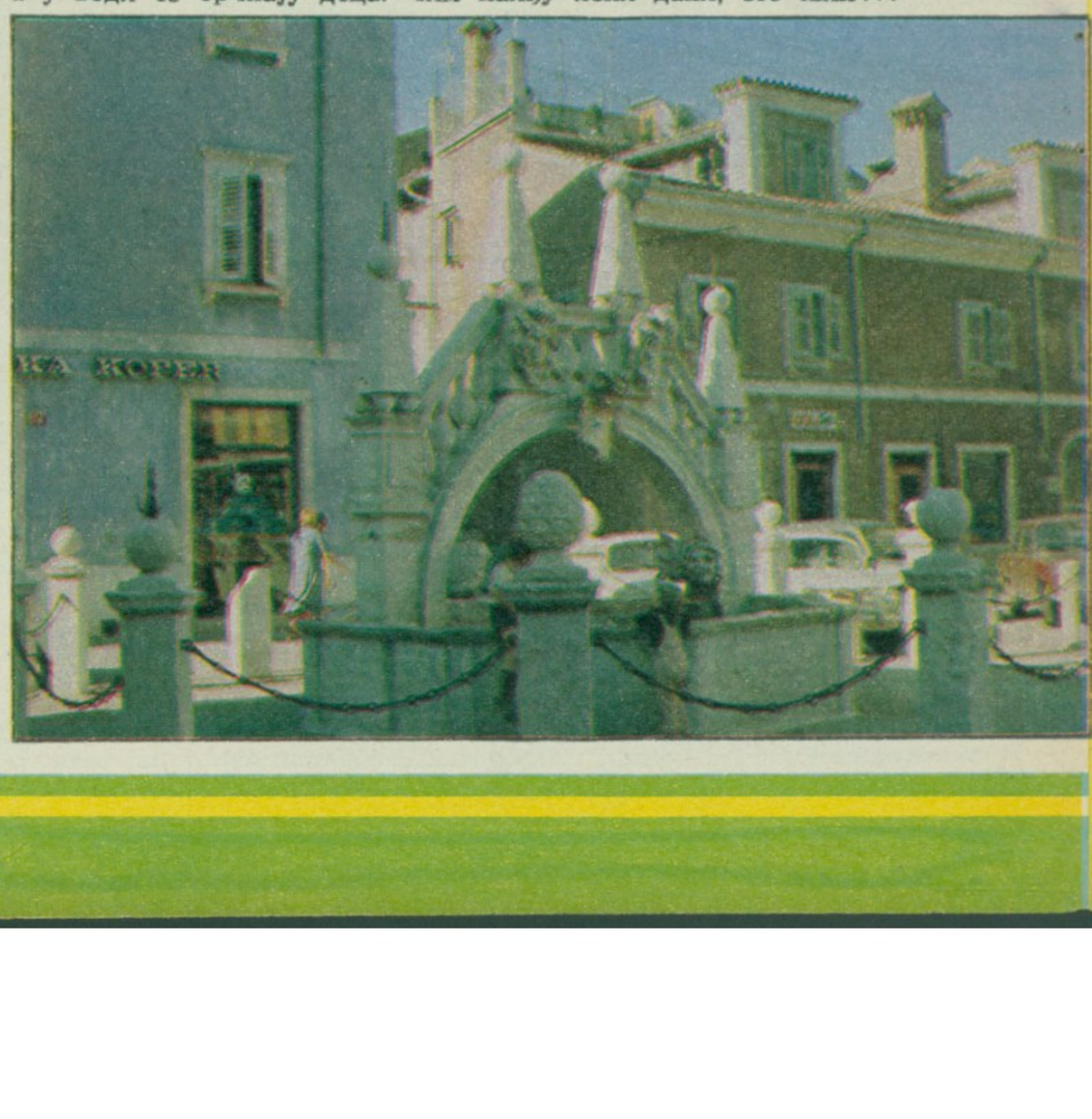

ВЕТРА

ПОДИГНУТ ЗБОГ КУГЕ — После епидемије куге која је харала 1573, измучени грађани Копра, убеђени да су их од те ужасне болести спасле заштитнице св. Марта и Марија, зарекли су се да им у знак захвалности подигну олтар. Како је помор био велики и завет је морао да буде одговарајући: уместо олтара сагрђен је самостан са црквом. Посао је био готов за три године. За становнике новог „божјег дома“ одабрани су и доведени капуцини, припадници органа фрањевачког реда који су живели аскетским животом. Капуцина више нема, самостан је затворен.

КАО ХОДНИК — Чевљарска улица или Калегариа спада у необичне и врло старе копарске улице. Дугачка је стотинак, широка једва три метра и права као стрела. Како су са обе стране улице подигнуте камене зграде, у тај тесан простор сунчеви зраци тешко доспевају, па у њој царује дебела хладовина и за време жега, а ветра готово да нема чак ни кад дува најјача бура. Име је добила по обућарима, чевљарима, којих је некада било много.

ПРОКОЦКАНА ЗА НОЋ — Музеј у Копру смештен је у изузетно лепој згради. Палата није ни тесна: има око 25 просторија и 1500 квадратних метара површине. Подигнута пре више од три и по века, припадала је племићкој породици Белграмони. Она се поносила својим домом, али само до једне бурне ноћи 17. века. Тада је полако губљена за картарошким столом и до зоре је прешла у руке венецијанске породице Тако чији је члан, очигледно, врло вешт коцкар. И не само то, Такои су врло дуго живели у лако стеченој имовини: у хронике су уписани као породица која се одржала неколико векова! У знак сећања и на првог власника, палата се назива Белграмони — Тако.

МАЈМУНСКА ТРАГЕДИЈА

Између грофа Фон Шлифена и његових мезимаца магоа владала је узајамна љубав коју никако нису делили и грофови поданици. Невоље им је прекратио бесан пас.

Мајмунима је, зна се, осим у њиховој постојбини, место у зоолошком врту. У Европи ипак постоји место где мајмуни живе на слободи. То је стеновито острво Гибралтар, јужно од Пиринејског полуострва, британски доминион и једна од њених најважнијих поморских база. Гибралтарски маго мајмуни, слични познатим резус-мајмунима, несташне и бистре безрепе животиње, нешто су већи од зеца.

На јужне обале Медитерана донели су их из унутрашњости Африке легионари Сципиона Африканца још пре нове ере. Није извесно да ли су данашњи гибралтарски магои потомци тих мајмуна, или су их у Гибралтар у прошлом веку донели британски колонијални официри. Предање казује да ће британска власт над Гибралтаром трајати све док у њему буду живели маго мајмуни. Зато је британска круна наименовала специјалног подофицира чија је дужност да се брине о драгоценим примерцима мајмунског друштва са Гибралтара.

Упркос савесном старању „мајмунских подофицира", магои су из непознатих разлога почели да изумиру. Када је 1942. године у Гибралтару остало свега седам безрепих обешењака, британски премијер Винстон Черчил лично је наредио да се из Марока доведе још неколико магоа. Данас их има стотинак.

Пртљаг државног министра

Мало је познато да је почетком прошлог века једна колонија слободних маго мајмуна живела и у срцу Европе, у Виндхаузену код Касела, у Немачкој. Тамо се налази и једини споменик подигнут мајмунима на нашем континенту.

Када се половином прошлог века гроф Мартин фон Шлифен, немачки колонијални официр, вратио у домовину на место државног министра Хесен-Касела, у пртљагу је имао неколико магоа. Гроф је волео мајмуне и пустио их је да слободно лутају по парку-шуми што је опкољавала његов раскошни дворац у Виндхаузену.

Разуздани мајмунчићи одлично су се прилагодили новој средини. Оштре зиме нису им нимало сметале и у року од двадесет година виндхаузенска мајмунска колонија имала је преко шездесет чланова.

Може се замислити какву су напаст они представљали за грофове верне поданике, али за своје несташлуке никада нису искусили казну. Како животиње обично осећају ко их воли, мајмуни су грофу фон Шлифену, свом свемоћном заштитнику, на све начине показивали љубав. Кад год је господин гроф државни министар јахао у Касел, они су га, скачући с гране на грану, пратили до ивице шуме, а по подне га дочекивали веселим кричањем.

Разуздана банда

Грофовим поданицима, као да су осећали њихову немоћ, приређивали су свирепе мангупарије. Тако је једном приликом мајмун по имену Трол украо из колевке бебу грофовог надзорника и попео се с њом на кров куће. Настала је узбуна. Мајмун је, држећи дете у наручју, „дрско" посматрао несрећног надзорника и сељаке који су се окупили око куће. Тек кад је Лебрен, француски кувар грофовске екселенције, понудио мајмуна ушећереним воћем, Трол се с повређеним дететом спустио у двориште.

Други мајмун, чије име није забележено, почупао је косу некој жени, а једну девојчицу неколико мајмуна је напало и у шали јој исцепало блузу и сукњу.

Крађе, весела пустошења и неслане шале у којима су уживали грофови мајмуни нису имали граница. Сељаци су грофу слали делегације и петиције са преклињућим захтевима да некако обузда своје љубимце, али је он само одмахивао руком тврдећи да су његови мајмуни најслађа и најбезазленија створења под капом небеском.

Једнога дана грофовим поданицима се најзад осмехнула срећа у виду побеснелог пса. Те године владало је беснило лисица у околини Виндхаузена и пса је, вероватно, ујела нека од њих.

Битка код Виндхаузена

Бесан пас насрнуо је на вођу мајмунског чопора Пашу. Мајмун и пас били су иначе добри пријатељи, па се Паша није нимало уплашио кад је угледао старог другара, изгубивши из вида да му је чељуст у белој пени. Пријатељски му је пошао у сусрет да га појаше, или бар повуче за реп.

Бесан пас зграбио је Пашу и настала је очајничка битка. Магои, који имају снажно осећање солидарности, похитали су вођи у помоћ. У крвавом кркљанцу страдао је пас, али је и већина мајмуна задобила ране.

Гроф Мартин фон Шлифен није имао куд. Тешка срца морао је да нареди својим људима да побију све мајмуне како би Виндхаузен спасао од опасног беснила.

Побијени мајмуни сахрањени су у заједничкој гробници. Гроф је гробницу украсио спомеником: високим стубом у који су уклесани његови стихови посвећени вољеним животињама.

Тај споменик, једини мајмунима у Европи, стоји и данас у Виндхаузену. Недалеко од њега је запуштена гробница у којој почива гроф Мартин фон Шлифен.

У близини Виндхаузена провео је детињство песник и сликар Вилхелм Буш, творац некада популарних сатиричних илустрованих стихова о „Максу и Морицу", „Побожној Хелени" и „Мајмуну Фипсу".

Познати уметник родио се скоро пола века после мајмунске трагедије, али је видео споменик грофовим магоима и слушао приче о њима. Оне су га надахнуле да створи лик обешењака Фипса.

Тако су мајмуни грофа Мартина фон Шлифена добили не само камени стуб-споменик, већ и значајно место и у литератури.

Гибралтарски безрепи мајмуни, који су лепше васпитани, још безбрижно уживају на стенама и зидинама тврђаве забављајући туристе и војнике враголијама, али им се омакне и понека грубља шала или крађа.

А. Р.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

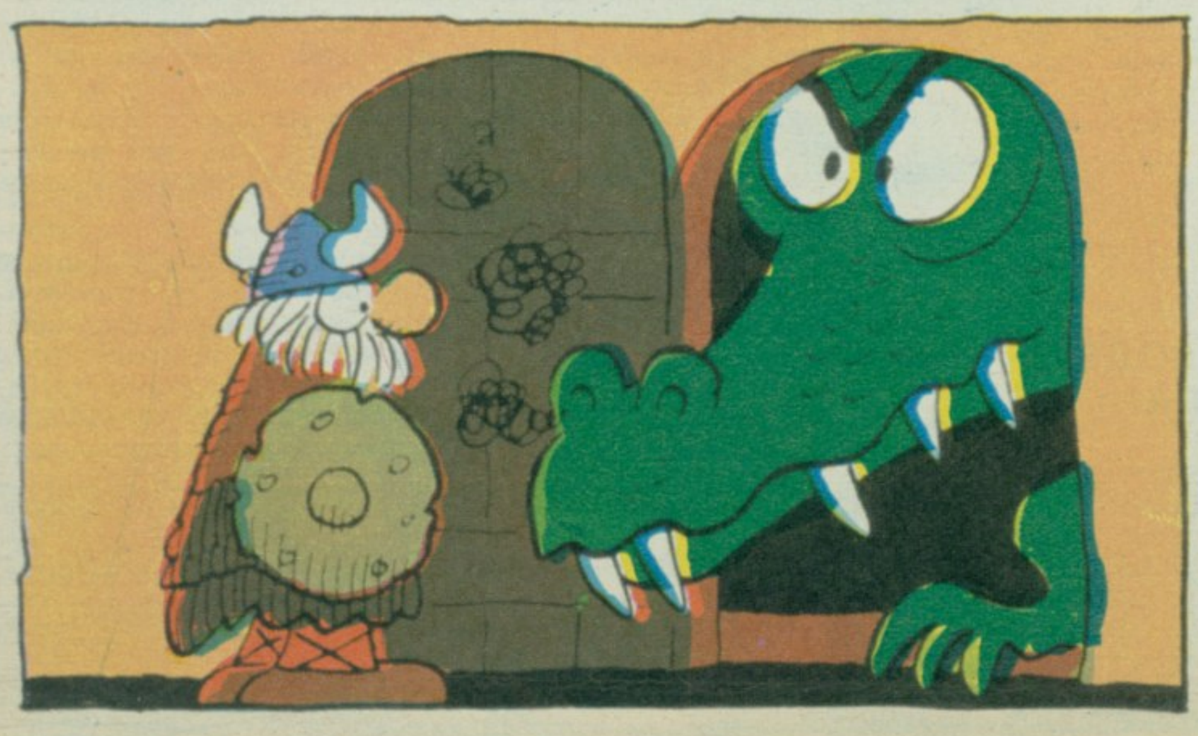

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

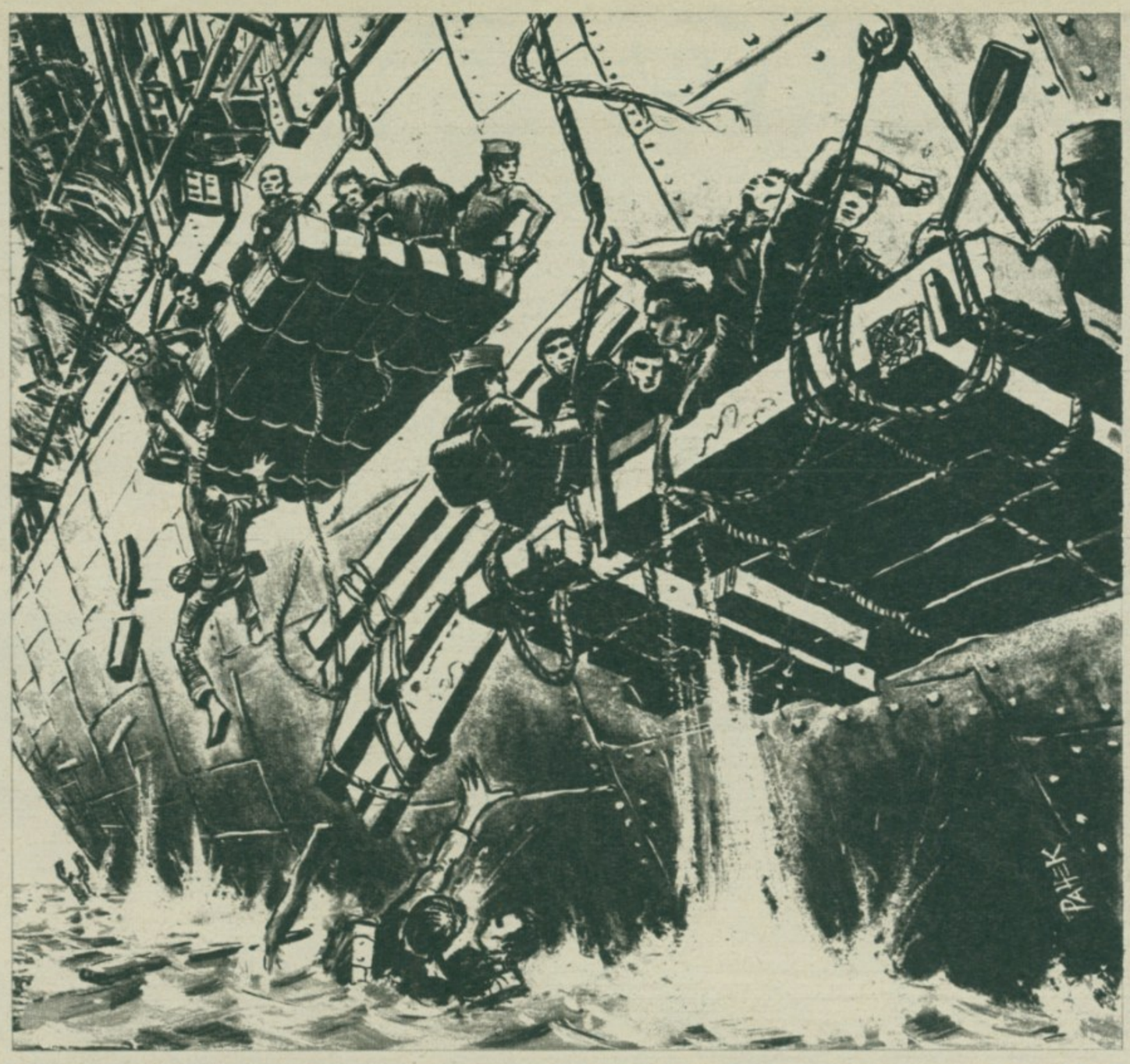

ТОРПЕДОВАНИ СМО!

Само небо и море усхићивали су делију са Златибора све док брод на којем се налазио није затресао страховит ударац.

Сунце је већ било на хоризонту кад се, уз продоран писак сирене, брод „Солун“ отиснуо са дока тулонске луке! Направивши благи лук, окренуо је прамац ка пучини и далеком циљу — грчком граду чије је име носио.

На палуби је врило као у кошници: измешани српски и француски војници са великим ранцима на леђима покушавали су да пронађу своје јединице. А то није било лако између свих тих бала и сандука са оружјем и муницијом, чамаца и сплавова за спасавање, товарних мазги сапетих ногу. Па ипак, пред зору су сви били „међу својима“, огрнути ћебадима да би се, колико-толико, заштитили од ноћне свежине. На сан нико није помишљао: сви су били узбуђени мишљу да ће ускоро на фронт и да ће можда следеће битке бити одлучујуће. И српским и француским војницима било је доста рата и грувања немачких топова: желели су да се све то већ једном заврши.

ТО ЈЕ ПОДМОРНИЦА

Већ у свитање новог дана подељени су доручак и кафа: одмах затим дежурни официр позвао је војнике да се окупе на палуби. Формирани су стројеви.

Попевши се на овећи сандук, дежурни официр је почео да говори гласно да би га чули и они у последњем реду:

— Свако од вас добиће распоред на који сплав или чамац треба да се укрца у случају да почнемо да топемо. Тог реда се строго придржавајте. И још нешто... Скините поткошуље и развежите цокуле!

„Ех, нећемо ваљда баш ми бити те среће да почнемо да тонемо“, мислио је Владислав Петронијевић — Аћимовић из златиборског села Голова док је стајао у реду да прими распоред. Није дуго чекао: чуо је своје име и број сплава. Сада је био слободан: могао је „мирне душе“ да се наслони на ограду и цео дан проведе гледајући у бескрајно плаветнило воде и неба.

Око пет по подне придружио му се Мића Росић, познаник из Ужица. И тек што су почели да разговарају, на десној страни брода зачула се граја. Као по команди, обојица су потрчала и стигла да виде како „нешто“ зарања у воду.

— Подморница! — викнуо је неко.

Следећих десетак минута ништа се није догодило, а онда...

Страховит ударац заљуљао је велики брод.

— Торпедовани смо! — прошапутао је Владислав и у трку ка „свом“ сплаву почео да напумпава гуму. Свуда је владао прави хаос: једни су покушавали да чамце и сплавове спусте у воду, други су секли конопце, трећи, у паници, скакали у море.

БРОД ТОНЕ

Пробијајући се лактовима кроз клупко људских тела, Владислав је успео да се докопа ограде брода. Заборавивши на наређење и распоред, шчепао је најближи конопац и склизнуо у већ дупке пун чамац. Претоварен, овај се нагло изврнуо и почео да тоне.

Млатарајући ногама и рукама, Владислав је настојао да се што пре приближи управо спуштеном, празном чамцу. Наравно, то исто намеравали су и остали па је тако и овај чамац за трен био препун. Овога пута били су боље среће: пре него што је чамац почео опасно да се напиње, успели су да ухвате конопац сплава који је пролазио. Половина људи се одмах пребацила на њега. Привезавши сплав за чамац, трудили су се да се што више удаље од брода који је тонуо. Његов задњи део већ је нестао под површином док је прамац високо штрчао. Катарка и димњаци из којих су још куљали облаци дима били су поломљени на више делова.

Ограда палубе била је начичкана људима који су покушавали да спусте у море преостале чамце и сплавове. Радили су грозничавао знајући да им остаје још само минут-два, можда ни толико.

Изувши цокуле Владислав је покушавао што боље да се смести на сплав, па је за тренутак скренуо поглед са брода. Неколико секунди касније „Солуна“ више није било. Море га је прогутало. Са њим и оне који су остали на палуби, као и чамце и сплавове што нису на време успели да се отисну од брода.

УСРЕД ВОДЕ — ЖЕДАН!

Ноћ 21. септембра 1916. затекла је Владислава на сплаву. Окружен групом од тридесетак српских и француских војника, никог није познавао. Време је споро пролазило. Таласи су запљускивали сплав и квасили бродоломнике. Срећом, вода је била млака.

Како је ноћ одмицала, Владислав је све више осећао жеђ а нико на сплаву није имао ни капи воде. Тек пред зору француски војници из чамца који их је вукао дали су им неколико конзерви слатке воде. По једну на три човека.

Цео следећи дан бродоломници су провели у нади да ће наићи неки брод. Тек предвече, далеко на истоку, указали су се обриси неког брода. Чијег, то нико није знао. Па ипак, сви су почели да машу, ко руком, ко кошуљом. Узалуд. Нико их није приметио. Тако је отпочела друга ноћ на отвореном мору. Дужа и мучнија од прве.

Сутрадан ујутру, између осам и девет часова, војници из чамца одлучили су да одвежу сплав и покушају да нађу какав брод. Било је мало наде да ће успети, али су решили да покушају. Неколико часова касније људи са сплава потпуно су их изгубили из вида.

Препуштен себи, сплав је бесцильно плутао. На видику — ничег! Нада бродоломника да ће срести неки брод почела је да се гаси.

Главе наслоњене на ранац, склупчан на оно мало простора што му је припадало, Владислав је зурио у небо. Тако је и ноћ дочекао. И сунце кад је у зору почело да се помаља на истоку. Непомичан и нем, чекао је да умре, да га убије то водено пространство којем се до пре два дана толико дивио.

Није знао колико је сати, кад се одједном зачуо крик „дежурног“, онижег француског војника. Владислав је скочио као опарен. У чуду је гледао у човека који је дивље махао рукама и објашњавао нешто што није разумео. Следећи правац који је „дежурни“ показивао прстом назрео је сиви облачић у даљини. Дим, синуло му је кроз главу. Како привући пажњу брода који је, као и претходни, био далеко, предалеко?

СПАС У ОГЛЕДАЛУ

Сви са сплава, чак и они који су били потпуно изнурени, устали су и почели да машу и вичу. Међутим, било је јасно да само то неће привући пажњу.

Очајан, Владислав се одједном сетио да у џепу копорана има мало војничко огледало. Извадио га је и окренуо према сунцу али ухваћени сунчеви зрак није могао да „добаци“ до брода.

— Дај, мени! — замолио је Владислава војник који је стајао до њега.

Један тренутак Златиборац се колебао а онда пружио огледало. Ставши на ивицу сплава, непознати је узео огледало између палца и кажипрста, „ухватио“ зрак и управио га ка броду.

Осматрач на броду очигледно је приметио да нешто блиста у мору јер је ускоро брод променио правац и скренуо ка сплаву. Приближио се на 300 метара — припремљен за борбу! Али кад су се са сплава зачули повици „Алде-бараж!“, капетан је наредио да се у воду спусте два чамца. Пола часа касније свих тридесет бродоломника нашло се на палуби француског ратног брода.

Истог дана око девет сати увече пристали су уз обалу Сицилије. Ту су пребачени на други брод који је требало да их превезе до Бизерте, луке у Тунису.

У Бизерти су бродоломници смештени у бараке лазарета које су становници града, управо због њих, прозвали „потопљеничким баракама“. У њима су остали пуна два месеца, све док се нису потпуно опоравили и били спремни за поновни одлазак на фронт. Тако је завршено дуго путовање Владислава Аћимовића-Петронијевића у Солун.

Забележио: **Љ. Ђенић**

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

СУКЊА КАО ПАДОБРАН

ПРЕСТРАВЉЕНИ ПРОЛАЗНИЦИ ПОГЛЕДАЛИ СУ У ПРАВЦУ ОДАКЛЕ СЕ ТРЕНУТАК РАНИЈЕ ЗАЧУО ВРИСАК — СА ЈЕДНОГ ПРОЗОРА ВИШЕСПРАТНИЦЕ НА УЛИЦУ ЈЕ ПАДАЛО ТЕЛО НЕКЕ ЖЕНЕ.

Уместо да, као што су очекивали, тело удари о плочник, оно се одједном зауставило у ваздуху. Неколико часака се њихало, као држано неком невидљивом силом, а затим умирило.

У први мах нико ништа није схватао. Тек када је један пролазник узвикнуо „Каблови, каблови!“, постало је јасно да се жена у паду ногама заплела у електричне водове и тако остала да виси на неких пет метара изнад камених плоча. Сваког часа могла је да се откачи и тресне.

ВИРИЛЕ СУ НОГЕ

Крик који се 17. марта ове године проломио улицом Кавалкавија у италијанском граду Виђенци натерао је станаре околних зграда да излете на прозоре. Иако је несрећној жени сукња падала преко лица, већина је одмах препознала своју осамдесет двогодишњу сусетку Анчилу Вакари.

У тренутку када је старица испала кроз прозор свог стана на четвртом спрату, њен шездесет трогодишњи сусед Умберто Скукато седео је у кухињи са снахом Маријом. Врисак је и њих натерао да погледају напоље. Имали су шта да виде — неколико сантиметара изнад прозорске даске вирише су нечије ноге.

— Учините нешто!... Учините нешто! — повикала је ужаснута млада жена.

Умберто ју је без оклевања послао по конопац. Знао је да нема времена за губљење. Уколико старицу и није усмртила струја, тело је сваког часа могло да падне. Умберто се надао да су гумени ђонови на његовим ципелама довољна заштита од струје.

Један крај конопца везали су за његове ноге, а други за радијатор испод прозора. Стао је на симс и с напором почео да се спушта према старици. Тек у том часу кроз главу му је пролетело:

— А ако чворови на конопцу попусте?

Ипак је испружио руке ка телу сусетке покушавајући да јој досегне чланке.

Струја, очигледно, више није претила ни Скукату ни његовој сусетки.

ИГРА СЛУЧАЈА

Умберто је једном руком зграбио старичин чланак, а другом почео да је ослобађа жица у које се заплела. Није имао времена да помисли шта ће се догодити ако га снага изда и стисак руке којом је држао Анчилу попусти.

Ослободио је тело и од последње жице а затим довикнуо снахи и људима који су дотрчали да јој помогну да почну да вуку конопац. Знао је да од тог часа од њега више не зависи много. Сада, пошто је прегрмео најгоре, чинило му се да ће имати снаге да издржи тежину онесвешћене старице. Само да конопац не попусти под двоструким теретом!

У тренутку када су успели да их увуку у кухињу, зачула се сирена ватрогасних кола.

●●●

Један од првих посетилаца кога је Анчила Вакари недељу дана касније примила у болници био је њен сусед Умберто. Једва задржавајући сузе, старица му је дрхтавим гласом рекла:

— Хвала.

— Имала си среће колико си тешка — одвратио је Умберто.

Среће је имао и Умберто Скукато. Да невероватном игром случаја радници нису баш у то време дошли да поправе пријављени квар, ни он, по свој прилици, не би остао жив.

Излазећи из болничке собе, Умберто је упитао:

— Како си уопште испала кроз прозор?

— Завртело ми се у глави — одговорила је Анчила Вакари. — **Даље се ничег не сећам.**

М. И.

СУПЕРМУЊА

Америчка аутоматска међупланетарна станица „Војаџер-1“ регистровала је у атмосфери Јупитера снажна електрична пражњења која могу да стимулишу реакције на основу којих могу да се створе повољни услови за настанак неких облика живота — изјавио је амерички биофизичар Д. Гернет. „Војаџер-1“ је регистровао око 20 „супермуња“ које су имале особине сличне земаљским муњама.

Ова изјава америчког стручњака потврдила је претходне хипотезе, до којих су дошли стручњаци проучавајући раније снимке међупланетарних истраживачких сонди, лансираних ка спољним планетама Сунчевог система. Међу астрономима преовлађују мишљења да снажна електрична пражњења у атмосфери циновске планете могу да изазову реакције које стварају средину сличну оној у којој је својевремено настао живот на Земљи.

На слици: Јупитер и његови сателити: Калисто, Европа, Јо и Ганимед.

ЧАРОЛИЈА ЗЛАТА

Од свих метала који постоје у Земљиној кори, ниједан није толико узбуђивао и привлачио људе као злато. За њега се знало још у древна времена што се види из записа у Старом завету као и из неких докумената античких цивилизација од пре пет хиљада година. Вековима су се људи на све начине довијали како да дођу до овог драгоценог метала, а често је жеља за његовим поседовањем доводила и до крвавих сукоба.

Па ипак, злато које је одувек представљало симбол богатства и власти, за научника је само обичан, тежак метал. Његова боја и сјај чине га једним од најлепших метала, а због своје мекоће и изузетне савитљивости одавно се сматра најбољим материјалом за прављење накита и украсних предмета. Када се са трампе прешло на робноновчану размену, злато је добило нову примену. Човек је почео да га употребљава за ковање новца јер је због ретких особина најдуже одолевало зубу времена.

ПЛЕМЕНИТО, РЕТКО И СКУПО

Злато је на високој цени пре свега зато што не рђа и не губи сјај. За разлику од многих метала, отпорно је на дејство воде и кисеоника, као и већине киселина. **Сматра се ретким углавном зато што је поступак за његово добијање изузетно скуп и тежак.** У ствари, овај метал је доста чест у Земљиној кори. Може се наћи и у различитим врстама стена, али у количинама које су сасвим незнатне тако да се поступак његовог издвајања никако не исплати. Процењује се, такође, **да се у океанима налази око 10 тона раствореног злата.**

Злато се убраја у племените метале, што значи да се у природи јавља у чистом, елементарном облику, а не у хемијским једињењима, као што је то, на пример, случај са гвожђем. Ово ипак не значи да злато у руди није помешано са другим минералима од којих се мора одвојити пре него што се преради за употребу.

Злато потиче из јаких раствора насталих из топљених магматских стена. Издваја се из такозваних кварцних жица у којима се налазе помешане и друге руде. Обично има облик грумења, али се још чешће среће у облику танких нити или љуспица. Понекад у виду ситних честица улази и у састав других минерала.

Приликом распадања стена злато, у виду талога, остаје на дну језера или речног корита. **Ова таложења позната су у геологији као златоносни наноси.**

ПОСЛАСТИЦА ОД БАДЕМА

У Калифорнији је проналажење златних наслага 1848. године довело до дотада незапамћене „златне грознице". Из целе Америке, па чак и из Европе, људи су хитали у ове још ненастањене крајеве у тежњи да се домогну драгоценог метала. Педесет година касније сличну најезду копача злата изазвало је откриће златних наслага у Канади и на Аљасци.

За одвајање злата од муља северноамерички копачи користили су специјалне посуде којима су захватали песак и муљ из речног корита, а затим га вешто просејавали тако да су на дну посуде остајала само ситна зрнца злата. Понекад је посуда имала причвршћену и посебну мрежицу која би одмах задржавала златни прах.

Издвајање злата из руде заснива се на сличном принципу. Руда се прво ситни у врло фини прах, а затим се тај прах прелива водом. Поступак се изводи на искошеној плочи по којој вода клизи повлачећи са собом честице лакших састојака, док се злато због своје тежине задржава на плочи.

Најбогатија лежишта овог драгоценог метала налазе се у Витватерсранд рудницима у Трансвалу, Јужноафричка Република. Простиру се у дужини од 100 km и ширини од 37 km. Овде је злато откривено у конгломерату, то јест, седиментној стени која настаје таложењем шљунка. Бури овакву стену називају „банкет", што на њиховом језику значи „посластица од бадема".

Када су лежишта златне руде која су се налазила у близини површине Земљине коре исцрпена, морало се почети са копањем у дубину. Данас се неки рудници налазе на дубини већој од 2 хиљаде метара, а савремена, технички усавршена опрема омогућује да се руда доста брзо извуче на површину.

ОД 24 ДО 9 КАРАТА

Злато се издваја из руде различитим хемијским процесима. Један од најпознатијих начина је да се измрвљена стена стави на бакарну плочу која се претходно прелије живом. Злато из руде амалгамише се са живом, која се касније лако отклања испаравањем.

У другом поступку употребљава се цијанидни раствор. Овај раствор растапа злато из руде и везује га за себе, а затим се употребом цинкове прашине злато издваја из раствора.

Због своје мекоће злато се углавном употребљава у легурама са другим металима, и то најчешће с бакром. **Чистоћа, тј. квалитет злата мери се у каратима. Каже се да је чисто злато**

НАЈВЕЋИ грумен злата који је икада пронађен зове се Холтерманов златни грумен и тежак је 214 килограма. Ископан је у руднику код Хил Енда у Аустралији 19. октобра 1872.

НАЈЧИСТИЈИ велики златни грумен је „Велкам Стрејнџер", нађен код Тарнагала у Аустралији 1869. године. Био је тежак 69 килограма и 920 грама и од њега се добило 64 килограма и 640 грама чистог злата.

МАМИ, СИЈА И УБИЈА!

Хиљадама година људи су се на све начине довијали како би се дочепали драгоценог злата, жеља за њим довела је до крвавих сукоба. За научнике — оно је само обичан тежак метал.

оно које садржи 24 карата, а ако има мање од 9 карата не сматра се за велику драгоценост.

Ковање златног новца није данас широко примењено, мада многе земље чувају велике залихе златних полуга које им служе као потпора за валуту. Највеће резерве златних полуга налазе се у Форт Ноксу, у Сједињеним Америчким Државама.

Пре скоро 40 векова злато је у Месопотамији сматрано за најдрагоценији метал за прављење накита и украса, а у ту сврху употребљава се и данас широм света. Овај племенити метал лако се обрађује па се од њега без тешкоће извлаче врло танке жице или праве најфинији златни листићи.

У савременој технологији злато је нашло широку примену, нарочито у медицини и стоматологији. Сматра се добрим проводником електрицитета, због чега је добило значајну улогу и у електронској индустрији.

М. Ш.

КОРА ЗА ПАМЕТ

ЦЕНТРАЛНИ НЕРВНИ СИСТЕМ

Приликом балсамовања, стари Египћани су из тела мртвих вадили мозак јер су га сматрали потпуно безвредним, али су остављали срце, верујући да је оно центар душе и мисли. И становници древне Месопотамије сматрали су да је мозак неважан део организма, док су стари Кинези познавали само пет главних органа: срце, јетру, слезину, плућа и бубреге, а мозак уопште не спомињу.

Тек у 4. веку пре н. е. Хипократ каже да је мозак средиште душе, центар мишљење, осећања и хтења, али верује да је то жлезда у којој се сакупљају и сувишни телесни сокови. И док Платон, такође, сматра да је мозак центар душе који управља мишљењем и осећањима, његов ученик Аристотел тврди да су све те функције смештене у — срцу, а да мозак има основни задатак да охлади крв до најповољније температуре.

Код ембриона је површина мозга потпуно глатка, па се касније набира као резултат настајања бразда. Површина се на тај начин повећава и износи око 2200 квадратних сантиметара.

Мозак је обавијен с три опне: dura mater, arachoidea и pia mater. Испод њих је мождано ткиво (на површини сиво, а у унутрашњости бело), изграђено од нервних и ганглијских ћелија — неурона и потпорних ћелија — неурологија.

Мождана кора је састављена од бројних неуронских ћелија (има их око 9,3 милијарди), а у њој се налази неколико слојева: молекуларни, спољни зрнаст, пирамидални, унутрашњи зрнаст, ганглијски и слој вретенастих и полиморфних ћелија.

ТАЛАСИ СНА И ЈАВЕ

На површини коре су бројни центри који регулишу све врсте човекових активности. Ако се на површину коре, или спољни део главе, прикопчају електроде, региструју се електричне промене, па се такав снимак назива електроенцефалограм (ЕЕГ). На основу њега могу да се утврде места тумора, жаришта која проузрокују епилепсију или изазивају неке психопатске промене ...

Напон можданих таласа креће се од 0 — 300 микроволти, а фреквенција је у распону од једног таласа сваких неколико секунди до 50, и више, у само једном секунду.

Код нормалних особа јављају се 4 врсте таласа: алфа, бета, тета и делта. Електроенцефалограф исписује **алфа таласе**, али само ако је човек будан, миран и држи отворене очи. За време спавања ова врста таласа (јавља се ритмично и има фреквенцију од 8 до 13 цикла у секунду) потпуно се губи.

Бета таласи, који обично имају фреквенцију од 14 цикла, а некада чак и од 50 у секунду, јављају се за време јаке душевне напетости. **Тета таласи** су карактеристични за можданy активност деце, а код одраслих се јављају приликом емоционалних стресова. У дубоком сну, у раном детињству, и у случајевима тешких органских обољења, на ЕЕГ-у могу да се уоче и **делта таласи** који имају фреквенцију од само три и по цикла у секунду.

КАД СЕ ЋЕЛИЈЕ ПОКВАРЕ

Сенилност, заборављање одређених појмова и догађаја, долази са старошћу. Научници претпостављају да јој је узрок артериосклероза — закречавање крвних судова и капилара. Пошто се свака ћелија помоћу њих снабдева одређеном количином крви, у којој се налазе храна и кисеоник, због смањеног и отежаног довода ћелије не могу нормално да функционишу, па је зато и сам процес размишљања поремећен и успорен.

Разним мерењима установљено је да се код таквих људи у ћелијама мозга смањује и интензитет биоструја, што, нормално, утиче и на смањење свих можданих функција. Неки научници зато верују да ће у блиској будућности бити конструисан апарат (поседоваће мали акумулатор или батерије) који ће моћи да се носи у џепу или око врата и чије ће се електроде лако уграђивати у кору великог мозга. На тај начин централни нервни систем ће, једноставно, бити стимулисан додатним електричним потенцијалом. Тако ће се код сенилног пацијента употребом ове „батерије за мозак" нагло побољшати вид или слух, као и сам процес мишљења и расуђивања.

В. Ј.

ДУША У ТРИ ОПНЕ

Први пут у 3. веку пре н. е. Херофил из Александрије почиње да проучава човечји мозак и сматра га не само средиштем душе, већ и центром целог нервног система.

О анатомији мозга данас се зна доста, мада ће још дуго остати тајна на који начин човек мисли, памти, осећа бол или нешто жели ...

Уобичајено је да се мозак дели на три дела: велики мозак, мали мозак и продужену можђину. Велики мозак подељен је на две хемисфере или половине, а свака се састоји од 4 или 5 режњева одељених браздама. Облик мозга поводи се за обликом лобање, док тежина варира зависно од узраста и пола. У прве две године живота досеже један килограм, да би се касније маса полако увећавала и у доба пубертета добила коначну тежину: код мушкарца, у просеку, 1450 грама, а код жена око 1300.

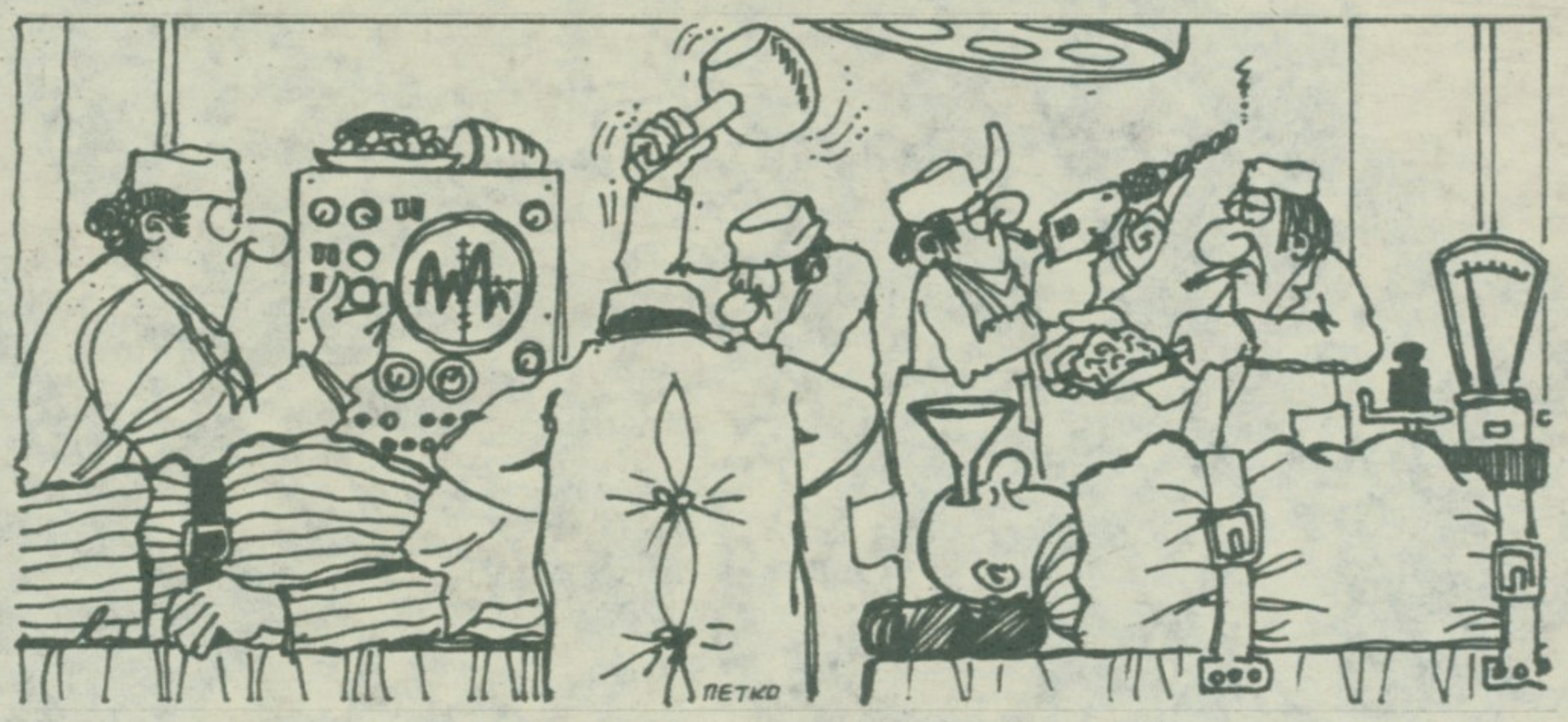

ПРЕСАЂИВАЊЕ МИСЛИ

Шта ће се догодити ако наука толико напредује, па ускоро постане могућно и пресађивање — мозга? У том случају, питају се научници, да ли би живео човек-давалац, који је већ умро и тако уступио свој централни нервни систем, или би, напротив, „умро" онај пацијент коме би се мозак пресадио, а затим поново оживео, али као потпуно друга личност.

Чињеница је да би у том случају правници имали доста посла, јер се сматра да је човек клинички мртав тек када дуже од 5 минута стрелица електроенцефалографа исписује праву линију пошто престане да региструје можданe таласе. После истека тог времена трансплантација не би имала никакву сврху, јер би ћелије мозга, због недостатка кисеоника, биле мртве. То значи да би човек коме би се пресадио овај систем само вегетирао: не би могао да мисли или памти. Према томе, трансплантација би морала да се изврши одмах после престанка рада срца — када човек још није клинички мртав. У том случају његова мисао, идеје, све постојеће знање, били би пренесени у тело човека-примаоца. А он би, пак, својим навикама које је стекао у дотадашњем начину живљења, рефлексима, телесном грађом, као и општим стањем свог организма утицао на импулсе које добија из пресађеног мозга, па би на тај начин мењао његове наредбе или идеје.

ВЕЛИКИ МОЗАК

моторна активност

изговарање имена

изговарање реченица

мишљење

окретање очију

формирање гласа

окретање главе

окретање тела

вид

КОРА

појединачни покрети

осећај бола

осећај топлоте

осећај додира

покретање руну

покретање ногу

покретање тела

писање

разумевање реченица

памћење места

рачунање

читање

покретање ока

распознавање боја и светлости

препознавање ствари

вољна усмереност

унус

ПРОДУЖЕНА МОЖДИНА

МАЛИ МОЗАК

ОЛИМПИЈСКЕ ФУДБАЛСКЕ МЕДАЉЕ

ПРОМАШИО САМ ПЕНАЛ!

Бранко Станковић, бек репрезентације на Олимпијском турниру у Лондону: »Имали смо још само завршни меч са Швеђанима. Сви смо били нервозни пред ту финалну утакмицу од које је зависило олимпијско злато«.

Југословенски фудбалери испраћени су из Београда у лето 1948. са неодређеним утиском о томе шта могу да остваре. Није се тачно знало који ће тимови играти и колико су те екипе јаке.

— Тек на лицу места уверили смо се да нам је задатак много тежи него што се мислило.

Тим речима присећа се онога што се догодило данашњи тренер „Црвене звезде" Бранко Станковић који је у југословенској олимпијској екипи играо левог бека.

АУТОГОЛОМ ДО ПОБЕДЕ

Први сусрет био је и најтежи.

— Добили смо за противнике Луксембуржане. Требало је да их одмах прегазимо, а догодило се да су они повели са 1:0. Тим резултатом чак се завршило прво полувреме.

За све гледаоце на стадиону Фулам у Лондону то је представљало сензацију. Тим пре што су Југословени пре овог меча гостовали у Софији и победили Бугарску са 3:1. Овде су, из чиста мира, толико подбацили за првих 45 минута игре да нису личили на себе.

Екипа је играла у саставу: Шоштарић, Брозовић, Станковић, Златко Чајковски, Јовановић, Атанацковић, Михајловић, Митић, Велфл, Бобек и Жељко Чајковски.

— Пренули смо се тек после одмора. Претходно сам промашио једанаестерац, али, срећом, то нас није помело.

Бранко Станковић био је срећни и несрећни јунак овог дуела. Његовим аутоголом Луксембуржани су повели са 1:0. После одмора он је мајсторски извео слободан ударац са више од 20 метара. Лопта је фијукнула и погодила сам угао. Станковић је био познат по снажном шуту.

После тога Жељко Чајковски је постигао још два гола, а Рајко Митић, Бобек и Боба Михајловић по један.

Првослав Боба Михајловић играо је десно крило. Био је сјајан техничар и фудбалер са осећајем за потезе у којима је уживала публика. Умро је прошле године, на дан завршетка Првенства света у Аргентини.

БИТКА НА ВЕМБЛИЈУ

Ту прву утакмицу на олимпијском фудбалском турниру 31. јула 1948. није посматрало више од 7 хиљада гледалаца. Биле су то прве олимпијске игре после II светског рата и први пут да се и наши фудбалери боре за олимпијске медаље.

У Лондон су кренула 22 играча, а селектори су били инж. Милорад Арсенијевић и Александар Тирнанић, прослављени играчи старе гарде.

У другој утакмици на стадиону Илфорд Југословени су савладали репрезентацију Турске са 3:1.

— Опет смо се намучили у првом полувремену. Било је само 1:1. Тек у другом одлучили смо битку — присећа се Станковић.

У тиму није било промена. Само је, сада покојни, Коста Томашевић заменио Бобу Михајловића.

Голове су дали Жељко Чајковски, Бобек и Велфл.

— Преселили смо се затим на велики стадион Вембли. Тада смо први пут видели то огромно здање које називају храмом фудбала.

Противник на Вемблију била је аматерска репрезентација Велике Британије, јак тим, састављен од представника Енглеске, Шкотске, Велса и Северне Ирске.

— И тај меч смо добили са 3:1. Њихово десно крило Доновен из Велса био је **веома опасан. Морао сам добро да се помучим са њим.**

Трећа узастопна победа донела је Југословенима пласман у финале. Истовремено, обезбедила је и освајање једне од медаља.

— Имали смо још само завршни меч са Швеђанима. Сви смо били нервозни пред ту утакмицу...

ЦЕНТАРФОР РЕШИО МЕЧ

Победа над репрезентацијом Велике Британије и улазак у финале скупо су плаћени. Екипа је остала без стубова у одбрани и нападу. Шоштарић је у то време био вратар изврсних одлика — врло еластичан, сигуран и смео. За репрезентацију Југославије одиграо је укупно 18 мечева. Овде је бранио одлично, али је пропустио финале — због повреде.

Исто се догодило и Фрањи Велфлу званом Мара. Облачио је 4 пута државни дрес још пре рата, а до 1848. године био је репрезентативац 8 пута. Прави фудбалски мајстор Велфл сјајно је предводио навалу и одлично се слагао са полутками Рајком Митићем и Стјепаном Бобеком.

Уместо њих у тим су ушли голман Љубомир Ловрић и Бервард Вукас као лево крило. Бобек је постао вођа навале, а Жељко Чајковски се померио на место леве полутке. На десном крилу појавио се веома искусни Звонимир Цимерманичић (умро је маја ове године после саобраћајне несреће).

Швеђани су имали изванредну репрезентацију. Нарочито навалу у којој су блистали Грен, Нордал, Либхолм и Карлсон. Прва тројица ће се нешто доцније прославити у Италији као професионалци, а Карлсон ће стећи велико име у Шпанији.

Екипа Југославије није била у стању да издржи оштар темпо. Попустила је у другом делу и дозволила Швеђанима да ограбе олимпијско злато. Пред 60 хиљада гледалаца Шведска је победила са 3:1.

— Гунар Нордал, њихов центарфор, био је најбољи на терену. Он је у ствари одлучио финални меч — тако данас тај финални олимпијски сусрет оцењује Бранко Станковић. Капитен Мирослав Брозовић први је честитао Швеђанима. Кући смо донели сребрне медаље.

Поход на олимпијски турнир у Лондону био је увод у низ подвига Југословена на сусретима олимпијске фудбалске елите.

Током 10 година, од 1946. до 1956, Бранко Станковић је одиграо 61 утакмицу за репрезентацију Југославије. Био је десни или леви бек. Учествовао је на 2 олимпијска турнира (1948. и 1952), освојио 2 сребрне медаље, а играо је и два пута на светским првенствима (Бразил 1950. и Швајцарска 1954). Постао је одличан стручњак и тренер. Био је државни првак у Грчкој са екипом АЕК, шампион Југославије са тимом Војводине, а фудбалере Црвене звезде довео је до финала Купа европске уније. Био је више пута и тренер југословенске националне селекције.

Ст. Протић

НЕРЕШЕНЕ ТАЈНЕ

СЛУЧАЈ ЗА ВЕШАЛА

Пуковник Томас Блад украо је енглеску круну и уместо да због тога буде погубљен, постао је краљев миљеник.

Пуковник Томас Блад

Данашњи посетилац Лондона који сврати у тврђаву Тауер да види скупоцене драгуље британске круне, наћи ће их заштићене решеткама, стаклом што одбија куршуме и нарочитим бравама. Као да све то није довољно, наоколо стоје чувари и опоминју туристе да не застајкују. Крунско драго камење дозвољено је видети, такорећи, само у пролазу.

Другачије је било у прошлости. Драгуљи нису били изложени јавности али нису ни тако строго обезбеђивани. Налазили су се у једној од одаја у стану чувара драгуља у Тауеру, заједно са осталим знацима краљевског достојанства — златном јабуком и жезлом. Онај ко је желео да их види, написао би чувару молбу и, ако је био виђенија личност, жеља би му обично била испуњена.

Овакве мере предострожности сматрале су се сасвим довољним све док круна није украдена!

Злогласни Ирац

Било је то 1671. године. Чарлс II тек се недавно вратио да поново завлада Енглеском после револуције Оливера Кромвела, а његов Чувар круне био је добронудни старац по имену Талбот Едвардс.

У то време читав град причао је о подвизима неког пуковника Блада, смелог Ирца дивље нарави кога су називали непријатељем краља, отмичарем, револуционаром и још свакаквим именима. Био је чувен и по томе што никада није упао ни у једну од многих замки које су му постављане. За његову главу нуђена је велика награда од 500 фунти.

Једнога дана Талбот Едвардс водио је два посетиоца приказујући им крунске драгуље — викара, чији је говор одавао ирско порекло, и његову супругу. Злато, рубини и дијаманти пресијавали су се на круни док је Едвардс објашњавао гостима њихову чудну историју.

Овај је спремно обећао да ће кроз неколико дана довести свог нећака да се упознају.

Неколико дана касније свештеник је дошао, као што је договорено, али без нећака и са два пријатеља. Објаснио је да ће нећак стићи за њима јер су га задржали послови и уз пут замолио, кад већ чекају, да баци још један поглед на драгуље.

Савремени бакрорез: бекство Блада и његових саучесника после крађе круне Чарлса II.

Током разговора викарова жена одједном је клонула.

— **Зло ми је** — простењала је. — **Могу ли негде да прилегнем?**

Предусретљиви Едвардс сместа ју је одвео својој жени која јој је одмах дала да удише миришљаве соли.

Док је чекао, викар је пажљиво разгледао собу са драгуљима дивећи се пред Едвардсом њеном обезбеђењу. Убрзо потом жена се опоравила и пар је отишао.

Девојка за удају

Викар се већ сутрадан вратио носећи скупе рукавице за чувареву жену. Био је то поклон у знак захвалности за љубазност коју је показала према његовој супрузи.

Дирнути пажњом, Едвардсови су га позвали на вечеру. Чувши уз то да викар има нећака који је недавно наследио велико богатство, растопили су се од љубазности и похитали да му представе своју кћер.

Нашавши се у чуваној одаји, тројица људи зачас су савладали Едвардса дрвеним маљевима које су извукли испод плаштова. Викар, у ствари прерушени Блад, зграбио је круну — преко два килограма злата и драгог камења — и гурнуо је под огртач. Један од двојице пријатеља по имену Парот стрпао је краљевску јабуку у панталоне а други је шчепао жезло.

Одједном су се зачули кораци и узвици. Подигнута је узбуна!

Жезло је сместа бачено и три лопова пожурила су да ухвате маглу. После неколико корака Парот се ослободио златне јабуке јер му је сметала при трчању.

Али, Блад није испуштао круну. Стуштио се као мува низ падину Тауер Хила, Бацио се на свог коња и дивље га подбо. Само што је кренула, животиња се спотекла и Блад се опружио по земљи колико је дуг. Није још ни дошао к себи, а већ су га шчепале руке стражара.

Ухода или завереник?

Био је то јасан случај за вешала. Пуковник Томас Блад учествовао је у заверама против курне у Енглеској, Шкотској и Ирској; извео је многе дрске подвиге, а у Ирској је превазишао себе покушавши да освоји Даблински замак! Увек му је полазило за руком да измакне гониоцима, али је овога пута ухваћен на делу — ни мање ни више него у крађи енглеске круне. **Смрт је била једина казна.**

Па ипак, пуковник Блад није смакнут. И не само то — пуштен је на слободу, све му је опроштено и добио је натраг замљу коју је некада поседовао у Ирској!

Нико не зна шта је разлог овом обрту. После хапшења на Тауер Хилу блад није хтео ни са ким да разговара осим са човеком коме је украо круну — Чарлсом II.

Пуковник и краљ разговарали су насамо. После тога владар је позвао дворане и весело им саопштио да је затвореник помилован. Неко време Блад је чак био у нарочитој краљевој милости.

Разна су објашњења за овако невероватан исход приче. Нагађало се чак да је пуковник освојио Чарлса својим надалеко чувеним шармом.

Било је и разумнијих претпоставки. Једна је гласила да је Блад, у ствари, био краљев уходе. Претварајући се да је истомишљеник завереника против круне, успео је да се увуче међу њих, „откуца" властима план завере и потом тобоже утекне кад остале похватају.

Најзанимљивија је теорија да је крађу круне припремио — сам Чарлс II. Он се тек био вратио у земљу после дуге владавине Кромвела те није чудо што му је недостајало новца да живи како приличи краљу, гради палате и обасипа пријатеље поклонима. Познато је да су његови новчани проблеми довели до неприлика које су најзад отерале династију Стјуарта из земље.

План је био, гласи претпоставка, да Блад прода круну за краљев рачун. Чарлс би се обогатио, а пуковник је могао бити сигуран да ће проћи некажњен. Можда би енглеска историја кренула другачијим током да се тако и збило.

П. С.

ЛЕКОВИ ИЗ МОРА

У фармаколошком арсеналу медицине посебно место заузимају лековити препарати, добијени из морских животиња и биљака. Научници проучавају преко 150 хиљада врста живих бића која живе у морима и океанима. Та истраживања су већ и до сада била веома плодоносна. У морским сунђерима, на пример, откривене су материје које убијају већину бактерија. Из октопода и неких врста морских пијавица екстрахују се једињења из којих се затим производе лекови за лечење обољења срца и крвотока. У морским змијама, које у великом броју живе у тропским морима, откривена су једињења која заустављају крварење, а у морским звездама материје које у виду лековитих масти убрзавају зарашћивање рана.

Истраживања се интензивно настављају јер постоје индиције да се у неким морским животињама налазе и материје које задржавају раст малигних тумора (рака).

БИМ И БУМ

ААА Х! ЧОВЕКУ СЕ ПРИСПАВА НА ОВОМ СВЕЖЕМ СЛАНОМ ВАЗДУХУ!

ЗЗЗЗЗ

ШТА?

ХЕ ХЕ ХЕ!

БАШ НИСМО МОРАЛИ ДА НАЛЕТИМО НА ОВО!

БАМ

ХЕХЕХЕ! ХЕХЕХЕ!

ХИЈЕНЕ! ОД ВАС ЧОВЕК ОКА НЕ МОЖЕ ДА СКЛОПИ!

НИСМО МИ!

ПОДМЕТНУТО НАМ ЈЕ!

АДМИРАЛЕ, ИМАМО ЗА ТЕБЕ СПЕЦИЈАЛАН ЗАДАТАК!

АДМИРАЛ

ТИ СИ ЗА ТО К'О ПОРУЧЕН!

АДМИРАЛ

АДМИРАЛОВЕ КОНЗЕРВЕ

АДМИ

МАСКОТЕ СУ МНОГО ВАЖНЕ НА СВАКОМ БРОДУ!

НАРОЧИТО КАД ЈЕ НА БРОДУ ПУТНИК КОГА АДМИРАЛ НЕ ПОДНОСИ!

АДМИРАЛ

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

НАВАЛИ, АДМИРАЛЕ!

ЈАО!

ДУМ

MIKE SENICH 5-13

ОДВРНИ СЛАВИНУ ДО КРАЈА! НЕ ШТЕДИ ВОДУ... ПУН ЈЕ ОКЕАН!

УПОМОЋ! МИС АЛГЕБРО! ГЛАБ!

BABALU стрип

И ТАКО СЕ ПРИНЦ ЗАЉУБИО У СНЕЖАНУ...

БАЈКЕ

...КАО ЈА У...

БАЈКЕ

...KOLOY'S ЖВАКАЋУ ГУМУ!

BABALU

BABALU

BABALU

KOLOY'S KOLOY'S KOLOY'S

HP Kolinska

МАНДРАК: НА ПРОБИ

ОВАЈ БИ МОГАО ДА БУДЕ ЧОВЕК ЗА НАС!

САМО, ШЕФЕ, МОРАМО ДА БУДЕМО СИГУРНИ ДА ЈЕ ТАКАВ КАКО СТЕ ГА ОПИСАЛИ!

САМИ ЋЕТЕ СЕ УВЕРИТИ!

МОГУ ЛИ ДА НАВРАТИМ ДО ТЕБЕ, МАНДРАЧЕ?

НАРАВНО, ШЕФЕ!

ОВО ЈЕ МОЈ ПРИЈАТЕЉ БРИГС!

ДРАГО МИ ЈЕ!

И МЕНИ!

ПРИЧАО САМ БРИГСУ О ТВОЈИМ МАЂИОНИЧАРСКИМ ТРИКОВИМА И ХИПНОЗИ, АЛИ МИ НИШТА НЕ ВЕРУЈЕ!

А И ЗАШТО БИ?

МАНДРАК ЈЕ НАПРАВИО ПОКРЕТ РУКОМ...

ИЗВИНИТЕ! САМО ДА ЗАВРШИМ СА СПРЕМАЊЕМ КУЋЕ!

ЈА... НИКАД СЕ НА ОВО НИСАМ НАВИКАО!

ГОТОВО ЈЕ!

ПРИБОР ЗА ЧИШЋЕЊЕ „ОТПЛОВИО" ЈЕ ИЗ СОБЕ.

А, ЕВО И МАЛОГ ПОСЛУЖЕЊА!

ОХ! ЗАБОРАВИО САМ ШЕЋЕР! ОДМАХ СЕ ВРАЋАМ!

ИЗВОЛИТЕ! И КАКВЕ СТЕ ТО ГЛУПОСТИ ЧУЛИ О МОЈИМ МАЂИОНИЧАРСКИМ ТРИКОВИМА?

1 У СОБУ ЈЕ ДОЛЕТЕО ПОСЛУЖАВНИК...

И МАНДРАК ЈЕ МАЛО ЛЕТЕО...

1444/1

ИЗВИНИТЕ, МОРАМ ДА ОБРИШЕМ ПРАШИНУ СА ПЛАФОНА!

ГОДИНАМА ПОСМАТРАМ МАНДРАКА КАКО ИЗВОДИ ОВО И ЈОШ НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ...

!

А И ЗАШТО БИСТЕ? ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!

ОВО ЈЕ ДОБРО ЗА КРВОТОК, А И ЗА ГЛАВОБОЉУ?

!?

НЕШТО СТЕ ХТЕЛИ ДА КАЖЕТЕ?

УХ... ОВАЈ... НЕ...

ЈОШ ЈЕДАН МАНДРАКОВ ПОКРЕТ РУКОМ...

ОВДЕ ЈЕ ХЛАДНО, ЗАР НЕ? МАЛО ДА СЕ УГРЕЈЕМО!

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World

А САД ЈЕ ВЕЋ ПРЕТОПЛО: ПОТРЕБАН НАМ ЈЕ СВЕЖ ВАЗДУХ!

И ЗИДОВИ КАО ДА СУ НЕСТАЛИ...

ШТА ОНО РЕКОСТЕ О МОЈОЈ МАГИЈИ?

ВИДЕО САМ ДОВОЉНО! ВАТРА ГОРИ, А НИГДЕ ДРВА ИЛИ УГЉА...

ВАШ ШЕШИР, БРИГСЕ!

УУУ! ХВАЛА!

2

ЗАШТО ЛИ ЈЕ ШЕФ ДОВЕО БРИГСА?

5-13

2

МАНДРАКОВИ ХИПНОТИЧКИ ТРИКОВИ СУ ЗАДИВЉУЈУЋИ! АЛИ, ЖЕЛИМ ДА ГА ТЕСТИРАМ У ДРУГИМ ОКОЛНОСТИМА!

МОГУ ЛИ ДА ЗНАМ ЗАШТО?

ЖАО МИ ЈЕ! НЕ МОГУ НИШТА ДА ВАМ КАЖЕМ!

АЛИ, ВЕРУЈТЕ МИ, СТВАР ЈЕ ВЕОМА ВАЖНА!

ПИТАМ СЕ КО ЈЕ ТАЈ БРИГС?

РУКЕ УВИС!

ТАДА...

?!

ШТА ТИ СЕ ТО ЗАРИЛО У ГРУДИ!

ШТА? УХ!

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

НОЖА ВИШЕ НЕМА?!

ХЕЈ! ПА ОВО ЈЕ ВОДЕНИ ПИШТОЉ!

НИЈЕ МЕ НИ ДОТАКАО, БРИГСЕ, А ПИШТОЉ МИ ЈЕ ИСПАО!

СЈАЈНО!

ШТА ЛИ СУ ТО НАУМИЛИ?

ИСПРИЧАЈ МИ ШТА ТИ СЕ ДОГОДИЛО?

НАПАО МЕ ЈЕ НЕКИ ТИП ВОЂЕНИМ ПИШТОЉЕМ!

А ОНДА ЈЕ ПОБЕГАО ГЛАВОМ БЕЗ ОБЗИРА!

ПРАТИ ИХ!

БИЛО ЈЕ ДИВНО ВЕЧЕ, НАРДА!

ДА... МАНДРАЧЕ, ИЗА ЛЕЂА!

УХВАТИ ГА!

?

МАНДРАК, ХИПНОТИЗЕР...

?

НАПАДАЧИМА СЕ ЧИНИЛО ОВО...

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

5-27

...А ЕВО ШТА ИМ СЕ У СТВАРИ ДОГОДИЛО...

ЗАШТО СУ ВАС НАПАЛИ?

НЕМАМ ПОЈМА! УОПШТЕ ИХ НЕ ПОЗНАЈЕМ!

ПА... ТОЉАГЕ СУ ОД... КАРТОНА!

4

НЕМАМ ПОЈМА КАКО ЈЕ ТО УЧИНИО? САМО ЈЕ МАХНУО РУКОМ...

...И МИ СЕ НАЂОСМО У ВАЗДУХУ! И ГЛАВАМА, КАО ЛОПТАМА, УДАРАЛИ СМО У ДРВО!

СЈАЈНО!

ЗАШТО ТО РАДЕ?

ЧУДНО! НАПАДАЈУ МЕ ВОДЕНИМ ПИШТОЉЕМ...

...ТОЉА-ГАМА ОД КАРТОНА!

ИЗВИНИТЕ...

ШТА ЈЕ САД? ОПЕТ НЕКИ НАПАДАЧ?

ПРИЧУВАЈТЕ МИ ОВО! ЗВАЋУ ВАС ЧИМ БУДЕМ МОГАО!

ШТА?

АЛИ... НЕ ЗНАТЕ МИ ИМЕ НИ ГДЕ СТАНУЈЕМ!

ДА ГА ОТВОРИМ...

АУУ! КОЛИКО НОВЦА! СИГУРНО ЈЕ УКРАДЕН!

ПОЛИЦИЈА? НЕПОЗНАТИ ТИП МИ ЈЕ ДАО ТАШНУ ПУНУ ПАРА!

ХОЋЕТЕ ДА ДОЂЕТЕ И УЗМЕТЕ ИХ?

СВЕ НОВЧАНИЦЕ СУ НА БРОЈУ: САД ЗНАМО И ДА ЈЕ ПОШТЕН!

ЗА ТО НИСТЕ МОРАЛИ ДА ГА ПРОВЕРАВАТЕ!

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rigt

А САД ПОСЛЕДЊИ ТЕСТ!
КАКАВ?
КЉУЧНИ!
ХОЋУ ЛИ НАЈЗАД ПРОВЕСТИ ЈЕДНУ МИРНУ НОЋ?
ЗВРРР!
?
ИЗВИНИТЕ, МОГУ ЛИ ДА УЂЕМ И ТЕЛЕФОНИРАМ?
?
БИЛА САМ НА ПЛАЖИ! НЕКО МИ ЈЕ УКРАО АУТО, А У ЊЕМУ ЈЕ БИЛА МОЈА ОДЕЋА!
КАКАВ МАЛЕР! ЕВО ВАМ ТЕЛЕФОН!
ДИВНЕ ЛИ КУЋЕ! МОГУ МАЛО ДА СЕ ОДМОРИМ? ТАКО БИ МИ ПРИЈАО ЧАЈ!
ОВАЈ... ДА ПОЗОВЕМ ТАКСИ?
НЕ ЖУРИТЕ! СВИЂА МИ СЕ ОВДЕ! ПРИЧАЈТЕ МИ О СЕБИ!
САМО ТРЕНУТАК!
... И МОЛИМ ТЕ, ПОЖУРИ!
ТАКО САМ УСАМЉЕНА! МОЖЕМО ЛИ ДА БУДЕМО ПРИЈАТЕЉИ?
ЗВРРР!
УПОРНЕ ЛИ ЖЕНЕ!
ОВО ЈЕ НАРДА! ДОНЕЛА ВАМ ЈЕ ОДЕЋУ И ОДВЕШЋЕ ВАС КУЋИ!
ОХ... БАШ СТЕ ЉУБАЗНИ!

es Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СМО СЕ УПОЗНАЛИ; СИГУРНО ЋЕМО СЕ ОПЕТ СРЕСТИ!

?

ХММ! ДО ВИЂЕЊА!

НАДАМ СЕ ДА НЕЋЕМО! ОВА ДЕВОЈКА МОРА ДА ЈЕ ЛУДА!

МНОГЕ ЧУДНЕ СТВАРИ МИ СЕ ДОГАЂАЈУ У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ!

...А ОНДА ЈЕ ДОШЛА ЊЕГОВА ДЕВОЈКА! ОН ЈЕ ЧОВЕК НА СВОМ МЕСТУ!

УПРАВО ДОЛАЗИ! САЧЕКАЈТЕ ГА!

ЗВАЛИ СТЕ МЕ... ПА, ТА ДЕВОЈКА ЈЕ...

...ЛИЛИ РЕМСДЕЛ, СПЕЦИЈАЛНИ АГЕНТ! ЈОШ НЕКИ ВАШИ ПОЗНАНИЦИ СУ ОВДЕ!

ПАЗИ, СТВАРНО? ОВА ДВОЈИЦА СУ МЕ НАПАЛА ТОЉАГАМА ОД КАРТОНА!

А ОВАЈ...

„...ЈЕ ПОКУШАО ДА МЕ ЗАУСТАВИ ВОЂЕНИМ ПИШТОЉЕМ!"

ПРИЧУВАЈТЕ МИ ОВО!

„ОД ОВОГ САМ ДОБИО ТАШНУ ПУНУ ПАРА!"

СВЕ СУ ОВО СПЕЦИЈАЛНИ АГЕНТИ! МОРАЛИ СМО ДА ВАС СТАВИМО НА ПРОБУ!

ПОТРЕБАН НАМ ЈЕ ЧОВЕК ЗА ТЕЖАК И ОПАСАН ЗАДАТАК! ВИ НАМ ПОТПУНО ОДГОВАРАТЕ!

А ЗА ШТА?

7

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserv

7

6-17

И ЧЕМУ СВИ ОНИ ТЕСТОВИ?

ПРОВЕРАВАЛИ СМО ВАШЕ ХИПНОТИЧКЕ МОЋИ, ХРАБРОСТ...

МОГУ ЛИ НАЈЗАД ДА ЧУЈЕМ ЗАШТО?

ШЕФЕ, ОСТАВИТЕ НАС САМЕ!

А ЈА СЕ ПОНАДАО ДА ЋУ САЗНАТИ!

ЖАО МИ ЈЕ ОВО НИЈЕ СТВАР ЛОКАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ!

ТРС

„ВАШ ЗАДАТАК ЈЕ ДА ПРОНАЂЕТЕ ОВОГ ЧОВЕКА И ВРАТИТЕ ГА – ЖИВОГ!"

КО ЈЕ ОН?

ЗОВИМО ГА ПРОФЕСОР ЏОН! СИГУРНО СТЕ ЧИТАЛИ О ПРОТИВРАКЕТНОЈ РАКЕТИ, ЗВАНОЈ ПРР!

„ЏОН ЈЕ ОТИШАО ЈОШ ДАЉЕ! РАДИО ЈЕ НА РАКЕТИ ПРОТИВ ПРОТИВРАКЕТНЕ РАКЕТЕ, ИЛИ СКРАЋЕНО – РППРР!"

$\frac{AM}{M2H} XO + \frac{AMM}{2}$

$\sqrt[3]{AHZ}$

„ЊЕГОВУ ЛАБОРАТОРИЈУ ЧУВАЛИ СУ И ДАЊУ И НОЋУ ...

6-24

„МИСЛИЛИ СМО ДА НИКО НЕ ЗНА ЗА ЊЕГОВ РАД. БИЛО ЈЕ НЕМОГУЋЕ УЋИ С ОРУЖЈЕМ У ЛАБОРАТОРИЈУ..."

ПЕРАЧ ПРОЗОРА!

„ПА ИПАК...„

ДА НИСТЕ ПИСНУЛИ! ДРЖИМ ИГЛУ С ОТРОВОМ! СМРТ ЈЕ ТРЕНУТНА!

es Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

СПРЕМАН САМ НА СВЕ, ЧАК И ЖИВОТ ДА ИЗГУБИМ!

!

КАКО ЈЕ ТАЈ ЧОВЕК САЗНАО ЗА ПРОФЕСОРА ЏОНА? КО ЈЕ ОН БИО?

СТРАНИ АГЕНТ! НЕ ЗНАМО КАКО ЈЕ САЗНАО...

...АЛИ УСПЕО ЈЕ ДА КИДНАПУЈЕ ПРОФЕСОРА!

„БЕЗ ПРОБЛЕМА ГА ЈЕ ИЗВЕО...

НЕ ПОКУШАВАЈТЕ НИШТА! ПРСТЕН С ОТРОВНОМ ИГЛОМ ПРИСЛОЊЕН МИ ЈЕ УЗ ВРАТ!

НИКО СЕ НИЈЕ УСУДИО ДА ЗАУСТАВИ КИДНАПЕРА..."

„ПРОФЕСОРА СУ УКРЦАЛИ У АВИОН. НАШИ ВОЈНИ АВИОНИ СУ ГА ПРАТИЛИ..."

„АВИОН С ПРОФЕСОРОМ СПУСТИО СЕ НА НЕУТРАЛНОМ ТЕРЕНУ. НИСМО МОГЛИ НИШТА ДА УЧИНИМО..."

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

ЗНАМО ГДЕ ДРЖЕ ЏОНА!

ПОСЛАЛИ СМО ТРИ АГЕНТА ДА ГА ИЗБАВЕ!

И СВИ СУ НЕСТАЛИ!

ПРОФЕСОРА НЕЋЕ УБИТИ ЈЕР ИМ ЈЕ ПОТРЕБАН!

ВАШ ЗАДАТАК ЈЕ ДА НАМ ГА ВРАТИТЕ!

!

ДА ВИДИМ ДАЛИ МИ ЈЕ СВЕ ЈАСНО! ПРОФЕСОРА СУ ОДВЕЛИ ОВДЕ, НА НЕУТРАЛАН ТЕРЕН!

ДА ЛИ ВЛАДА ТЕ ЗЕМЉЕ ЗНА ДА ЈЕ ПРОФЕСОР КОД ЊИХ?

ЗВАНИЧНО НЕ, НЕЗВАНИЧНО ДА!

ХММ! ТО ЗНАЧИ ДА НЕ МОГУ ДА ТРАЖИМ ПОМОЋ ЛОКАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ!

НИ СЛУЧАЈНО!

ТА ЗЕМЉА ЈЕ ВЕЛИКА! ЗНАТЕ ЛИ У КОМ ГРАДУ ДРЖЕ ПРОФЕСОРА?

НИСМО БАШ СИГУРНИ! ВЕРОВАТНО У БЛИЗИНИ ГЛАВНОГ ГРАДА!

ВАШ ЗАДАТАК ЈЕ ОПАСАН! АКО СЕ БОЈИТЕ, МОЖЕТЕ ДА ОДУСТАНЕТЕ!

КАЖЕТЕ ДА СУ ПРОФЕСОР И ЊЕГОВ РАД ОД НЕПРОЦЕЊИВЕ ВАЖНОСТИ ЗА НАС?

ДА!

ОНДА МОРАМ ДА ИДЕМ И УЧИНИМ СВЕ ШТО МОГУ!

СЈАЈНО! ПУТОВАЋЕТЕ КАО ТУРИСТА!

НЕ! ИЋИ ЋУ КАО МАЂИОНИЧАР! ЗАПОСЛИЋУ СЕ У НЕКОМ ЊИХОВОМ КЛУБУ...

7-8

КРОЗ НЕДЕЉУ ДАНА ЧЕКАЈТЕ МЕ ОВДЕ СА ХИДРОАВИОНОМ!

БИЋУ ТУ СА ПРОФЕСОРОМ ЦЮНОМ ДО ВИЂЕЊА!

tures Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

ХЕЈ! НАД ПРЕ НЕСТАДЕ?

ВУУУ

10

11

ВОДИМ И ТЕБЕ, ЛОТАРЕ! СИГУРНО ЋЕШ МИ БИТИ ПОТРЕБАН!

?

ЗАШТО ПУТУЈЕШ?

ДА ПРОНАЂЕМ ИГЛУ У ПЛАСТУ СЕНА!

?

НАШЕГ НАУЧНИКА ДРЖЕ НЕГДЕ ОВДЕ, ЛОТАРЕ!

ПОГЛЕДАЈ ДОБРО СЛИКУ! ПОМОЋ ОД ВЛАСТИ НЕЋЕМО ДОБИТИ!

КОЈИМ ПОСЛОМ ДОЛАЗИТЕ?

МАЂИОНИЧАР САМ! ЕВО МОЈЕ РАДНЕ ДОЗВОЛЕ!

МОЖДА ЈЕ АГЕНТ!

ХМ! МОЖЕТЕ ЛИ ДА ДОКАЖЕТЕ ДА СТЕ МАЂИОНИЧАР?

ДА! АКО СТЕ ЗАВРШИЛИ СА ПРЕТРЕСОМ, ДА СПАКУЈЕМ СТВАРИ!

ТАКО!

!

ТАКСИ!

ИМАТЕ ЛИ ЈОШ ПИТАЊА?

УХ! НЕ!

g Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

ГДЕ ЋЕМО ДА ТРАЖИМО ПРОФЕСОРА?

НЕМАМ ПОЈМА! А ИМАМО САМО НЕДЕЉУ ДАНА НА РАСПОЛАГАЊУ!

АЛИ, КАД НЕ МОЖЕШ ДА НАЂЕШ НЕПРИЈАТЕЉА, НЕКА ОН ПРОНАЂЕ ТЕБЕ!

ЛОТАРЕ, ИЗНАЈМИ АУТО И ГЛИСЕР! БИЋЕ НАМ ПОТРЕБНИ!

МЕНАЏЕР КЛУБА? РЕЦИТЕ МУ ДА ЋУ ОДМАХ СТИЋИ!

У ЈЕДНОМ СКРОВИШТУ...

ХОЋЕМО ПЛАНТЕ РАКЕТЕ! АКО НЕ ПРИСТАНЕТЕ НА САРАДЊУ, НЕМА ХРАНЕ!

ВИ ОВО НАЗИВАТЕ ХРАНОМ?

РЕТКО НАМ СЕ ПРУЖА ПРИЛИКА ДА ИМАМО ТАКО УВАЖЕНОГ ГОСТА! СВЕ УЛАЗНИЦЕ СУ ПРОДАТЕ!

О, ЗАЈСТА!

ЧУВЕНИ МАНДРАК

РАСПРОДАТО

ПОЗНАТИ МАЂИО! САМО ЈЕДНУ СЕДМИЦУ

МЕНАЏЕР ЈЕ КАЗАО ДА ЈЕ ОВАЈ ТРИК НЕМОГУЋ ЈЕР У ВАШОЈ ЗЕМЉИ НЕМА КАМИЛА!

АЛИ, КАО ШТО ВИДИТЕ, НИШТА НИЈЕ НЕМОГУЋЕ!

ФАНТАСТИЧНО! КАД БИСТЕ МОГЛИ ДА ОСТАНЕТЕ МЕСЕЦ ДАНА!

ЖАО МИ ЈЕ!

А САДА ДА ПОКУШАМО ДА НАМАМИМО АГЕНТЕ КОЈИ ДРЖЕ ПРОФЕСОРА!

ЖЕЛИМ ДА ПРОНАЂЕМ ПРИЈАТЕЉА КОЈИ БОРАВИ У ВАШОЈ ЗЕМЉИ!

УЧИНИЋУ СВЕ ШТО МОГУ!

ТУРИСТИЧКИ БИРО

ПОСЕТИ КАНАР ОСТРВ

ЈЕ ЛИ ТО ПАСОШКО ОДЕЉЕЊЕ! ТРАЖИМ ТУРИСТУ, ПРОФЕСОРА ЏОНА...

ОВО ЈЕ ПОЧЕТАК! КО ЗНА ШТА НАС ЧЕКА?

КИ БИРО ТУРИС

ПОС КАН ОС

eatures Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

ТУРИСТИЧКИ БИРО! МАЂИОНИЧАР МАНДРАК ЖЕЛИ ДА ПРОНАЂЕ ПРОФЕСОРА ЏОНА!

ПАСОШКО ОДЕЉЕЊЕ НЕМА ЗАБЕЛЕЖЕНО ТО ИМЕ! ЗОВИТЕ ПОЛИЦИЈУ!

ПОЛИЦИЈА НЕ ЗНА НИШТА О ТОМ ПРОФЕСОРУ! ОБРАТИТЕ СЕ ВОЈНОМ ОДСЕКУ!

ПРОФЕСОР ЏОН? ХММ! НЕ...

НЕКА МУ ТУРИСТИЧКИ БИРО КАЖЕ ДА ТАКВОГ НЕМА У НАШОЈ ЗЕМЉИ!

САМО **ЊИХОВА** ВОЈСКА ЗНА ДА ЈЕ ПРОФЕСОР КОД НАС! ТАЈ МАНДРАК ЈЕ АГЕНТ!

НЕМОГУЋЕ! ЗАР СУ ЈОШ ЈЕДНОГ ПОСЛАЛИ?!

ПРОФЕСОРЕ, ДА ЛИ ПОЗНАЈЕТЕ ИЗВЕСНОГ МАЂИОНИЧАРА МАНДРАКА?

НЕ!

ОВДЕ ТУРИСТИЧКИ БИРО! ПРОФЕСОР ЏОН НИЈЕ УОПШТЕ У НАШОЈ ЗЕМЉИ!

МОЖДА МОЈЕ РАСПИТИВАЊЕ О ПРОФЕСОРУ ЈОШ НИЈЕ СТИГЛО ДО НЕПРИЈАТЕЉА!

ПОКУШАЋЕМО ВЕЧЕРАС ПРЕКО РАДИА...

ДА! УЖИВАМ У ВАШОЈ ЛЕПОЈ ЗЕМЉИ! МОГУ ЛИ НЕШТО ДА ПИТАМ?

НАРАВНО!

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

ВЕРУЈЕМ ДА СЕ МОЈ ПРИЈАТЕЉ ПРОФЕСОР ЏОН НАЛАЗИ ОВДЕ!

ВОЛЕО БИХ ДА МИ СЕ ЈАВИ! ЈА САМ У ХОТЕЛУ **УНИВЕРЗАЛ!**

НАДАМО СЕ ДА ЋЕТЕ ПРОНАЋИ СВОГ ПРИЈАТЕЉА, МАНДРАЧЕ!

!

ОТКУД ЗНАМ ШТА ТО ЗНАЧИ КАД ГА НЕ ПОЗНАЈЕМ!

МИ ЋЕМО ГА **ПОСЕТИТИ**! КАД СЕ ВРАТИМО НАТЕРАЋЕМО ВАС ДА ПРОГОВОРИТЕ!

ДОБРО ОТВОРИ ОЧИ, ЛОТАРЕ! НЕПРИЈАТЕЉ ЈЕ СИГУРНО У БЛИЗИНИ!

ОНИ СУ УБИЦЕ! МОГУ ПУЦАТИ ЧИМ МЕ УГЛЕДАЈУ!

ВЕЧЕРАС

НАЈВ МАЂИО НА СВ

УХВАТИЋУ ИХ!

НЕ! ЈА ЖЕЛИМ ДА НАС ОНИ ОДВЕДУ ДО ПРОФЕСОРА!

ДРУГАЧИЈЕ ГА НЕ МОЖЕМО ИЗБАВИТИ ЖИВОГ!

АЗ ЦУ

ПОЧЕЋУ СА СТАРИМ ТРИКОМ – ЗЕЦ ИЗ ШЕШИРА! ХЕЈ, ОТКУД ТИ?

НЕЋЕМО ИМАТИ ПРОБЛЕМА С ЊИМ!

САЧЕКАЋЕМО ГА ПОСЛЕ ПРЕДСТАВЕ!

ИМАМО ПОСЕТИОЦЕ, ЛОТАРЕ! ТИ ОСТАНИ ОВДЕ! ТЕБЕ НЕ ПОЗНАЈУ!

ПРАТИ ИХ КОЛИМА!

ВИ ТРАЖИТЕ ПРОФЕСОРА ЦОНА?

ДА! ОН ВАС ЈЕ ПОСЛАО?

ДА! ШАЉЕ ВАМ ПОРУКУ...

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

...ОВО!

МАНДРАК ЈЕ НАПРАВИО ПОКРЕТ РУКОМ...

...И ПОСТАО НЕВИДЉИВ ...

... И ОВО! ШТА?!

ГДЕ ЈЕ?

?!

8-5

ПА, САД ЈЕ БИО ОВДЕ!

МОЖДА ЈЕ ПРЕСКОЧИО ОГРАДУ?

НЕВИДЉИВ, МАНДРАК ЈЕ ПРАТИО НЕПРИЈАТЕЉСКЕ АГЕНТЕ...

МОГАО ЈЕ САМО ТАМО ДА ПОБЕГНЕ!

НИ ТРАГА ОД ЊЕГА! САЧЕКАЋЕМО ГА ИСПРЕД ЊЕГОВОГ ХОТЕЛА!

КАКО, ЈЕ ДО ЂАВОЛА, УМАКАО?

НИЈЕ МИ ЈАСНО! СЛЕДЕЋИ ПУТ МУ НЕЋЕМО ПРУЖИТИ ПРИЛИКУ ЗА ТО!

ЛОТАР ЈЕ ИЗА НАС! СЈАЈНО!

ПРОВЕРИО САМ У ХОТЕЛУ! НИЈЕ ДОЛАЗИО!

ЧЕКАЛИ СМО ТРИ ЧАСА! НЕ ВРЕДИ ВИШЕ! ВРАТИМО СЕ!

НЕ СМЕМ ДА ВОЗИМ МНОГО БЛИЗУ!

НЕ СВИЂА МИ СЕ СВЕ ОВО!

МОРАМО ДА НАТЕРАМО ПРОФЕСОРА ЦОНА ДА ПРОГОВОРИ!

ДОСТА ЈЕ БИЛО!

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

МАНДРАК ЈЕ КАЗАО, ДА ГА ЧЕКАМ ОВДЕ! НАДАМ СЕ ДА ЈЕ СВЕ У РЕДУ!

ПО ДОГОВОРУ, МАНДРАК БИ ТРЕБАЛО ДА СТИГНЕ СА ПРОФЕСОРОМ У ПОНОЋ!

САМО АКО ЈЕ ЈОШ ЖИВ!

СУВИШЕ СМО БИЛИ ДОБРИ ПРЕМА ВАМА! ПОЧНИТЕ ДА ЦРТАТЕ ПЛАН РАКЕТЕ!

НЕЋУ! ЗНАМ КАКО ЋУ ДА ВАС НАТЕРАМ!

ИЗНЕНАДА... СТАНИТЕ! ШТА? ?

ОВАМО ТАЈ БИЧ! НЕ...

8-19
g Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

РЕВОЛВЕР У ВАЗДУХУ!? КАКО... ВОДИМ ПРОФЕСОРА ОДАВДЕ!

ОДЈЕДНОМ, МАНДРАК ЈЕ ПОСТАО ВИДЉИВ...

ВИ ЋЕТЕ НАМ ПОКАЗАТИ ИЗЛАЗ! ВИ! КАКО СТЕ УШЛИ ОВАМО?

ИДЕТЕ КУЋИ, ПРОФЕСОРЕ! НАЗАД! НЕЋЕТЕ ЖИВИ ИЗИЋИ!

ЈЕДАН ЧАС ДО ПОНОЋИ! ШТА ЛИ ЈЕ УРАДИО МАНДРАК?

ЈАВЉА СЕ ХИДРОАВИОН!

ЈОШ ИХ НЕМА! ЈАВИЋЕМО СЕ ТАЧНО У ПОНОЋ!

ОКЕЈ!

АКО СЕ МАНДРАК НЕ ЈАВИ, ЗНАЧИ ДА ЈЕ МРТАВ!

ВАШ ЧОВЕК ЈЕ ПОД ПРЕТЊОМ СМРЋУ ИЗВЕО ПРОФЕСОРА ИЗ НАШЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ!

ПРИМЕНИЋЕМО ВАШУ ТАКТИКУ!

РЕЦИТЕ ИМ ДА ОТВОРЕ КАПИЈУ!

ОТВОРИТЕ!

НИСМО МОГЛИ ДА ГА ЗАУСТАВИМО! ИМАО ЈЕ ПИШТОЉ УПЕРЕН У ВАШЕГ ШЕФА!

ЗА ЊИМА!

ПРАТЕ НАС! ПРЕМА ОБАЛИ, ЛОТАРЕ!

ВАЖАН НАМ ЈЕ САМО ПРОФЕСОР ЏОН!

МОРАМО ГА ВРАТИТИ, МАКАР УБИЛИ МОГ ШЕФА!

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved

ПОШАЉИТЕ АВИОНЕ И ТЕНКОВЕ! НАПРАВИТЕ БАРИКАДУ!

НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ ЧИТАВ КРАЈ ЛИЧИО ЈЕ НА ПОПРИШТЕ...

НЕЋЕ НАС СТИЋИ!

САМО СЕ ВИ НАДАЈТЕ! ПОГЛЕДАЈТЕ НАПРЕД!

СТОЈ! НЕ МОЖЕТЕ ДАЉЕ!

НЕЋЕТЕ ДА ПОДИГНЕТЕ РАМПУ?

ОНДА ЋЕМО ДА ЈЕ ПРЕЛЕТИМО!

ЈОШ ЈЕДАН МАНДРАКОВ ХИПНОТИЧКИ ТРИК ...

А ШТА СЕ У СТВАРИ ДОГОДИЛО...

9-2

© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights

СТАНИ, ЛОТАРЕ, ТЕНКОВИ СУ ИСПРЕД НАС! ПУЦАЈУ!

НАШ ЧАМАЦ ЈЕ У БЛИЗИНИ!

НЕЋЕМО СТИЋИ ДО ЊЕГА!

А ЕНО И АВИОНА! МОРАМО ДА ПОЖУРИМО!

КУДА?

НИ ТРАГА ОД МАНДРАКА! ТРЕБА ДА ЧЕКАМО ЈОШ ДЕСЕТ МИНУТА!

АКО СЕ ДОТЛЕ НЕ ПОЈАВИ, ЗНАЧИ ДА ЈЕ ГОТОВ!

ОПКОЛИМО ПРОФЕСОРА! МОЈИ ГА ЖЕЛЕ ЖИВОГ! ТАКО ЋЕМО СПАСТИ СВОЈЕ ЖИВОТЕ!

СЕДИТЕ! ДИГЛИ СУ ОНИ РУКЕ И ОД ПРОФЕСОРА! САДА ЖЕЛЕ ДА НАС СВЕ УПОКОЈЕ!

НЕМАЈУ КУД! СВРШИЋЕМО С ЊИМА КРОЗ НЕКОЛИКО СЕКУНДИ!

НЕ МОЖЕМО ДАЉЕ! АВИОНИ СУ НАМ ИЗНАД ГЛАВА!

ИСКАЧИТЕ!

НЕ ЗНАМ ДА ПЛИВАМ!

ДА ГА ПУСТИМ ДА СЕ УДАВИ?

НЕ! ИДЕ СНАМА! СИГУРНО ЋЕ ИМАТИ ШТА ДА КАЖЕ НАШИМА!

9-9

ИЗ АВИОНА СУ ОСУЛИ ПАЉБУ НА ЧАМАЦ...

ДОЛАЗЕ!

ЕНО НАШЕГ ХИДРОАВИОНА!

ШТО СИ ПРЕСТАО ДА ПУЦАШ?

АЛИ, БИЛИ СУ ИЗВАН НАШИХ ТЕРИТОРИЈАЛНИХ ВОДА!

19

САМО СТЕ ВИ МОГЛИ ДА СПАСЕТЕ ЏОНА! НИКАДА МИ НЕЋЕ БИТИ ЈАСНО КАКО СТЕ ТО УСПЕЛИ!

НИ МЕНИ!

КРАЈ

Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.

Из туђег дневника

Поглавица Сијукса **Оштровиди** изгубио је сина. Мало касније пронашли су га неки досељеници...

1444/20

Изгубљени Индијанци

Изгубљени Индијанац

Тен им је испричао шта се догодило...

Зар сам могао да оставим малог да умре?

Ту причу остави за неког другог!

Ах!

Е, сад ми је доста вас!

Лажљивче!

Шта кажеш?

Нисам лажљивац!

Ууух!

Мисли ли још неко као он?

Идемо, Тене, али ако нас нападну Индијанци, тићеш бити крив! Можеш да нас спасеш, али нећеш!

Опет говориш глупости, Блек!

Сада нас сви мрзе!

Доћи ће боља времена, Лаура!

Сутрадан...

Кад се враћаш?

Што пре могу!

Тен је некуд журио...

Крајем дана нашао се на индијанској територији...

Сам је!

Да га нападнемо?

Изгубљени Индијанац

Hanna-Barbera's

ПОРОДИЦА КРЕМЕНКО

МАМА ЈЕ УКЉУЧИЛА ТЕЛЕВИЗОР! ДА ЗАУЗМЕМ СВОЈЕ МЕСТО!

КККККККККК

ГГГГГГГГГГГГГ

ФРЕДЕ, ПРОБУДИ СЕ!

УУУУУУУУ

АКО ВЕЋ ХРЧЕШ, ИЗГОВАРАЈ **3** КАО И СВИ ДРУГИ ЉУДИ!

1977 © McNaught Synd. Hanna-Barbera Prods. Inc

24

ГОГАЈ

By Bud Sagendorf

МОРАЋУ КИКИ ДА КУПИМ ЏИПЕ-ЛЕ!

САМО КУПИ ЈЕФТИНЕ-- И ТАКО МУ СЕ НЕ ВИДЕ!

КУПИЋУ ТИ ПРВЕ ЏИПЕЛЕ У ЖИВОТУ!

А 'ОЋУ Л' И БАЛОН ДОБИТИ!

СЕДАМНАЕСТ ХИЉАДА!

А ГДЕ ЈЕ МОЈ БАЛОН?

ЕВО! СВАКОМ ТАКО ДОБРОМ ДЕТЕТУ ПОКЛОНИМО ПО БАЛОН!

ААА!

ПРИЧЕКАЈ МЕ НАПОЉУ! И НЕМОЈ ДА ОДЕШ!

УРА!

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

КУД ЛИ СЕ ДЕНУЛО ТО ДЕТЕ?

ЗАР ТИ НИСАМ РЕК'О ДА НЕ ИДЕШ?

А КО ИДЕ?

5-13 BUD SAGENDORF

ЗАБАВНИКОВА ВАТРОГАСНА ШКОЛА

ДРУГИ ЧАС

НАЈВЕЋИ ГУТАЧ ТОПЛОТЕ

Пожар ће се угасити ако се запаљена материја расхлади испод температуре паљења или ако се спречи прилив кисеоника на место где се одиграва процес сагоревања. У неким случајевима пожар може да се прекине ако се са одређеног места уклони део запаљиве материје коју још није захватио пожар.

Када дође у додир са запаљеном материјом средство за гашење или хлади запаљене материје или их изолује од околног ваздуха. У ствари, у већини случајева једно средство за гашење делује и на изоловање и на хлађење, само што је један од ова два начина изражајнији.

Данас се у разним делатносима користи врло велик број запаљивих материја различитих особина. Од тога и зависи које је средство у одређеном случају најприкладније. Избор може да буде пресудан — погрешно изабрано средство не само да неће допринети гашењу пожара, него у већини случајева може да отежа ситуацију.

ЧАРОБЊАК ХЕРОН

Чувеног античког научника Херона још за живота су прозвали „чаробњаком из Александрије", али и првим ватрогасцем. Чаробњаком су га звали због тога што је сачинио бројне справе и уређаје који су за многе били врло тајанствени, а први ватрогасац постао је конструисањем прве ватрогасне пумпе. Ову направу за гашење пожара водом користиле су и прве ватрогасне јединице у свету, основане у Риму за време цара Августа. У појединим периодима оне су бројале и по неколико хиљада чланова.

Вода, најстарије, и данас највише коришћено средство за гашење пожара, расхлађује запаљену материју а и изолује је од околног ваздуха. Од свих материја које познајемо вода има највећу специфичну топлоту, што значи да је потребна велика количина топлоте да би се она загрејала. Одузимајући топлоту запаљеној материји, вода се загрева и испарава, а настала водена пара изолује запаљене материје.

И ВОДА ШИРИ ПОЖАР

Иако је значај воде при гашењу пожара немерљив, она ипак не може да се употреби за гашење сваког пожара.

Вода не сме да се користи за гашење запаљивих течности које су лакше од ње и које се са њом не мешају. А ако би се употребила за гашење и оваквих пожара, изазвала би ширење ватре јер би запаљена течност пливала по води и заједно са њом отицала.

Вода је проводник електричне струје и због тога не сме да се користи за гашење пожара на електричним уређајима и инсталацијама под напоном. У оваквим случајевима водени млаз би одиграо улогу електричног проводника и довео у опасност животе људи који учествују у гашењу. Ни запаљени метали (на пример, калијум, натријум) не смеју да се гасе водом јер се развија запаљиви и експлозивни водоник, а при гашењу ужареног уља, поред водоника, развија се угљен-моноксид, завија се угљен-моноксид, експлозиван, запаљив и врло отрован. И гашење запаљених масти и уља праћено је опасностима. Као тежа од уља и масти, вода продире у њихове унутрашње слојеве и нагло се прегрева, што доводи до распрскавања запањених делова.

МОЋНИ МЕХУРИЋИ И ПРАХ

Данас се за гашење запаљених течности користи ватрогасна пена. Још 1877. дошло се на идеју да се запаљене течности, за чије гашење не сме да се употребе вода, гасе тако што би се на њиховој површини образовао слој пене који би запаљену материју изоловао од ваздуха, а истовремено је хладио. Од чисте воде не може да се добије пена која би покривала површину течности. Али ако се води претходно додају сапонини, који се добијају из корења неких биљака, ствара се пена слична сапуници. Међутим, данас се води додају специјалне хемикалије, да би се она у посебним уређајима, млазницама, под одређеним притиском претварала у пену. Пена за гашење пожара је, у ствари, колоидно-дисперзни систем, састављен од сићушних мехурића испуњених ваздухом (механичка или ваздушна пена) или угљен-диоксидом (хемијска пена).

За гашење електричних уређаја под напоном, као и пожара у затвореним просторијама, данас се врло ефикасно употребљава угљен-диоксид. Када дође у додир са запаљеном материјом, он је не расхлађује, али је зато изолује од околног ваздуха. Велика предност оваквог средства за гашење је у томе што не оштећује предмете са којима долази у додир. Ово је од великог значаја, нарочито у појединим случајевима када се, на пример, ради о гашењу пожара у просторијама где се налазе разни уметнички или историјски предмети.

Сува средства за гашење пожара су низ материја које налазимо готове у природи (суви песак, земља и др). Међутим, данас се производе и специјалне врсте праха чија је примена врло значајна, на пример, за гашење пожара на електричним уређајима и инсталацијама под напоном.

Поменута и друга средства за гашење убацују се на места пожара помоћу специјалних уређаја и инсталација. Одговарајућим апаратима за гашење снабдевене су ватрогасне јединице, а у појединим случајевима, њихово покретање је аутоматизовано па чим дође до избијања пожара, они избацују средство за гашење на место сагоревања. Овакви апарати постављају се у појединим индустријским погонима. Међутим, средства за гашење мањих, почетних пожара користе се посредством ручних ватрогасних апарата. Они су у многим грађевинским објектима постављени на најприступачнијим местима, а руковање њима је врло једноставно. На свим овим апаратима исписано је врло видљиво како се употребљавају и за коју врсту пожара су намењени.

Инж. **В. Костић**

ТРЕЋИ ЧАС

ШУМА У ПЛАМЕНУ

Пожари су, свакако, највећа опасност која прети шумама. Они, понекад, могу да поприме велике размере тако да је за гашење, и поред учешћа великог броја људи, потребно неколико дана. У овим пожарима се, у ствари ради о сагоревању растреситог запаљивог материјала, па је кисеонику приступ олакшан. Осим тога, стварају се и услови за јако струјање ваздуха што још више убрзава сагоревање па и ширење насталог пожара.

Са шумским пожарима се врло тешко борити, не само због тога што се шире великом брзином, већ и зато што се у већини случајева касно примете, када је ватра већ узела маха. Углавном избијају на местима удаљеним од људских насеља, односно од седишта ватрогасних јединица, а врло често и од места богатих водом.

Штете које наносе пожари у шумама обично су врло велике и не своде се само на вредност дрвета несталог у пламену. Друге, индиректне штете, обично су далеко веће. На пример, време за подизање нове шуме мери се деценијама, ту су губици у ловној привреди, сточној храни, штете до којих долази због оголелог земљишта, смањење отпорности терена према ерозији . . .

Највеће опасности од пожара прете четинарским шумама и то, у првом реду, боровим (листопадне су знатно мање изложене овим опасностима). До пожара најчешће долази у периоду листања и у сушним летњим месецима Међутим, периоди када шумама прете највеће опасности у великој мери зависе и од географског положаја шуме односно поднебља.

Опасна непажња

Узроци пожара у шумама су различити и могу да се поделе на оне које изазивају људи и оне који су последица природних феномена. Од природних појава пожаре најчешће изазива гром. Међутим, такви пожари су ретки — на њих отпада само један проценат од укупног броја.

Међу пожаре изазване непажњом човека највећи број је оних чији су узрочници излетници који, на жалост, не мисле на опасности ове врсте. Велики број избија и при радовима на експлоатацији шумског богатства. У прошлости су бројне пожаре изазивале парне локомотиве, односно њихове варнице и жар.

У наше време, у доба развијеног туризма, знатан број пожара у шумама избија због недисциплинованог понашања људи у камп-насељима, а нарочито у камповима на неуређеном простору где разне импровизације, нарочито при коришћењу електричне струје, представљају сталну опасност. Такође, знатан број пожара избија због ложења ватре и бацања опушака и отпадака на недозвољеним местима.

Бране и будне очи

Заштита шума од пожара почиње, у ствари, од тренутка када се планирају и подижу нови шумски комплекси. У ову групу заштитних мера спадају, на пример, парцелисање, односно подела шумског простора на секторе, тако да су делови шуме раздвојени одговарајућим бранама које спречавају или успоравају ширење евентуалног пожара. Затим остављање празног простора или, тамо где то климатски и други услови дозвољавају, „шарање" четинарске шуме са шумама лишћара јер су ове знатно отпорније од четинара.

Када се говори о коришћењу бране за спречавање ширења евентуалног пожара из једног сектора у други, не мисли се на подизање некаквих зидова, већ на искоришћавање природних услова које пружа, на пример, протицање реке или потока или, уопште, друге могућности зависне од конфигурације терена на коме намерава да се подигне нова шума.

Непошумљени простори остављени између сектора да би спречили ширење пожара, због наше несмотрености често не могу да одговоре свом задатку. Ако се дозволи да ови терени обрасту коровом или се претворе у шикару, при евентуалном пожару то би могло да буде одлична подлога за његово ширење.

За борбу против пожара у шумама врло је значајно њихово рано откривање јер, као и друге, и њих је најлакше угасити у зачетку. У периодима када је шума највише изложена опасностима организују се контролни обиласци, дежурства, надлетања авионима и хеликоптерима, осматрања. Осматрачке станице могу да буду импровизовани или посебно подигнути објекти. У савременој заштити шума од пожара користи се различита опрема (телефонски, радио-телевизијски и други уређаји).

Инж. **В. Костић**

ОГАЊ ХАРА КОРЧУЛОМ

У ТОПЛЕ ЛЕТЊЕ ДАНЕ КАД ТЕМПЕРАТУРА НА КРШУ ДОСТИЖЕ И ВИШЕ ОД 50° ЦЕЛЗИЈУСОВИХ, ШУМЕ СЕ ЛАКО ПРЕТВАРАЈУ У ПРАВЕ БАРУТАНЕ, А ПОЖАРИ ЗАЧАС БУКНУ.

Јул 1976, спаран и тешко подношљив. Притисла јара и да није мора и хладовине камених кућа тешко да би се издржало. Одједном до Блата, на јужним падинама острва Корчуле, дотрчаше неки узбуђени мештани. „Ватра! Захватила је шуму недалеко од места", брзо је прострујало Блатом.

Навикли на недаће овакве врсте (за последњих пет година три пута је Корчулом беснела ватрена стихија), мештани су брзо ангажовали екипу за гашење пожара. Међутим, гутајући борове шуме, винограде и маслињаке, пожар се ширио застрашујућом брзином. Ватра је ноћ претворила у дан, пламени језици дизали су се и до 40 метара увис.

У Блату је завладало ванредно стање. Сви способни, дневно и по 700 људи, војевали су против пламене стихије. Противпожарним јединицама прикључио се и специјализовани брод „Шкоић".

И трећег дана ватра је незајажљиво гутала десетине хектара најлепших борових шума, на хиљаде стабала маслина, чокота винове лозе и другог приморског воћа и растиња остављајући за собом голи опаљени крш. И онда је пожар изненада променио смер и приближио се Блату на мање од 500 метара. Опасност је запретила и погонима фабрика „Трикоп" и „Радеж".

Људима није преостало друго него да се одлуче на очајнички корак: направили су живи кордон и кантама са водом, секирама, пилама, лопатама, крамповима и свим што је могло да послужи стишавању ватрене помаме. Неколицина је задобила и теже опекотине, повреде руку и ногу. На срећу, ватра је ту савладана.

Четвртог дана, 20. јула, тешке и неизвесне борбе сва предузећа су престала да раде, трговине, гостионице, хотели и други јавни објекти стављени су под кључ и сви су се придружили онима који су већ гасили пожар. Уз помоћ припадника територијалних јединица, цивилне заштите, ватрогасних друштава из околних места и припадника ЈНА, ватрена стихија је око 12 часова коначно савладана.

Уместо непрегледне зелене оазе на простору дугачком близу 15 километара остао је голи крш. Штету коју је изазвала ватра на сметлишту Ситнице код Веле Луке тешко је било проценити. И овога пута човек је нехат врло скупо платио.

П. М.

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ: ДОСИЈЕ

ОСТАВИЋУ ДОСИЈЕ БРОЈ ТРИНАЕСТ У АРХИВ!

ВИШЕ МИ НИЈЕ ПОТРЕБАН!

ГЛЕ! ДОСИЈЕ БРОЈ ТРИНАЕСТ КОЈИ МИ ЈЕ ШЕФ ЈУЧЕ ТРАЖИО!

ОСТАВИЋУ ГА НА ЊЕГОВ СТО!

ШТА? ДОСИЈЕ ТРИНАЕСТ!

ДАО БИХ ГЛАВУ ДА САМ ГА ВЕЋ ВРАТИО ОВДЕ!

КО ЛИ ЈЕ ОПЕТ СТАВИО ОВАЈ ДОСИЈЕ У ФИОКУ?

ШТА БИ ШЕФ БЕЗ МЕНЕ!

ДА ВИДИМ КАКО ИДЕ ПОС'О!

ДОСИЈЕ... НЕЕЕ!

ЗАКЉУЧАЋУ ГА У КАСУ!

ДИЦА НАМ ЈЕ НАРЕДИО ДА ОЧИСТИМО КАСУ...

ТАКО! ОДАВДЕ ГА ВИШЕ НИКО НЕЋЕ ИЗВУЋИ!

НЕМОГУЋЕ! ДОСИЈЕ БРОЈ ТРИНАЕСТ...

ИДЕМ ОДМАХ ДА ГА ОДНЕСЕМ ДИРЕКТОРУ...

ДА НИЈЕ МЕНЕ, СИГУРНО БИ СЕ ВЕЋ ИЗГУБИО!

ДОСИЈЕ БРОЈ... ОПЕТ ЈЕ НА МОМ СТОЛУ!

ОВДЕ ЋЕШ ОСТАТИ ЗАУВЕК! ХА, ХА, ХА!

ШТА МУ ЈЕ? ЈАДНИК!

ЕКСПИ

БЕКСТВО КРОЗ ПРЕРИЈУ

Пробудили су је топот коња и грлени узвици Кајова. Помислила је да ће је уморити тешком смрћу, али Индијанци су је гледали задивљено.

Једног пролећног дана 1867. Кајова Индијанци су на „ратној стази" против бледоликих напали усамљену фарму породице Ластер на Колорадо Спрингсу.

Породица Ластер се пуних тридесет часова, до последњег метка, огорчено бранила. Тада су Кајове продрли у брвнару и побили све чланове породице осим осамнаестогодишње Мери Џејн коју су као заробљеницу повели са собом.

Десет дана и десет ноћи јахали су Кајове са заробљеницом према западу. Кад Мери Џејн од умора више није могла да се одржи на неоседланом понију, везали су је за коња као врећу.

Једанаесте ноћи Мери Џејн је непомично лежала под дрветом. Индијанци су мислили да ће умрети од исцрпљености.

Кад су Индијанци, сигурни да су одмакли далеко пред потером „плавих блуза", безбрижно заспали, девојка је отворила очи. Полако се окренула потрбушке и почела да пузи према коњима.

Није журила. Пажљиво и хладнокрвно бирала је најбољег коња. Одвезала га је и нечујно се удаљила из логора. Кад је била сигурна да Индијанци неће чути коњски топот, узјахала је понија и нагнала га у трк. Пуних четрдесет и осам часова јахала је кроз прерију према истоку.

Друге ноћи напали су је вуци. Уједали су коња за сапи и ноге. Мери Џејн их је одбијала ногама и уздом и успела је да им умакне.

МУСТАНГ ЈЕ ПОБЕГАО

У освит дана пони је изгубио толико крви да се једва вукао. Мери Џејн је исцепала хаљину и животињи превила ране, легла поред понија и заспала дубоким сном.

Пробудила се од топота коња и грлених узвика. Отворила је очи и угледала — Кајове. Помислила је да ће је уморити тешком смрћу, али Индијанци су је дуго и задивљено посматрали. Очигледно су ценили девојчину храброст и снагу.

Мери Џејн је још три седмице лутала с Кајовама травнатим бескрајем у потрази за бизонима.

Једнога дана придружила им се друга група Кајова ишарана ратничким бојама. Мери Џејн је видела како Индијанци из једног џака ваде свеж кукуруз и од њега кувају кашу. Закључила је да у правцу из којег су дојахале придошлице живе бели насељеници.

Девојка је опет искористила једну ноћ док је логор спавао спокојним сном и по други пут украла коња. Велики црни издржљиви мустанг галопом је носио бегуницу две ноћи и два дана. У сумрак другог дана Мери Џејн се, полумртва од умора, без свести срушила на црвенкасту земљу.

Кад се сутрадан око подне пробудила, црног мустанга није било. Онако изнурена није га свезала како треба.

ЗЕЧИЋ, ЗМИЈА И БУБЕ

Једно време очајнички је зурила у испуцалу земљу под усијаним сунцем. Онда се полако усправила и кренула према северу, одакле су дошли Кајове са свежим кукурузом.

Упорно, готово аутоматски, грабила је корак по корак. Данима. Ноћима.

Дању је немилосрдно пржило сунце, ноћу је дрхтала под студеним небом.

Ципеле су јој се распале. Корачала је босонога према северу.

Хранила се сувом травом, а у свитање лизала росу са ситног лишћа и кржљавог жбуња.

Једног дана успела је да ухвати зечића. Појела га је пресног. Следећих дана је с грозом, али без колебања појела змију и мноштво разних буба.

На ногама су јој се отворише ране. Цепала је са себе комад по комад одеће и увијала стопала. Морала је да мења крпе сваких неколико сати јер се танка тканина брзо цепала.

Сурово сунце пржило је упорну бегуницу. Рамена и плећа су јој поцрвенела, осула се пликовима, а затим ранама.

Није се предавала. Потмуло јечећи вукла се на север, све спорије, али ипак све даље.

Падала је и дизала се, вукући се на стопалима израњављеним до костију. Кад више није могла да се држи усправно, пузала је четвороношке. Израњавила је колена, лактове, длановe.

БРАДАТИ С ДВОЦЕВКОМ

Једне вечери угледала је у даљини светло. Сатима се потрбушке вукла до усамљене брвнаре и последњом снагом крвавим песницама два-три пута ударила у врата.

Врата брвнаре су се отворила. Угледала је грубо брадато лице човека с двоцевком у рукама и онесвестила се.

Ковач Лестер Слив унео је Мери Џејн у кућу. Оставио је жени да јој испере и превије ране, а он је одјахао у оближњи Каунсил Гроув по лекара.

Доктор и неколико насељеника који су са Сливом дошли Мери Џејн у помоћ, запањено су зурили у девојку суву као кост, црномодру у лицу, сву у огреботинама и крастама.

— Па она уопште нема меса на стопалима, лактовима и длановима! — згрануо се лекар. **— Ходала је на голим костима!**

Капетан Роберт Брент, командант малог гарнизона у Форт Зару, реконструисао је пут који је Мери Џејн Ластер прешла бежећи.

„Мери Џејн Ластер превалила је преко 800 километара кроз дивљину" — записао је капетан Брент у свом службеном извештају. **„Три пута сам рачунао. Најмање 800 километара! Веровали или не!**

Мери Џејн Ластер је оздравила, удала се и изродила децу.

А. Р.

МИНИ-КВИЗ

1. Шта је Тарпејска стена?
2. Ко је био Морис Утрило?
3. Фуриозо је . . .
4. Шта су хигрофите?
5. Одакле чемпрес води порекло?

ОДГОВОРИ:

1. Заваљни стеновити одбонак Капитола са којег су у старом Риму осуђивани злочини у ноћи. По предању, ниже је дошао по Ромулански Тарпеји која је овде кажњена смрћу због предаје римске тврђаве Сабинанкама. 2. Француски сликар (1883—1955), мајстор сивих тонова са изванредним осећајем за атмосферу. 3. Музичка ознака за бесно, бурно. 4. Биљке које живе у средини са јаста водс, а најзешки делови претежно ни се развијају изнад воде. 5. Ова врста дрвета порекло је из тропских и суптропских крајева Америке и Азије. Постоји око 15 врста. Код нас расте у приморју и та форма са пирамидном круном порекло је из Шерције.

ФАНТОМ ПУН БОМ

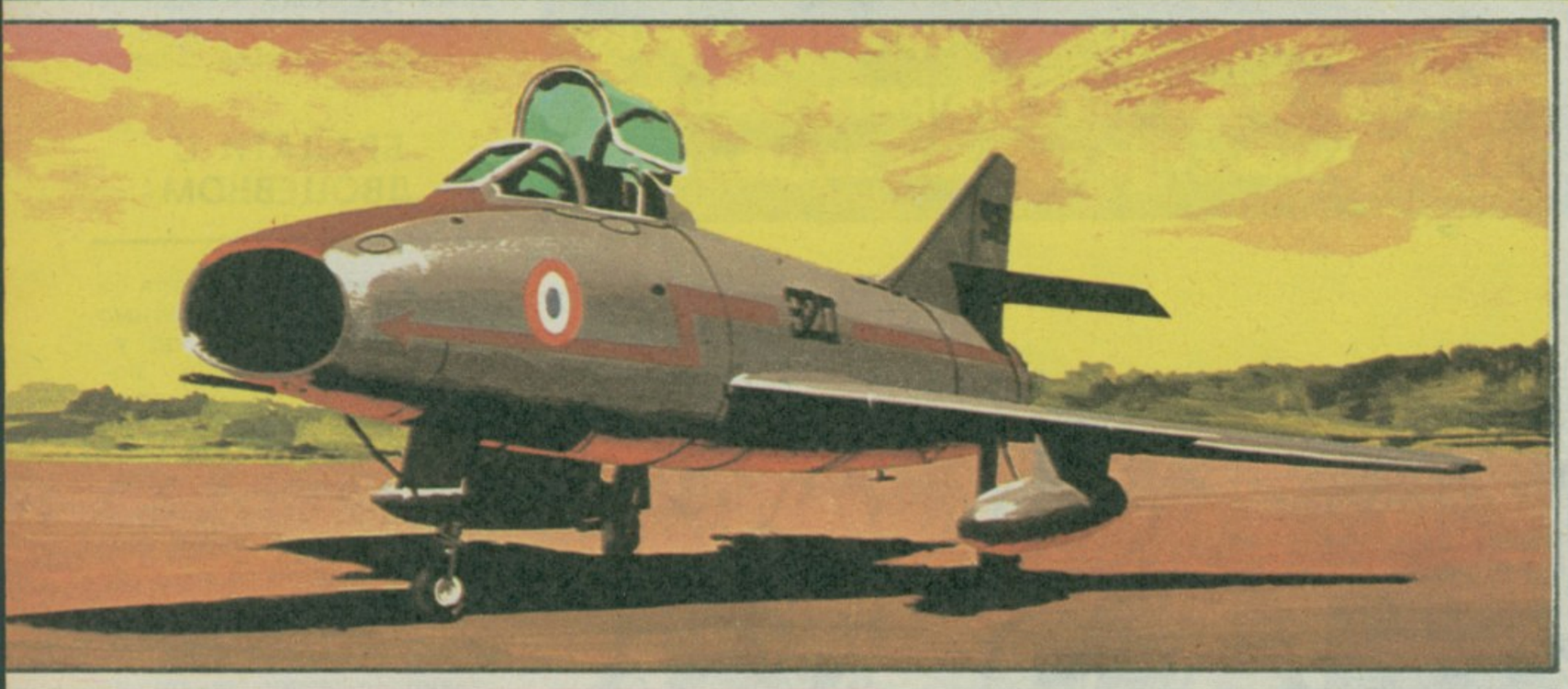

13 ПРАВАЦ — — ЗВУЧНИ ЗИД

ДАСО СУПЕРМИСТЕР Б2 (Француска) — Средином педесетих година Французи су премашили друге европске државе квалитетом нових авиона. Тако им је успело да од ловца „мистер“ развију побољшани „супермистер“. То је први европски серијски ловац који је премашио брзину звука у хоризонталном лету. Наоружан са два топа и мотором од 4500 kg потиска, достизао је брзину од 1200 km/h и висину од 17 хиљада метара.

15 САМО ЕКСПЕРИМЕНТ

ШОРТ С. Ц. 1. (Велика Британија). — Тај млазњак који су године 1957. израдили у само два примерка био је други у свету успешан ваздухоплов за вертикално узлетање и направљен је само ради експериментисања. Имао је пет уграђених млазних мотора „РБ 108“ распоређених тако да су га четири дизала, а пети покретао хоризонтално. Један од два постојећа авиона при пробама се разбио, али су мноштво добијених података искористили конструктори широм света.

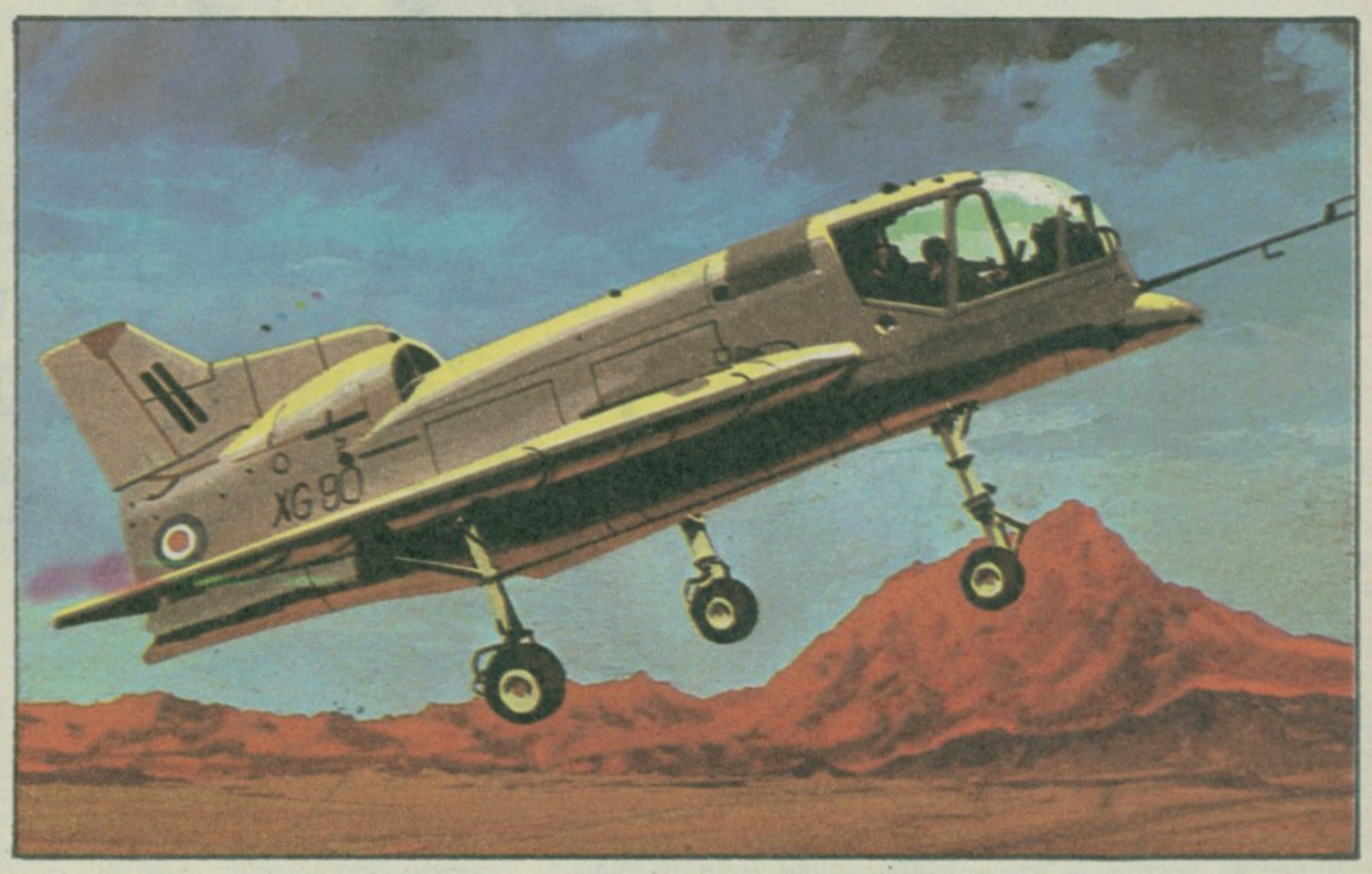

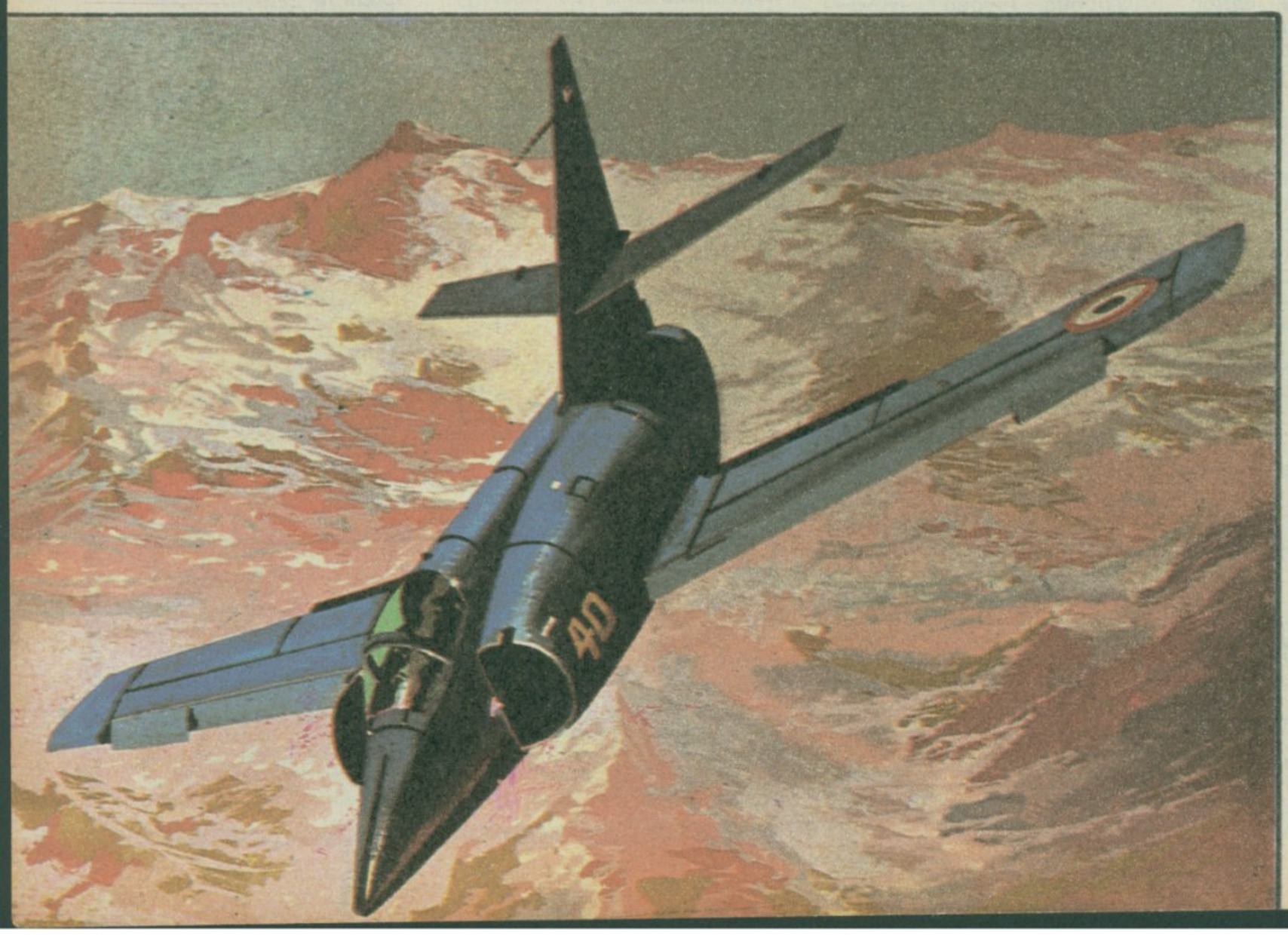

17 ЈОШ НА ТРАЦИ

ДАСО „ЕТАНДАРД“ (Француска) — Пројектован је за конкурс Атлантског пакта као лаки ловац који би био јефтинији од сличних авиона. Фабрика „Дасо“ није успела на конкурсу, али је добила поруџбину од Француске морнарице, па је побољшани француски „етандард“ и данас на текућој траци. Наоружан је са два топа и ракетама, а са мотором од 4400 kg потиска, има брзину од 1100 km/h. Диже се на 15 хиљада метара, а долет му је 1700 km.

БИ

ЗАБАВНИКОВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

АВИОНИ

14 СА ДЕЛТА КРИЛИМА

МАКДОНАЛ ДАГЛАС А-4 „СКАЈХОК" — (САД) — Убрајају га међу посебно успешне авионе јер су га, у разним серијама, производили готово четврт столећа. Био је један од првих војних авиона са делта крилима. Наоружан са четири топа, а у задњим варијантама са толико бомби колико је сам празан био тежак. Имао је мотор „рајт J65", или „прат-витни J52". Летео је 1100 km/h уз долет од 3300 km. Употребљавали су га и на копненим аеродромима.

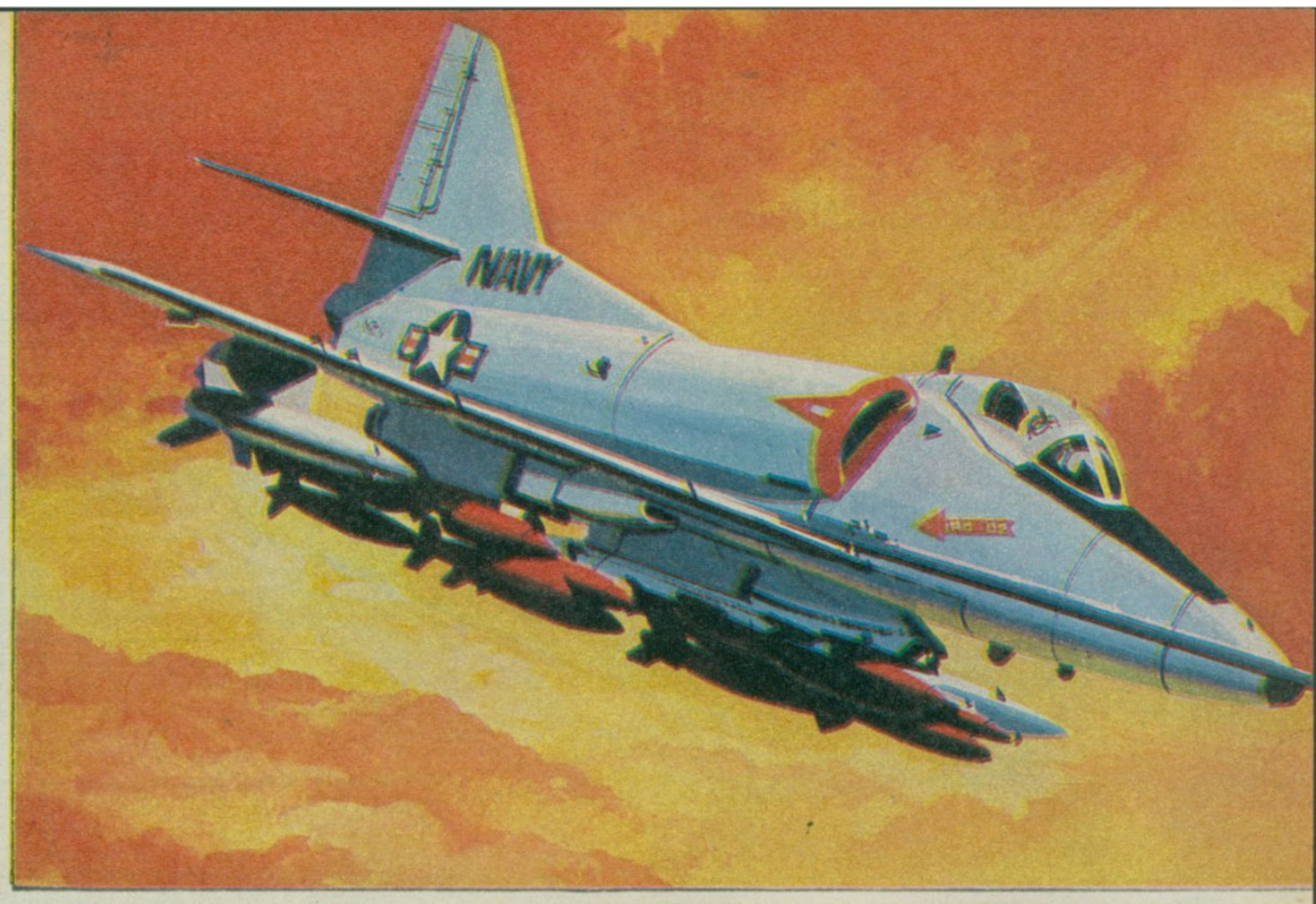

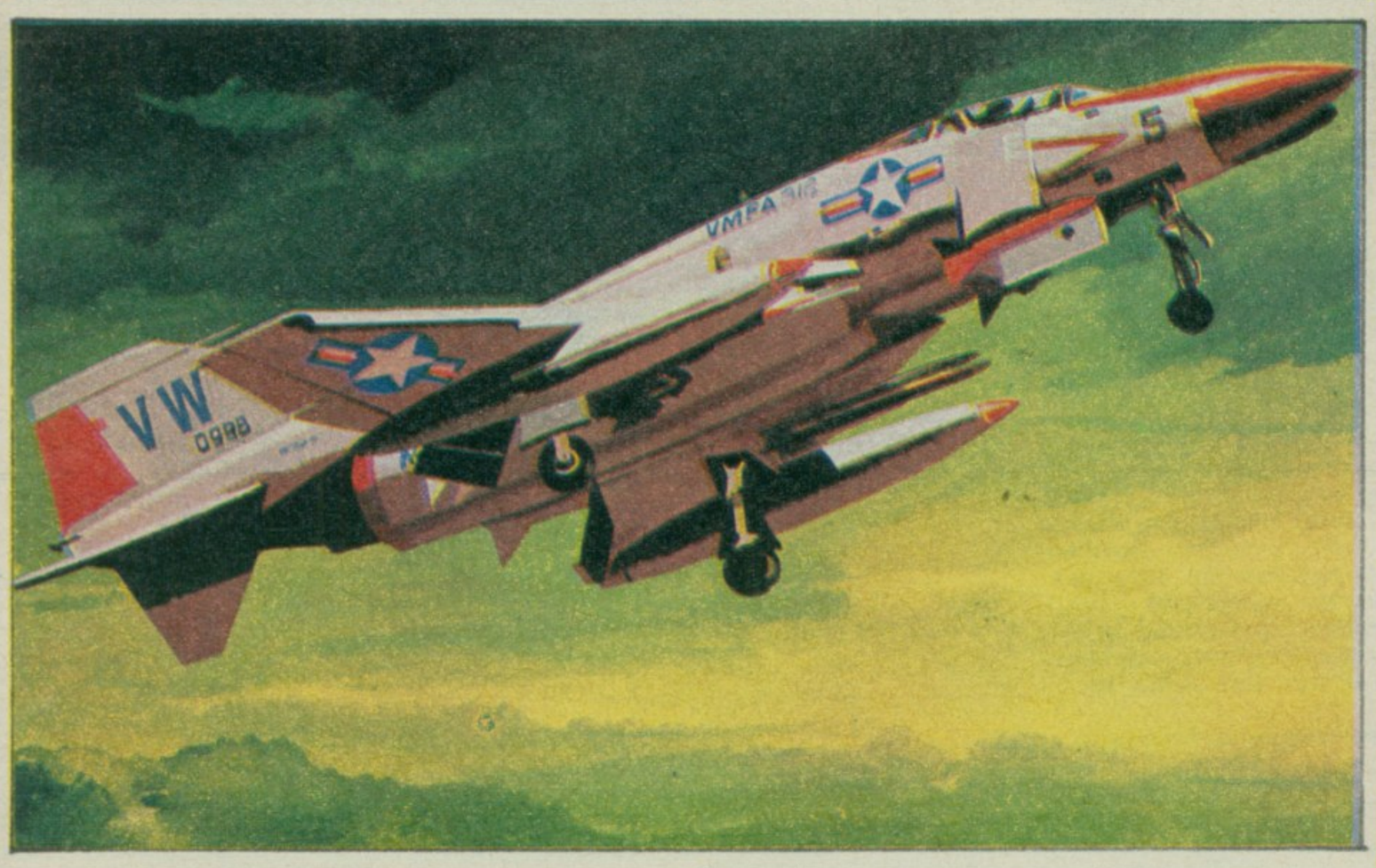

16 ДВОСЕДИ СУПЕРЛОВАЦ

МАКДОНАЛ ДАГЛАС Ф-4 „ФАНТОМ" (САД) — Двоседи ловац, један од данас најбољих који су после 1958, када је први узлетео, произвели у око 6 хиљада комада. „Фантомови" квалитети су: велика брзина, електронска опрема која му омогућава летење и по најлошијем времену и изванредно висок капацитет ношења бомби — 7250 kg — више него што су носиле четворомоторне „летеће тврђаве" Б 17 у II светском рату. Са два мотора достиже највећу брзину од 2410 km/h, висину од око 20 хиљада м. и долет до 4 хиљаде км.

18 ЈЕДАН ИЗ ПОРОДИЦЕ

ДАСО-БРЕГЕ „МИРАЖ" III Ц (Француска) — Један је од многих из породице „мираж" које су почели да производе у Француској средином педесетих година. Тако су опремљени да одговарају и данашњим захтевима. „Мираж" III Ц је типичан представник модерног надзвучног авиона са делта крилом. Има два топа и радар који му омогућава лет по сваком времену. Са мотором снекма „Атар" од 6 хиљада kg потиска, „мираж" има брзину од 2350 km/h и диже се на 17 хиљада метара.

♡ Други начин

Изгледа да је петочлани састав ДРУГИ НАЧИН, после двогодишње паузе, на правом путу да поново привуче своје старе симпатизере који су их у правој поплави рок-састава скоро заборавили. Први корак је учињен пре неколико месеци када је група издала сингл са које је композиција „Проће овај дан“ доспела у сам врх најслушанијих нумера многих радио-програма у земљи. После овог охрабрења ДРУГИ НАЧИН је са још више воље приступио реализацији нове мале плоче која се појавила недавно. Композиције „Балада о осмијеху“ и „Обећај ми прољеће“, пријатне за слушање, пружају групи нову могућност за доказивање и праву прилику да понови успех постигнут албумом првенцом који је забележио сребрни тираж. О томе композитор и вођа групе ДРУГИ НАЧИН Бранко Пожгајец каже: „Дошли смо у такву ситуацију да се поново морамо борити за примат међу југословенским рок-саставима. На основу онога што сада радимо мислим да нам то неће бити тешко. Композиције са најновијег сингла јасно показују нашу жељу да наставимо старим путем у презентирању другачијег звука. Наиме, ми смо увек изводили музику на други начин, па то настављамо и надамо се да нас признања публике и критике неће мимоићи.“

Сазнали смо да група, која је овог лета одржала неколико успешних концерата, припрема нови, други по реду, албум који ће се појавити крајем ове јесени и од кога група много очекује.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

БАЛАДА О ОСМИЈЕХУ

Музика: Бранко Пожгајец
Текст: Тодор Дутина
Изводи: ДРУГИ НАЧИН

Вечерас за град обуци
онај широки осмијех лијепи,
на лице мамину шминку стави,
узми и онај креон плави,
тек да се нађе при руци
и буди хепи, хепи, хепи . . .

Понеси руж и цигарете,
старије сестре сукњу обуци,
нек' твоје сјајне фразе лете
и све што твоју публику кријепи,
јер ти си нови брод у луци,
па буди, па буди хепи, хепи, хепи...

Музике гласне бит ће много,
фантастике за оба ока.
Испунит ће ти сан о срећи
раскош барока у ритму рока!
А то што немаш ништа рећи,
то нема везе, ти буди — хепи!

Ако ти у мраку случајно спадне
умјетни осмијех, мамина шминка,
ако се одједном све раскринка,
не стављај резервни осмијех свој,
не скривај своје године младе,
јер и петнаест је солидан број!
А ни ми нисмо баш слијепи,
свеједно, ти буди хепи, лепи,
свеједно, ти буди хепи, хепи.

Адреса: Бранко Пожгајец,
Беломанастирска 6,
41040 Загреб

АЕРОСМИТ (AEROSMITH)

АЕРОСМИТ је тренутно једна од најпопуларнијих америчких група. Музика коју овај састав изводи типичан је тешки рок који је у читавом свету још популаран. За успех овог састава највише је заслужан вокални солиста Стивен Тајлер (Steven Tyler), и то не толико због својих вокалних могућности, него због невероватне сличности с Мик Џегером. У овом броју преносимо кратак разговор Стивена Тајлера с новинарима.

Како подносиш неминовно поређење с Миком Џегером?

Већ сам на то навикао. Мик је одувек за мене био први и највећи узор. Међутим, није у реду што многи тврде да смо све постигли само захваљујући тој сличности. Мислим да ми имамо праве квалитете и да бисмо се и без тога сигурно пробили.

Често спомињеш Вудсток фестивал. Зашто?

Вудсток је на мене оставио снажан утисак. То је сигурно највећи музички доживљај уопште. Када се фестивал завршио, нама се покварио аутомобил. Тако смо се забављали још пуна три дана и ту атмосферу нећу никада заборавити.

Како си започео своју музичку каријеру?

Још као клинац лупао сам у бубњеве у једном малом саставу који је свирао туристима музику за игру. Тада сам упознао гитаристу Џоа Перија и басисту Тома

НАША КАРИКАТУРА

ЖЕЉКО БЕБЕК

МУЗИЧКИ РЕЧНИК

Г

ГАЈДЕ — Гајде су народни дувачки инструмент са мехом. Употребљавају га највише пастири и сеоски гајдаши на играннама и народним весељима. Састоји се од мешине, најчешће од јареће коже, на чијим отворима су углављени: дулац, пребираљка и трубањ. Мешина се надува кроз дулац а из ње потом ваздух потискивањем излази кроз пребираљку и трубањ. Пребираљка може да буде једноцевна или двоцевна и служи за свирање мелодије, док је трубањ цев која свира дуг и отегнут тон.

ГИТАРА — Гитара је жичани инструмент из породице лаута. Тон се производи окидањем жица прстима или трзавицом. У Европу су је донели Арапи преко Шпаније и Јужне Италије. Од XVII века гитара има шест жица. За појачање звука у гитару се уграђује електрични уређај везан за

појачало и звучник и то је танозвана електрична гитара.

ГЛИСАНДО — Глисандо означава брзи прелаз с једног тона на други изводећи при томе и све тонове између њих. Код гудачких инструмената глисандо се изводи повлачењем прста преко жице, а код клавира превлачењем прста преко дирки, код харфе преко жица итд.

ГОЧ — Гоч је врста народног ударачког инструмента. Сличан је овећем бубњу пречника 70 до 80 сантиметара. С једне стране је разапета дебља кожа, а с друге тања. У дебљу се удара дрвеном мањицом, а у тању прутићем. Као изразити ритмички инструмент веома је распрострањен у Македонији.

ГОНГ — Гонг је округла лимена плоча у коју се удара мањицом о-

Хамилтона. Нас тројица одлучили смо да оснујемо нову групу. Тако су постављени темељи АЕРОСМИТА. Нешто касније придружили су нам се и бубњар Џеј Крамер и гитариста Бред Витфорд. Састав је постао комплетан.

Да ли вас је изненадио тако брз успех?

Тачно је да смо сада веома популарни, али до тога није дошло случајно. Наше прве две плоче нису постигле никакав успех. Менаџер нас је зато неуморно слао на нове турнеје, тако да смо за две године обишли читаву Америку. Већ смо мислили да никада нећемо ни успети да се пробијемо када је, сасвим неочекивано, 1974. године, наша композиција »Dream on«, са првог албума, постала хит у Бостону. Убрзо ју је прихватила читава Америка и лед је био пробијен.

Група ДОДИР из Београда постоји око две године и већ има велик број присталица међу младима нашег главног града. Иако за ДОДИР не зна широка јавност, група се нада да ће својим упорним радом изићи из анонимности. За сада, њени чланови свирају на игранкама.

ДОДИР чине: Зоран Василић (соло-гитара, вокал и вођа групе), Небојша Јовановић (ритам-гитара), Ђорђе Николић (бас-гитара) и Војче Илић (бубњеви).

Александар Булатовић

Булевар Црвене армије 97/II
Београд
(хонорар 100 дин)

ЧИТАОЦИ ЈАВЉАЈУ... ВЕСТИ ИЗ БЕОГРАДА

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем комплет ЛП плоча БИТЛСА, сем плоче Yellow Submarine«, из 1968. године, стране производње. Продајем и следеће ЛП плоче: »Mc Cartney — 1970«, »Red Rose Speedway«, »Venus and Mars«, »Wings Greatest« и Wings at the Speed of Sound« (WINGS), »Greatest Hits« (Cat Stevans) i »Greatest Hits« (Simon and Garfunkels).

Јован Најдановић,
Anete Andrejević 12 a, 18000 Niš

Продајем добро очуване плоче: »Love You Live« (ROLLING STONES), »Chicago« (CHICAGO), „Живот у чизмама са високом петом" (TIME), »Beatles Hits« (BEATLES), »Souvenirs« i „Forver and Ever (Demis Roussos).

Химзо Махмутовић,
Осивица 176, 74270 Теслић

ФОТО * ПРИЧА

ПАТРИК ХЕРНАНДЕЗ (PATRICK HERNANDEZ)

Двадесет осмогодишњи певач ПАТРИК ХЕРНАНДЕЗ који живи у Паризу постао је познат широм света својим великим хитом „Рођен да би живео" (»Born to Be Alive«). Недељама ова пријатна песмица не силази са највиших места топ-листа. У нашој фото-причи упознаћете Патрика Хернандеза изван музичке сцене.

Патрик обожава да путује, нарочито возом. На слици га видимо испред париског метроа.

Најдражи Патриков хобби је сакупљање штапова за шетњу. Има их више од двадесет. ▼

У свој петособни апартман који се налази у Паризу у улици Avenue de ▼

Courcelles 32 Патрик се недавно уселио.

Сваког јутра Патрик доручкује у једном малом кафеу у Латинском кварту. ▼

Деца обожавају Патрика који увек нађе времена да се с њима поигра. ▼

Патрик поносно показује своју прву златну плочу. За песму »Born to Be Alive« добио је чак 16 златних плоча. ▼

ГУСЛЕ — Гусле су гудачки народни инструмент начињен од тврдог дрвета (храст, јавор). Делови су: доњи издубљени део (варјача или корито), горњи део (држан — врат) и у продужетку врата је

глава са чивијом за струне. Преко варјаче је затегнута избушена кожа. Неке гусле имају само једну струну, а неке две или три. Свира се превлачењем гудала преко струна затегнутих од чивије до дна варјаче.

ГУДАЧКИ ИНСТРУМЕНТИ — Гудачки инструменти имају жице на којима се звук добија превлачењем гудала преко жица. Уз музичне инструменте са дирнама гудачки спадају у најмлађу групу жичаних инструмената. Пореклом су из арапских земаља, а време настанка првог гудачког инструмента је VIII век, премда има података да су их пре 5.000 година познавали Индијци.

блоненом ножом. Ударом у гонг добија се дуг и интензиван звук који у оркестру ефектно звучи. Гонг се користи и као сигнални инструмент на радију, у позоришту и на филму.

Игра на Мис-у

ЗЛАТНА МЕДАЛЈА

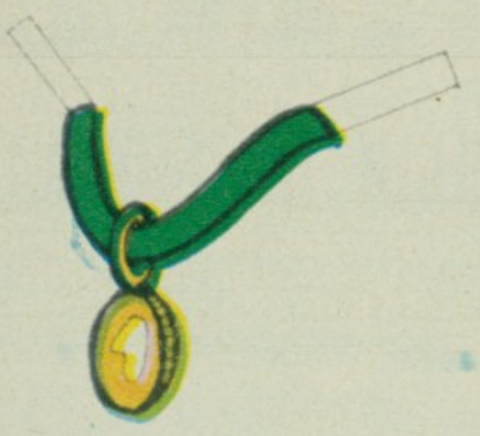

ТРАКА ЗА КОСУ

КУПАЊЕ КОСТИМ

КОМПЛЕТ ЗА СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ

ТРЕНЕРКА

ДРЕС ЗА МАЧЕВАЊЕ

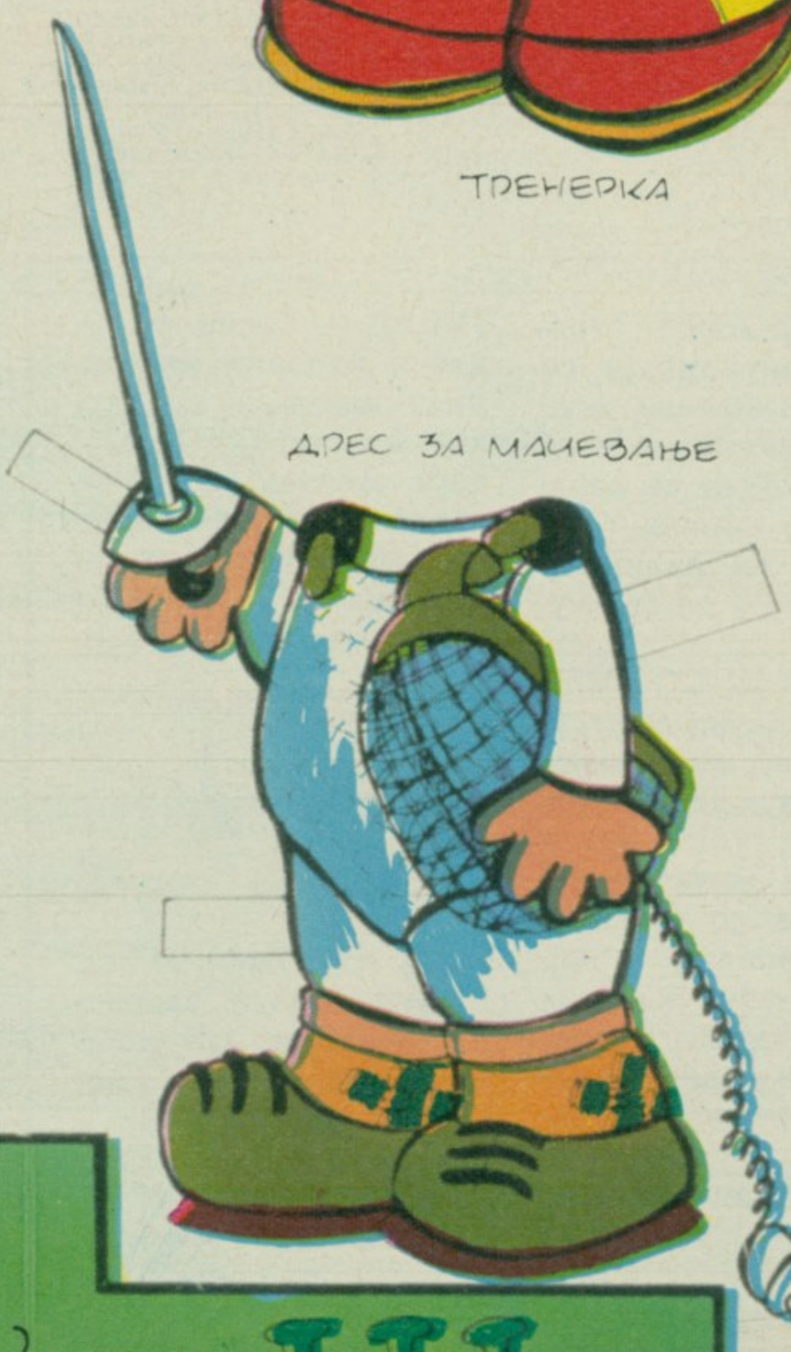

ДРЕС ЗА ТРЧАЊЕ

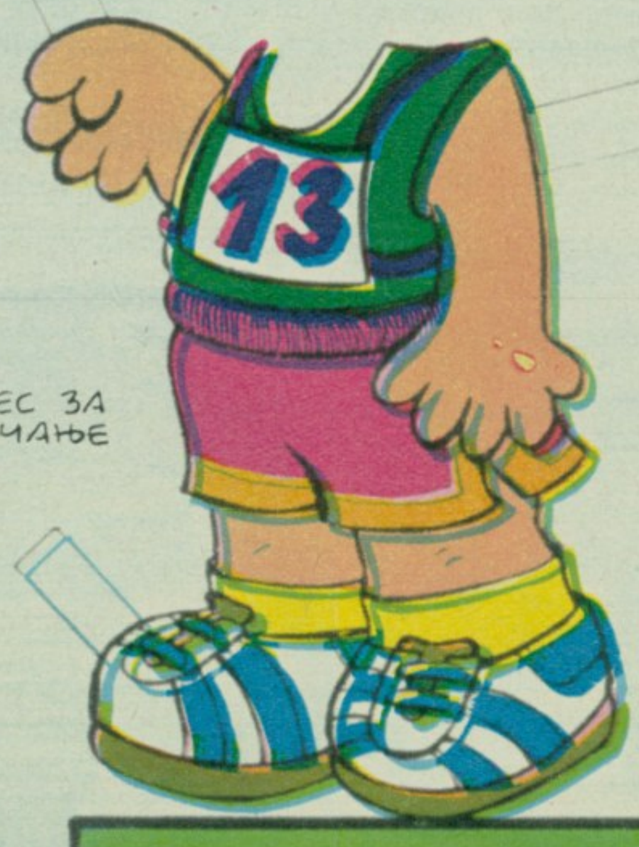

Biljana Lilić Ranđić '19

II I III

Цицин кутак

ВЕЛИКИ СТРАХ

НЕКУ ПОРЕД ГРОБЉА

ВРАЋАЈУЋИ СЕ У СУТОН СА ИЗВОРА, РЕШИО САМ ДА НЕ ПОСЛУШАМ ОЦА КОЈИ МИ ЈЕ САВЕТОВАО ДА СЕ ВРАТИМ ДУЖИМ, ОБИЛАЗНИМ ПУТЕМ.

Проводио сам последње дане распуста код оца на хидроцентрали на Газиводи, највећој насутој брани код нас, а и у Европи. Отац је радио у геомеханичкој и бетонској лабораторији, што је за мене, свршеног ученика петог разреда, представљало доживљај. Лабораторија је била пуна разних апаратура, вага и калупа са којима сам се забављао.

СКРАТИЋУ ПУТ

Тога дана отац је морао да ради нешто дуже него обично, па је мене послао по воду на оближњи извор изван пута. Мрак се већ провлачио између голих грана шибаних јесењим ветром. Околина ми је у сутон деловала застрашујуће, можда и због старог гробља са запуштеним хумкама.

Брзо сам га обишао уском стазом која је вијугала уз обронак и стизала до пута са чије се друге стране налазио извор. Почео сам да пуним металну кантицу нервозно се осврћући и очекујући да наиђе неко возило и разбије страшну тишину. Кантица се пунила кап по кап, а ја сам при сваком шуму гледао према гробљу које се назирало на ивици шуме. Застрашен тим призором, решио сам да послушам оца и вратим се много дужим, обилазним путем, који је био километар удаљен од бране.

Кипа је већ почела да роминља наговештавајући скори пљусак. Трчао сам већ овлаженим путем покушавајући да одагнам страх. Одједном се појави смела идеја да скратим пут, спустим се низ насип и тако заобиђем гробље. Прескочио сам заштитну ограду на путу и погледао низ насип. Преда мном се указа стрма косина дугачка стотинак метара. Њен доњи део губио се у мраку, а избијао је на пут који је водио до градилишта. Стрми насип састојао се, у ствари, од дебелог слоја шљунка, шодера и камења набацаног преко камене падине. Косина је на први поглед деловала сигурно. Чим сам осетио хладну кишу која је све јаче падала, почео сам опрезно да се спуштам. После неколико корака, ноге ми нагло полетеше напред.

ПОД ЛАВИНОМ ШЉУНКА

Док сам схватио шта се дешава, већ сам летео низ косину повлачећи за собом лавину шљунка и камења. Због трошног површинског слоја, нисам могао да се зауставим. Одједном сам испред себе угледао неколико дебелих жица и, крајњим напором, покушао да дођем до њих. Истог тренутка рука ми се стресе од страховитог грча. Сурвавајући се ка подножју, хватао сам се за жбуниће и повеће камење. Међутим, сви напори били су узалудни.

Време као да је стало — чинило ми се да никад нећу стићи до краја насипа. Онда се сетих да на крају косине лежи градилишни пут, прилично усечен у насип.

Одједном је нестало и оно мало несигурног тла испод мене и ја сам полетео кроз ваздух. Већ следећег тренутка осетио сам туп ударац и страховит бол у ногама. Учинило ми се да тонем у бездан.

Пробудио сам се на седишту камиона. Моја авантура завршила се срећно: угруван, са две-три чворуге на глави и уганућем обе ноге.

Могло је бити много горе. Највећа опасност претила ми је од каблова за снабдевање градилишта струјом високог напона.

Југослав Сенчић,
Немањина 5, Београд
(хонорар 300 дин)

ХУМОР БЕЗ РЕЧИ

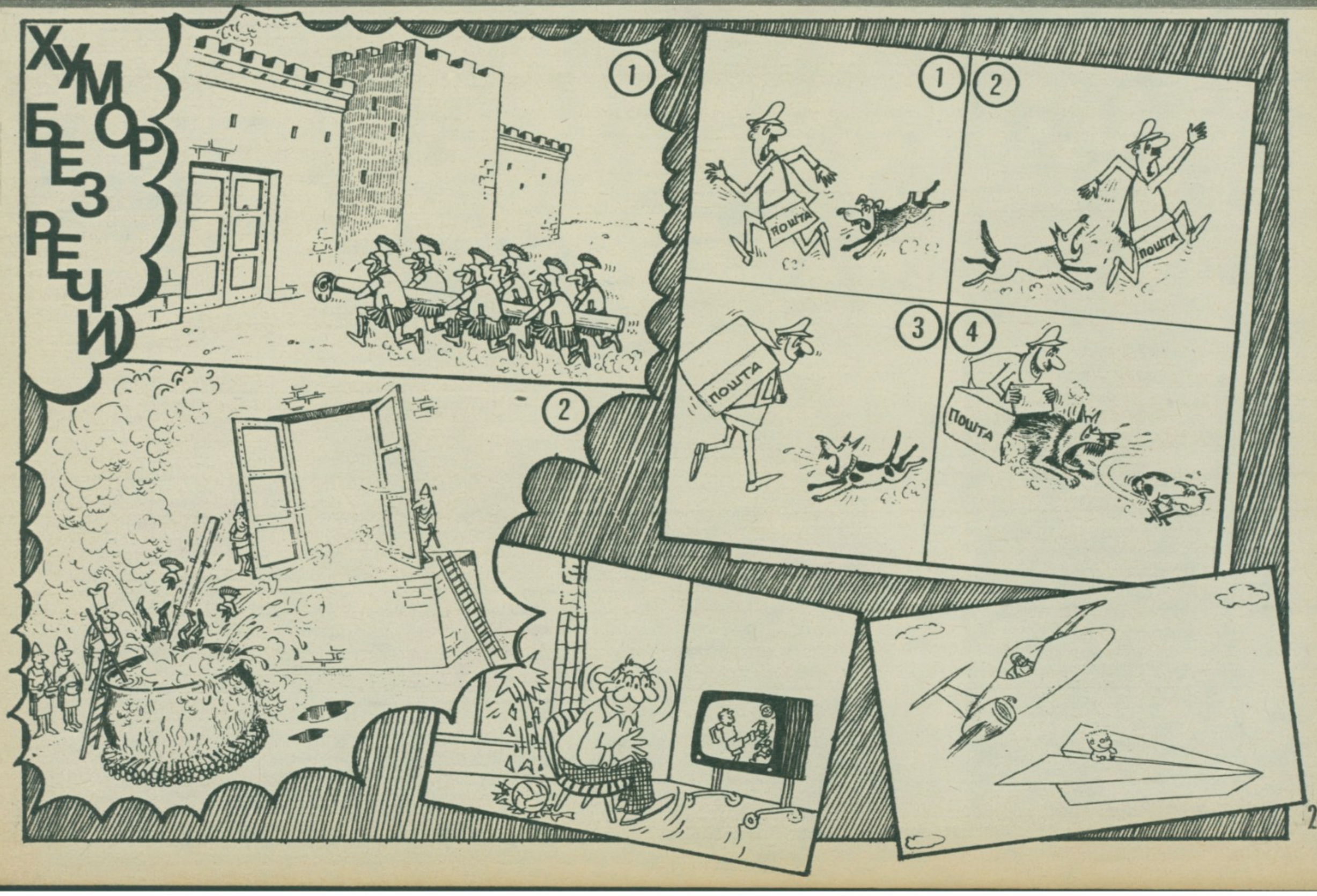

МОДЕРНИ НОМАДИ 1

КУЋИЦ

Све чешће срећемо возила која нам маме уздах — у њима би вредело поћи на одмор! Она управо томе и служе: имају све што има камп-приколица и још нешто више — сопствени погон. Дакле, нема петљанција као са приколицом, лакше се вози, у „кући“ за време вожње може да се борави и креће, а може и да се паркира и задржава и ван простора одређеног и опремљеног за камповање. До различитих типова „кућице на точковима“ коју свуда, према енглеском термину, називају мотохоумом, није се дошло преко ноћи.

УСЕЉИВИ КОМБИ

Најмасовнија и најједноставнија израда мотохоума је на серијском комбију-фургону у који се уграђује потребан намештај, санитарије, одговарајући прозори и вентилациона окна. Каросерија се изнутра изолује стакленом вуном а зидови облажу декоративном шпер-плочом. Уколико власник жели да добије одговарајућу унутрашњу висину, може се израдити и додатни кров који помоћу посебног механизма може да се подигне.

На сликама је представљен пример: EXCUTIVE ELEGANZA

Од серијског „мерцедес-бенца 208“ фургона израђен је мотохоум где је помоћу додатне пластике кров виши, а спектар боја на каросерији даје му атрактиван изглед. Унутрашњи део састоји се од кухињског блока са једноделном судопером, плинским решоом са две плоче, хладњаком од 75 литара. Топла вода се добија преко проточног плинског бојлера, а за време вожње долази из хладњака мотора. За воду је уграђен пластичан резервоар од 100 литара, а за плински решо две плинске боце од по 11 kg.

Електрична мрежа од 12 волти је од додатног акумулатора који се пуни преко алтернатора или електричне мреже од 220 волти. Постоји и хигијенска клозетска-шоља која има резервоар од 120 литара за чисту и отпадну воду. За зимски боравак уграђена је плинска пећ са 3 хиљаде калорија.

С ТОЧКА НА ТОЧАК

У овом примеру се одговарајућа камп-приколица монтира на бази серијске шасије и кабине. Произвођач ове врсте мотохоума набавља одговарајуће возило и узима једну серијску приколицу којој скида точкове и осовину и уз мање промене монтира на шасију.

Тако је фабрика каросерија Крелер из СР Немачке искористила шасију бензинског „мерцедеса 208“ од 85 KS и дизела од 65 KS и монтирала приколицу „адрија“, производ ИМВ из Новог Места, највећег произвођача камп-приколица у Европи. Унутрашњост возила MERCEDES ADRIA GRAND LUX комплетно је опремљена кухињским блоком са уграђеном судопером, плинским решоом тј. хладњаком од 60 литара који ради на 12, 220 волти и на плин. У возилу могу да спавају три особе.

Текст и цртеж: **Г. Гедл**

ФАЗА 1.

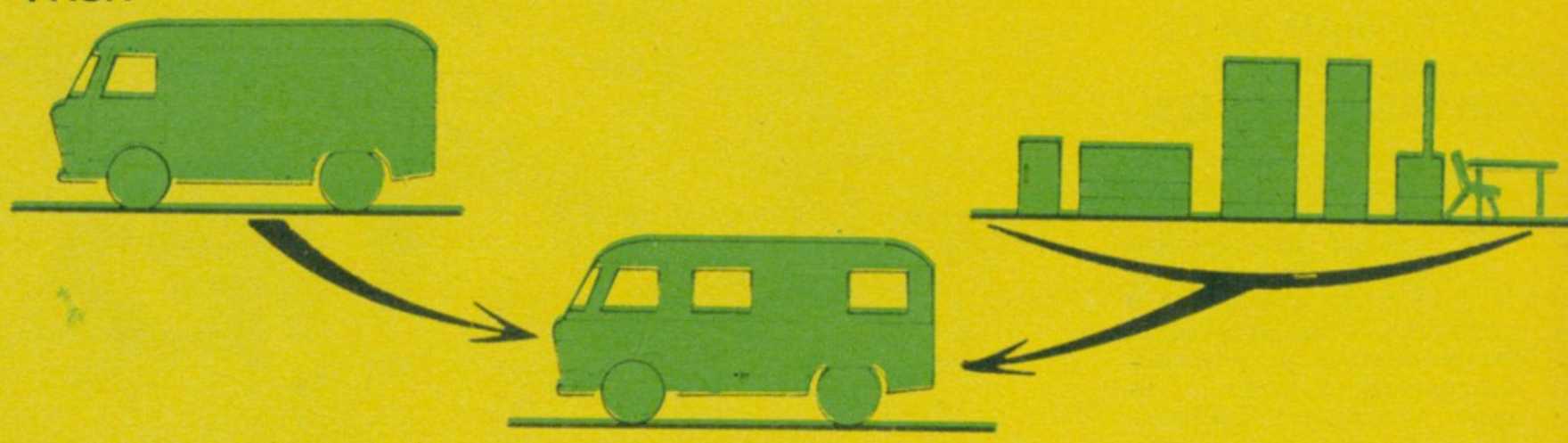

ФАЗА 2.

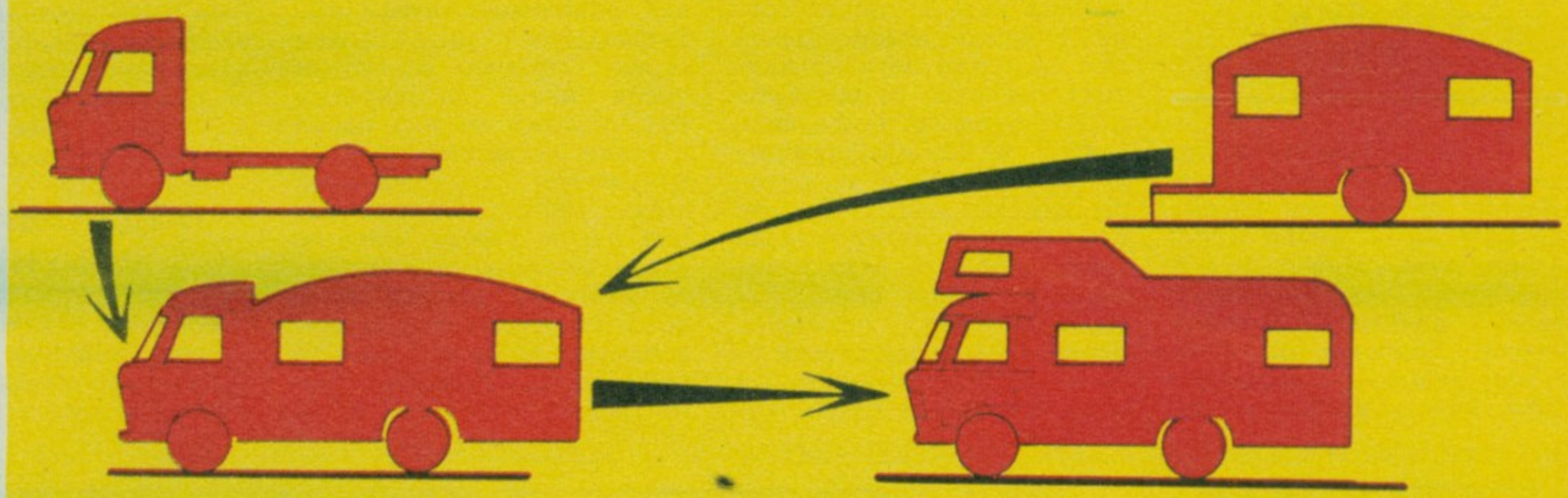

ФАЗА 3.

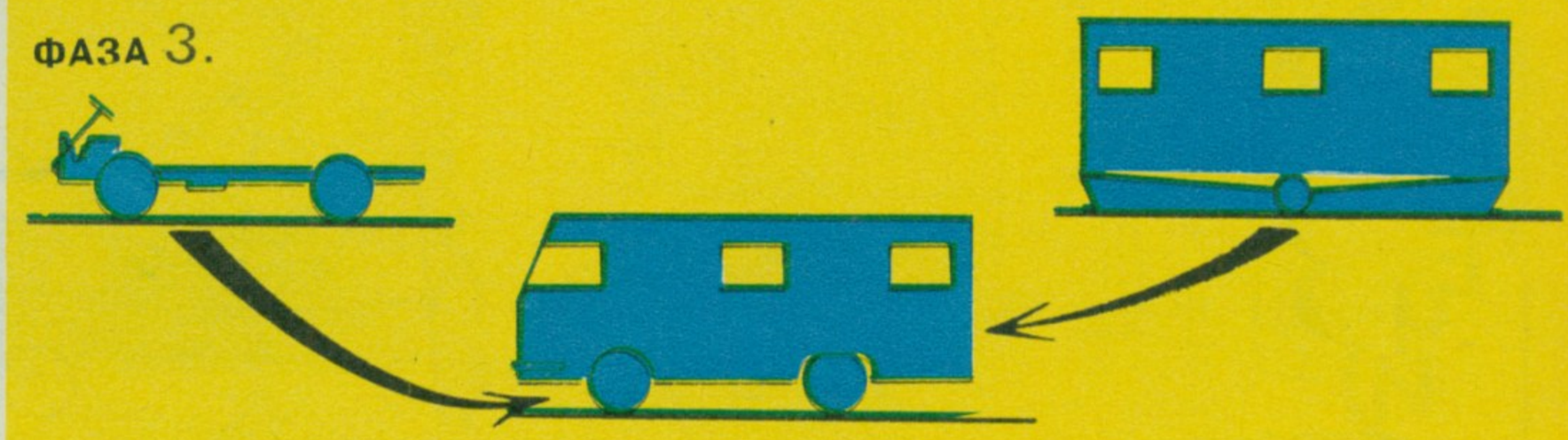

ФАЗА 4.

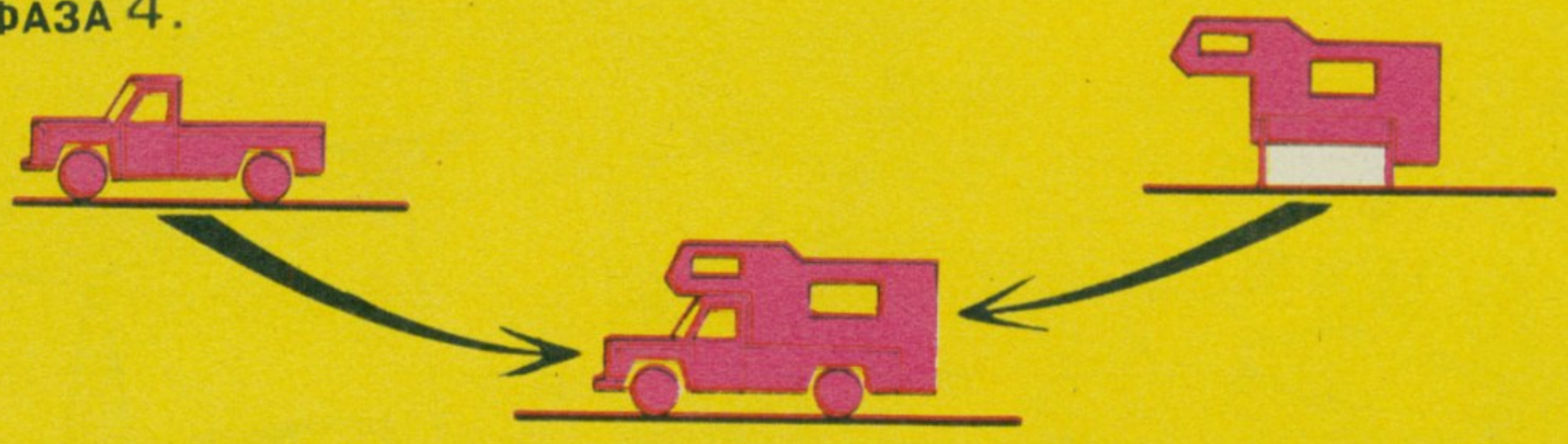

Из ове шеме виде се четири фазе развоја — од првобитних до најмодернијих савремених кућица на точковима.

А НА ТОЧКОВИМА

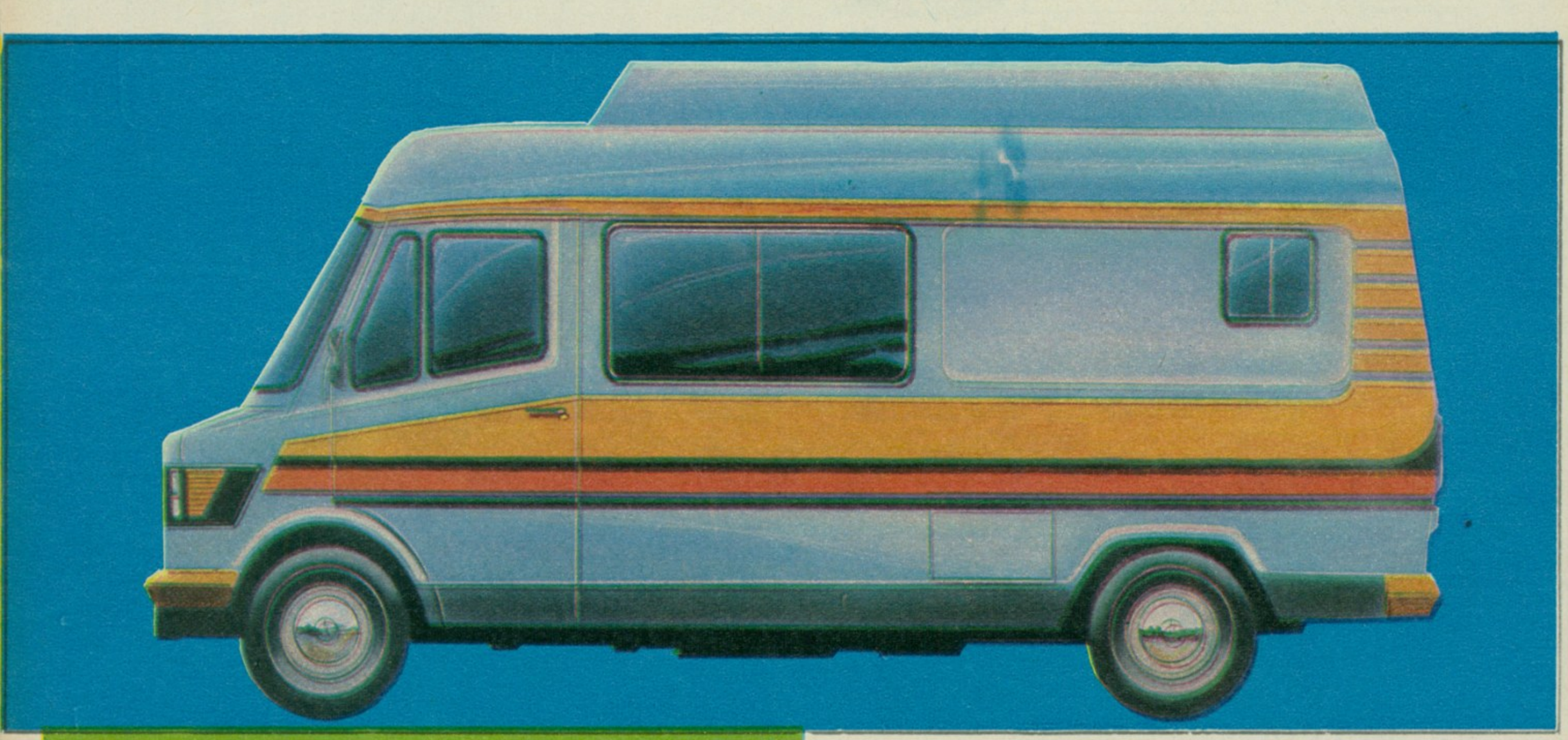

EXECUTIVE ELEGANZA

1. кухињски блок
2. теолетни простор
3. седишта која се претварају у постеље
4. сто
5. ормар
6. фрижидер

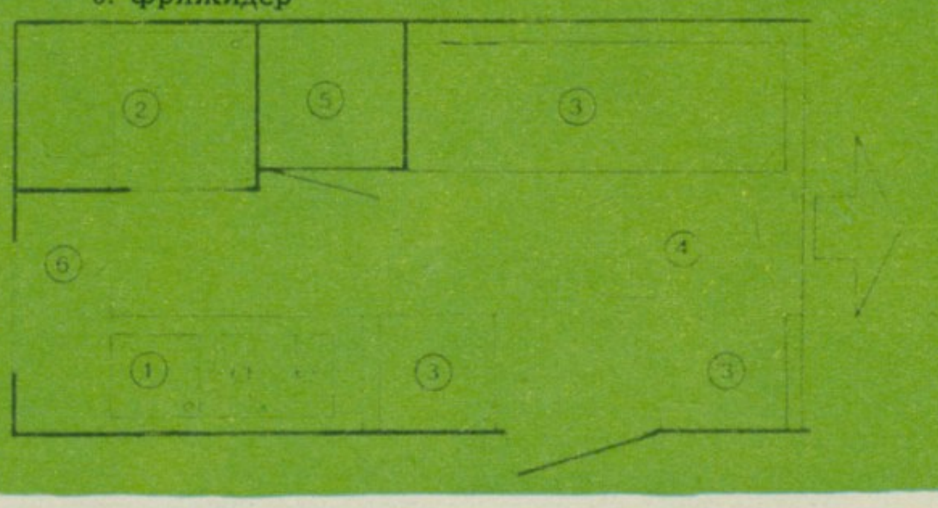

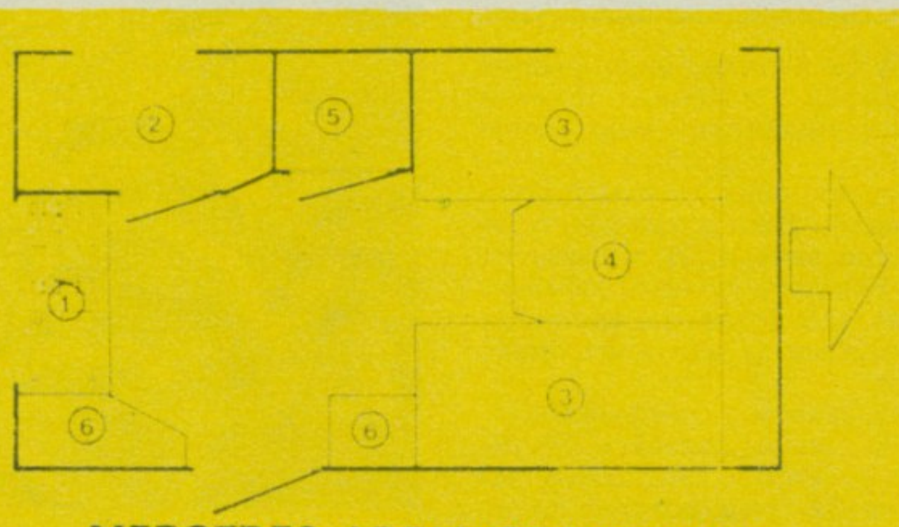

MERCEDES ADRIA GRAND LUX

1. кухињски блок
2. тоалетни простор
3. седишта која се претварају у постеље
4. сто
5. ормар
6. витрина

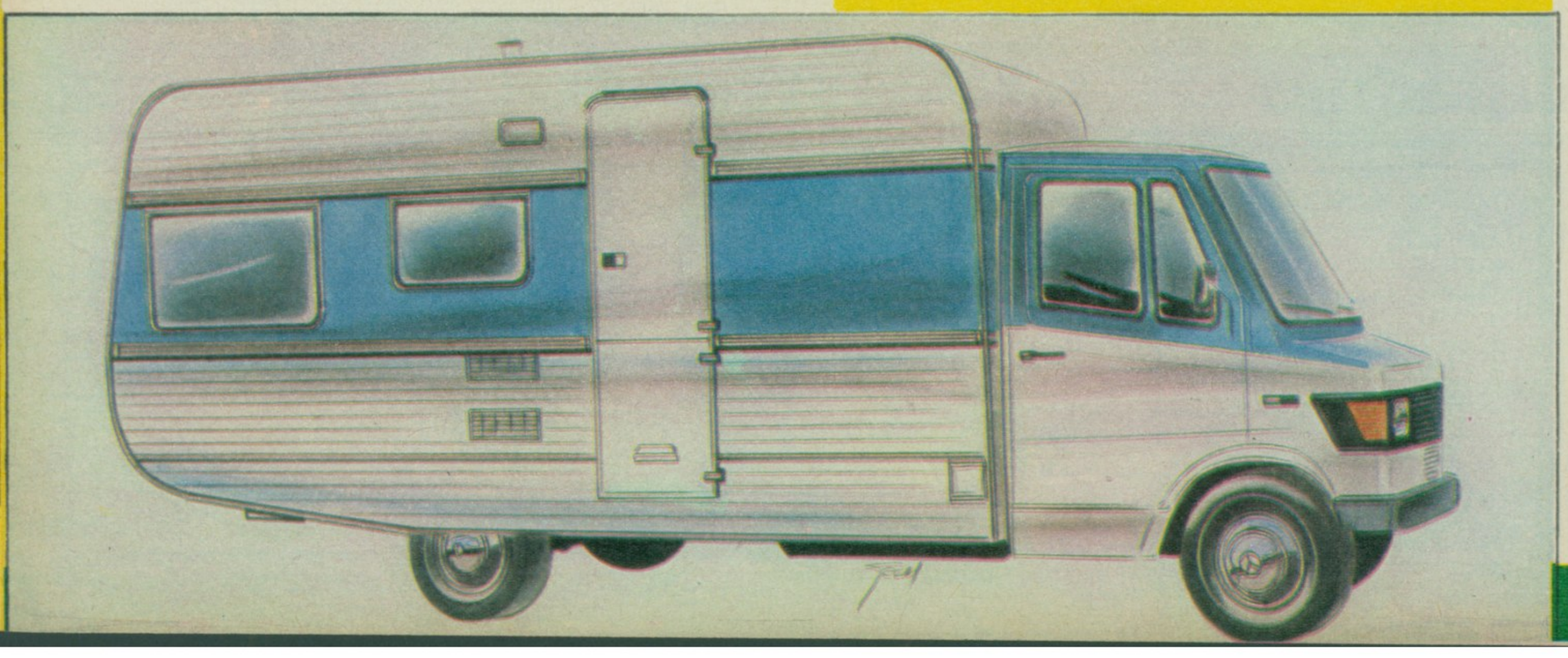

Фантастична прича

ПОЛ АНДЕРСОН

КАЖЊЕ

ИЗВУКАО САМ ИЗ ЏЕПА НЕРВНИ ПИШТОЉ. ЛИЦЕ МУ ЈЕ ПРЕБЛЕДЕЛО. — ТАКВЕ СТВАРИ СЕ НЕ ПРАШТАЈУ. ПОЛАЗИ! — РЕКОХ.

Годину дана, или отприлике толико, пошто смо се први пут срели, испричао ми је своју причу.

— На крају крајева — рече — знам о чему говорим.

Дубоко сам утонуо у фотељу. Ватра у камину горела је танким плавим пламеновима. Поред ње, само је пригушена лампа осветљавала собу тако да сам, када бих прошао поред прозора, видео ројеве звезда. Нашалих се мало.

— Нешто лично?

Брзо погледа према мени. Лице му је било тврдо.

— Шта бисте рекли ако одговорим: да?

Лизнух пиће.

— О, па и ја сам такође са ове планете — рече. — А ипак, ипак је небо тако пространо и чудно. Зар не мислите да би то оставило утисак на људе који оду тамо? Би ли се то упило у њих и када се врате? Земља никада не би била мирна?

— Наставите. Ви знате да волим фантазије.

Фантазија

Загледа се напоље, онда поново врати поглед. Изненада одмаче пиће. Овај груби гест није личио на њега.

— У реду, онда ћу вам причати фантазију. Нешто као причу за дуге зимске вечери. И најбоље је да је не схватате сувише озбиљно.

Извукао сам једну од одличних цигара које ми је дао и очекивао у тишини.

— Била једном једна цивилизација веома, веома далеко у будућности. Нећу Вам је описивати, зато што не би било могуће. Да ли бисте Ви могли да се вратите у доба египатских градитеља пирамида и причате им о овом граду под нама? Мислим да Вам не би веровали, сигурно не би, али то и није важно. Мислим, они не би разумели. Ништа што Ви кажете за њих не би имало смисла.

Зато Вас молим да замислите колико је хиљада пута ова планета обишла Сунце, колико смо ми дубоко закопани и заборављени. Претпоставите да друге цивилизације размишљају међусобно толико различито да у томе нема никакве логике или природног закона који би дао смисао путовања кроз време.

Загледао се у чашу у руци. Држао ју је тако као да нешто види у њој. Постало је тихо. На крају рекох:

— У реду. Због приче, прихватам претпоставку.

Застао је као да се спрема да зарони. Тада рече:

— Како се звала она кажњеничка колонија коју су Французи напустили?

— Ђаволье острво.

— Да, тако је. Можете ли замислити бољу освету осуђеним криминалцима него прогнати их у прошлост?

— Зашто?

— Немојте заборавити да они не улажу толике напоре за обичне злочинце. Шта се сматра неизбежним злочином на свету зависи од одређене године у светској историји. Убиство, разбојништво, издаја, јерес, растурање дрога, ропство, патриотизам, све је то најстроже кажњавано у неким епохама, док је у другим толерисано или чак сматрано за врлину.

Посматрао сам га неко време и видео како су дубоке биле боре на његовом лицу. У његовим годинама није требало да буде тако сед.

— Добро — рекох. — Али, зар не би човек из будућности, поседујући све знање...

Нагло је спустио чашу.

— Какво знање? — прасну је.

— Размислите мало! Замислите себе, да сте остављени голи и сами у Вавилону. Колико вавилонског језика и историје знате? Ко је у том тренутку краљ, колико ће још да влада, ко ће та наследити? Које законе и обичаје морате поштовати?

Нема данас ни двадесет људи у свету који би могли да одговоре на то а да не погледају у књиге. Ви нисте један од њих нити је мени била дата књига.

— Мислим — почех полако — претражио бих најближи храм. Када бих научио довољно језик рекао бих свештенику да могу да направим... ох... ватромет.

шрафко

НИК

Насмејао се помало подсмешљиво.

— Како? Не заборавите да сте у Вавилону. Где ћете наћи сумпор и шалитру? Ако одете свештенику, како рекосте, и некако га убедите да Вам то набави, како ћете направити барут? Да Вам само кажем да је то прилично тешко.

Ватра се гасила.

— У реду — сагласио сам се. — Истина је.

— Они брижљиво одабирају еру, знате.

Погледао је у прозор. Из наших фотеља, одблесци на стаклу сакривали су звезде тако да смо били једино свесни саме ноћи.

Толико је тмине било у његовим речима да сам покушао да га охрабрим примедбом:

— Они морају да обезбеде осуђенике од свих заразних болести свих минулих времена. Иначе би то била само преиначена смртна пресуда.

Његове очи се поново упиљише у мене.

— Да — рече. — И, наравно, серум је активан у његовим венама. То је све. Он је спуштен у самотну тачку после мрака. Машина нестаје и он је прогнан до краја живота. Све што зна је то да су изабрали еру за њега са... са таквим особинама... да очекују да ће одговарати његовом злочину.

Злочинац

Тишина је опет завладала међу нама. Сат са камина постаде најбучнија ствар на свету, као да су сви други спољашњи звуци били смрзнути. Ноћ је одмакла, ускоро ће исток забелети.

Када сам га погледао, још ме је посматрао, узнемирен и напрегнут.

Који је Ваш злочин? — упитах.

Није био збуњен, само рече уморно:

— Што је то важно? Рекао сам Вам да су злочини једног доба врлина другог. Да је мој покушај успео, будуће генерације би обожавале моје име. Али, пропало је.

— Мора да је много људи настрадало — рекох. — Сигурно Вас је цео свет мрзао.

— Па, да — рече. А после неколико тренутака настави: — Ово што Вам причам је, свакако, фантазија. Да нам прође време.

— Ја је тако и прихватам — насмејах се.

Напетост нешто попусти. Завалио се назад и испружио ноге преко тепиха.

— Тако. После толико фантазије коју сам Вам испричао како Ви гледате на величину моје кривице?

— То је Ваша прошлост. Када и где сте били остављени?

Одговорио је најмрачнијим гласом који сам икад чуо.

— Поред Варшаве, августа 1939

— Мислим да не волите да причате о ратним годинама.

— Не.

Ипак, наставио је кад је сакупио довољно пркоса.

— Забуна која је пратила немачки напад омогућила ми је да се спасем прогона. Постепено сам схватио ситуацију. Наравно, нисам ништа предсказивао. Још не могу. Само стручњаци знају и занимају се тиме шта се догодило у двадесетом веку. Временом сам био регрутован као Пољак у немачке снаге. Схватио сам да је то страна која губи. Пребегао сам Американцима, испричао им своја запажања и постао њихова ухода. Ризично. Да сам и погинуо, шта онда? Али, нисам. Остатак моје приче је уобичајен.

Казна

Цигара ми се угасила. Поново је упалих. Специјално су му допремане из Амстердама.

— Не бих се никада вратио — рече. — Чак и када би ми се извинили.

Завршио сам пиће. Осећао сам га преко целог језика и непца. Био је то чудесан виски. Слушао сам га само напола.

— Допада Вам се овде?

— Да — рече. — Сада, да. Пребродио сам емотивне тешкоће. Првих година сам се много трудио да останем жив, после да се снађем у овој земљи, то је помогло. Никада нисам имао времена за самосажаљење. Сада ме посао све више интересује. Чудесна је то игра, пријатно лишена свих казни за погрешне кораке. Открио сам овде вредности које је будућност изгубила... Кладим се да и не сањате како је егзотичан овај град. Размислите. Овог момента на десет километара око нас војник је на straži пред атомском лабораторијом, скитница се смрзава у улазу, забава у милионеровом стану, свештеници се спремују за јутарњу молитву, трговац из Арабије, шпијун, брод из Индије...

Његово узбуђење се стишало. Погледао је према прозорима и ноћи и унутра према спаваћој соби. — И моја жена и деца — заврши сасвим нежно. — Не, не бих се враћао без обзира шта се догодило.

Повукох последњи дим из цигаре.

— Прилично добро сте се извукли.

Мрачно расположење га је оставило. Нацерио ми се.

— Знате, помишљам да сте поверовали у моју причу.

— О, јесам. — Згњечио сам цигару, устао и протегао се. — Касно је. Боље да идемо.

Није одмах приметио. Када је схватио скочио је из фотеље као велика мачка.

— Да идемо?

— Наравно. — Извукао сам из џепа нервни пиштољ. Укочио се у месту.

— Такве ствари се не препуштају случају. Проверили смо. Полази!

Лице му пребледе.

— Не — заустио је. — Не, не, не можете, то није фер, према Амалији, према деци...

— То је — рекох му — део казне.

Оставио сам га у Дамаску годину дана пре но што га је Тамерлан опустошио.

укрштене речи

ВРСТЕ СТОНОГ ГРОЖЂА

Грожђе је већ стигло на наше трпезе. Неке од многих врста, заправо четири, треба уписати под бројевима **1**, **2**, **3** и **4** и решење неће бити тешко.

ДУТОР: ВЕ-МАК	1	ОВЛАШЋЕЊЕ (МН.)	СМЕЋЕ, ЗАГАСИТЕ / ВРСТА ШКОЛОВАЊА	▼	ДЕНЏИ ПИСАЦ, ГВИДО	▼	НАХРАЊЕНИ / ЗНАК СУМПОРА	ЧАСАК	ЗАБАВА
ОСОБЕ КОЈЕ СЕ БАВЕ СПОРТОМ									
	2						РОБЕРТ ГРИМ / ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА		ї
УЛУЂРАШЋОСТ НЕКОГ ОБЈЕКТА									
ПРАОТАЦ ДОРАНА				ТОНА / ЦЕЛОКУПАН		ИМЕ ГЛУМИЦЕ МАЊАНИ			
ИЗАСЛАНИК							СРЕДСТВА ЗА УМИРЕЊЕ	ОСНОВНА МЕРА, ПРАМЕРА (МН.)	РУСКИ ФИЗИЧАР, НОБЕЛОВАЦ, ИГОР
УГАО ГЕОМЕТРИЈСКОГ ТЕЛА						ИЗРАЗ У ТЕНИСУ			
						ГРЧКО СЛОВО / ФР. ПИСАЦ, ФРАНС			
СНЕЖНА ОЛУЈА / ВИНКО ЈЕЛОВАЦ			„РАДНИЧКИ САВЕТ"	ГРАД У ТЕКСАСУ, У САД	МУШКО ИМЕ / ГЛУМИЦА КОЛЕСАР				
	3								ИЗАБРАНО ТЕЛО КОЈЕ ОДЛУЧУЈЕ
		ГРАД У СССР-У / ПОЛИЦА НА ЗИДУ							
АФИРМАЦИЈА	„РАДИЈУС" / ЗНАК МАЂАРСКЕ		УРОДИ, ПРИНОСИ / ОВДЕ						
НАШ ШАХИСТА АЛЕКСАНДАР									
	4							„EAST"	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: С, апсолутно, КРАПИНА, Б, Цаватини, Епир, јава, ЛОЊА, Арон, печати, к, Ре, и, босе, ато, БОСУТ, тартарати, Покљуко, ЛР, р, ата, ПАА, авалит, њ, обмањивање.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез. Цена једног примерка 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП" „Политика" код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник"

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ИГРАЈТЕ СЕ - СЛАДИТЕ СЕ!

Децо!

Нешто лепо за вас који волите PEZ бонбоне. Сада у вашим продавницама уз PEZ бонбоне можете добити лепу значку из серије 15 ликова PEZ фигурица. Играјте се — сладите се!

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Здраво Забавниче,

ВОДЕНИ ЦИН

Реци ми који је највећи водопад на свету?

Миодраг Смоловић,
И. Гагарина 127/56
Нови Београд

Ако се као мерило величине водопада узме годишњи проток воде, онда је „светски првак" међу водопадима Гуаира (или Salto dos Sete Quedas), који се налази на горњем току реке Паране, на граници Бразила и Парагваја. Преко руба овог водопада сурвава се просечно 13 300 кубних метара воде у секунду. Неко није био лењ па је израчунао: ако би та вода падала у куполу катедрале Св. Павла у Лондону, напунила би је до врха за само — три петине секунде!

НАУКА МЛАДИМА

Молим те да ми кажеш нешто више о такмичењу „Наука младима" и о начину пријављивања.

Миленко Бодирогић,
Ул. Хусинских рудара 203
Тузла

„Наука младима" је такмичење ученика основних и средњих школа које у свакој републици и аутономној покрајини организује републички, односно покрајински одбор покрета „Наука младима". Такмичење се одвија на школском, општинском, градском, републичком и савезном нивоу. Републичка такмичења се одржавају у главним градовима република, а покрајинска у главним градовима покрајина. Ученици основних школа полажу тест и експерименталне вежбе, а ученици средњих школа сем тога припремају рад из појединих научних дисциплина. После завршених републичких и покрајинских такмичења победничке екипе иду на савезно такмичење које се, по правилу, одржава у Београду. Такмичење за ученике основних школа почиње у децембру, а за ученике средњих школа у фебруару.

Пре почетка такмичења републички и порајински одбори покрета „Наука младима" шаљу допис школама о пропозицијама такмичења.

РАЗБОЈНИК У ПТИЧИЈЕМ РОДУ

Желио бих да ми кажеш нешто више о сврακама и њиховом животу.

Мирсад Хасић,
Ул. Воја Лакчевића бб,
Улцињ

Европска сврака дугачка је 45 до 48 sm, црне је боје а на леђима и глави прелива се у зеленкасту. Живи по шумарцима и шикарама, није селица и воли да буде у човековој близини. Сврака је „лења" птица — крилима се служи само кад мора. Храни се инсектима, црвима, пужевима, али воли и воће и зрневље житарица. Сврака је један од „разбојника" у птичјем роду — у пролеће немилосрдно пљачка гнезда свих немоћних птица, тако да често опустоши врт у коме је дотада било много птица. Али човек и таквог „разбојника" може да припитоми — ако га из гнезда извади док је још млад.

ЗВУЦИ У КАВЕЗУ

Возећи се у колима, много пута сам слушала радио, али када аутомобил уђе у тунел радио се више не чује. Молим те да ми то објасниш.

Сања Монтиго,
Бориса Кидрича 41 б,
Зеница

Сваки звучни сигнал има таласни облик, и да би могао да се преноси на велику удаљеност мора да се трансформише у радио таласе (АМ или ФМ односно УКТ). Док аутомобил пролази кроз тунел, антена његовог пријемника има врло мале шансе да прими те таласе јер је тунел окружен великим количинама замље — а земља упија све врсте таласа. Осим ове, постоји још једна сметња: бетонски зидови тунела представљају препреку за таласе. говорећи речником физичара — тунел се понаша као „Фарадејев кавез", и таласи стижу до антене пријамника у аутомобилу толико ослабљени да би требало имати неки изузетно јак радио да би могли да се чују.

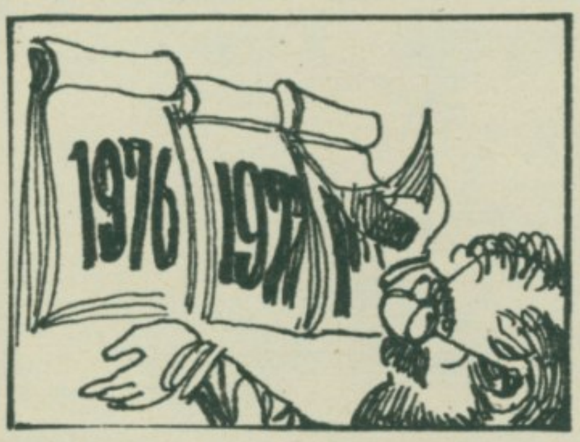

ЗВЕЗДАНЕ ДАЉИНЕ

Колика је једна светлосна година?

Јасна Жунић,
4. децембра бр. 6,
Пријепоље

Светлосна година је појам који су увели астрономи ради лакшег изражавања растојања међу удаљеним небеским телима и космичких даљина уопште и представља пут који светлост пређе за годину дана. Како је брзина светлости 299 792 km/sec, светлосна година износи близу 9,5 билиона километара. Звезда која нам је први сусед удаљена је од Земље „света" 4,3 светлосне године.

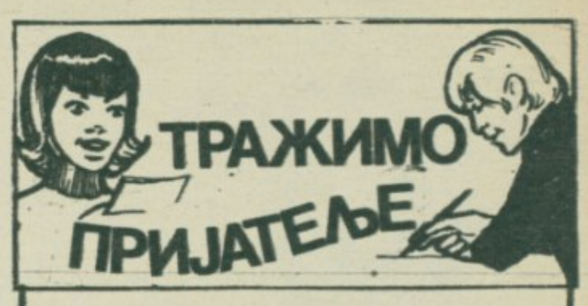

Млађен Стевановић, 37215 Ражањ, Партизанска 143 — навијач „Црвене звезде", филателиста, одговара свима

● ● ●

Александар Ацевски, 11000 Београд, Булевар војводе Мишића 39а — 11 година, сакупља значке и упаљаче, воли рок-музику

● ● ●

Мемнуна Хоџић, 75420 Братунац, ОШ „Вук Караџић" — жели пријатељство са свим младим

● ● ●

Весна Ђурић, Темишвар 1900, УЛ. Ћиприана Порумбескуа 113, Румунија — 13 година, воли музику и спорт и све воле млади (на коверту писати латиницом!)

● ● ●

Наташа Сретеновић, 11233 Раља, Мали Пожаревац — 10 година, сакупља салвете, значке и маркице

Наташа Радујевић, 11080 Београд, Карађорђев трг 34а — воли све што воле млади

● ● ●

Верица П. Марковић, 12224 Добра, С. Петрашковића 38 — 14 година

● ● ●

Милан Барић, 57241 Поличник, ОШ „Моше Пијаде" — воли спорт и музику

● ● ●

Славица Скробоња, 59300 Книн, Мунцирје 3 — 12 година, сакупља салвете, слике глумаца и певача и значке

● ● ●

Бојан Гојнић, 11070 Нови Београд, Трећи булевар 108/31 — воли спорт и музику, сакупља стари страни новац

Анто Лончарић, 74235 Црквина, Засавица 48 — воли све што воле млади

WALT DISNEY

МИКИ